

ἢ σωήτοροι οἵ αὖ δὴ ποτε ἐπαρχίας, ἢ ἐπαρχήτορος, ἢ ἄλλοι οἱ ἄνευ δὴ-
πατε, καὶ ④ ὧρὰ τῶν δέχοντων
διδόμενοι δικασαί, ἐὰν τῶν ἐκβί-
βασας ῥαθυμυῶνται ὄρεσι πλε-
ρὸν περσάγαν τὰς δίκας, καὶ δόπο-
κινείτωσαν αὐτῶν τῶν ἐκβίβασιν, καὶ
περσμάτωσαν, καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτῶν
αὐτῶν ἐκβίβασας διδόντωσαν. ἄλλ' εἰ
μὴ ἰλλούσριοι εἰσιν, ἕως ἐξ νο- B
μισμάτων ἐπαγγέλωσαν τὸν περσι-
μον· εἰ δὲ μὴ ἰλλούσριοι, ἕως τριῶν.
ἀναφείτωσαν δὲ καὶ τοῖς δέχοι-
σι καὶ τῶν ἐκβίβασιν ἐπὶ τὸν δόπο-
κινείν αὐτῶν, καὶ εἰς σῶμα ἡμωρεῖ-
σαι. ⑤ δὲ δέχοντες, ὅτι μείζον περ-
σιμον, ὅτι τὰς πλεῖς σῶμα βασάνοις
ἐπιφέρειν δυνάμει τοῖς ἐκβίβ-
σας, κακούργως πλεῖς ⑥ ἐκβί- C
βασμόν φερόμενοις.

κ'. Ο ἐγκληζόμενος δημοσίας,
ἢ ιδιωτικὰς χρεῖας ὧρὰ βασιλέως,
ἢ ὧρὰ τινος τῶν ἐνδοξοτάτων δέ-
χοντων, ὑπομνησκέτω μὴ ⑦ ἐν-
αγόμενον, καὶ πλεῖς ἐμφανίσαι αὐ-
τῶν τὰς τοιαύτας κελύσεις, ἕως ὅτε
ὧρὰ χρεῖς ἀνοείδωται αὐτὰς, μήτε δὲ
σωηθείας λαμβάνετω ὧρὰ αὐτῶν,
μήτε ἐκβίβάζετω αὐτόν· εἰ μὴ τὸ D
ἴσον τῆς χρεῖας, ἢ μερίσσης κελύ-
σεως ἐκδῶ αὐτῶν, ὅτι ἢς ὑπέμνη-
σεν αὐτόν. εἰ δὲ ἄλλου τινος δέ-
χοντος δημοσίαν, ἢ ιδιωτικὴν πλε-
σξιν ἔχῃ, ἢ τῶν καὶ χρεῶν δέχον-
τος, μὴ ἐκβίβάζετω τὸν ἐναγόμενον,
μηδὲ σωηθείας κομίζεισθαι, εἰ μὴ

A vel togati cuiuscunque pro-
uinciæ vel præfecturæ, vel
alij quicumque, & à magi-
stratibus nostris dati iudi-
ces, si executores negligentes compererint in litibus of-
ferendis, & ipsos ab execu-
tione remoueat, & multis
adfaciant, & alios in eorum lo-
cum dent. sed si quidem illu-
stres sint, usque ad sex soli-
dos pœnam irrogent: sin au-
tem alij, usque ad tres: & ad
iudices referant, vt execu-
tores militia exuant, & corpo-
raliter puniant. si verò magi-
stratus sint, & maiores pœ-
nas, & corporalia tormenta
executoribus imponere pos-
sunt, si malè fuerint circa
executionem versati.

XX. Qui exequenda nego- L. 4.
tia publica vel priuata susci-
pit à principe, vel ab aliquo
gloriosissimorum magistratuum,
reum conueniat, nec
tamen antequam insinuaue-
rit ei iussiones huiusmodi
(nam nesciri eas interdum
expedit) vllas ab eo consue-
tudines siue sportulas acci-
piat, vel exigat ipsum, nisi
exemplum ei ediderit diui-
niæ, aut maximæ iussionis,
ex qua eum conuenit. Sed &
si alterius potestatis, vel pro-
uinciæ, præsidis, aut publicum
aut priuatum præceptum ha-
beat, vt ne exigat reum, vel
sportulas accipiat, antequam

præceptum quod habet præfidi provincie insinuauerit, quo scilicet rei exemplum inde sumere possint, atque etiam reis libellum ediderit, vel inscriptionem in causis criminalibus, alioquin ipsum executorem reo impunè repellere liceat, si his non peractis conuentionis libellum obtulerit, vel sportulas exegerit. Neque erga provinciales sint molesti exactores per causam vel præstandæ satisfactionis vel constituendi procuratoris: sed rerum immobilium possessores iuratoriæ cautionem præstent, non possessores, satisfactionem de indemnitate in summam quinquaginta librarum auri: & si qua de persona fideiussoris oriatur quæstio, vel de tenore cautionis iuratoriæ, dirimatur ab episcopo, & patre ciuitatis & defensore, exactore compellendo accipere fideiussorem, quem illi idoneum iudicauerint, vel cautionem iuratoriæ. Verum si à principe vel maxima potestate sit executori iniunctum personam ipsam ducere omnimodo, nec eam fideiussoribus committere, tunc liceat executori non accipere fideiussorem, & ipsam personam impunè penitus adducere. Si verò religiosus ciuitatis episcopus constitutionem nostram non obseruari passus fuerit, aut transgressores eius

^A ἐμφανίσῃ πρὸς τὸν τῷ δέχον-
τι τῆς ἐπαρχίας, ὥστε διωάσθαι
ἐκείθεν ἐκλαβεῖν τὸν αἰπαδέντα,
καὶ βιβλίῳ αὐτοῖς ἐπισκοπεῖν, ἢ
γραφῇ ἐπὶ τῇ ἐγκληματικῇ. εἰ
δὲ μὴ χρηομένων τούτων ὑπομνη-
σιν προσφέρει, ἢ συνηθείας ἀπα-
τεῖ ὁ ἐκδιδάσκων, ὅξω τῷ ἐνα-
χρηστικῷ ἀποδείξαι αὐτόν. μήτε
δὲ προσφάσι ἐργῶν ἀλόγως ζη-
μιούσας αὐτῷ ὑποτελεῖς ὥρα
τῇ παρακλήσει, ἢ ὑπὲρ σάσεως
ἐντολέως. ἀλλ' εἰ μὴ ἀκίνητον
κτῆσιν ἔχουσιν, ὅξωμοσίας ἐκπ-
δίδωσαν χρηματικῇ. εἰ δὲ ἐκ
ἐχουσιν, ἐργητικῶς ἕως πεντήκον-
τα χρυσίου λιτρῶν παρέχέτωσαν
ἀζημίον. ἀμφισβολίας δὲ γινομέ-
νης πρὸς τὸν προσώπου τῆς ἐργη-
τικῆς, ἢ πρὸς τὸν ὑφ' αὐτῆς ὅξω-
μοσίας, ὥρα τῷ ἐπισκόπῳ τῆς
πόλεως, καὶ τῷ πατρὶ, καὶ τῷ
ἐκδικῶ τῷ πρὸς τὸν κρινέσθαι,
ἀνάγκῃ ἔχοντι τὴν παρακλή-
σιν δέχεσθαι τὸν κρινόμενον ἀξιόπι-
στον ἐργητικῶς, ἢ τὴν ὅξωμοσίας κομι-
ζόμενον. ἐὰν ὅμως ἐκ δειάς κελύσεως,
^D ἢ μεγίστης πρὸς αὐτὸν ἐπιστραφείῃ
πάντως τὸ πρόσωπον ἀναγκάζειν,
καὶ μὴ καταπίσσειν αὐτὸν ἐργητικῶς,
τότε ὅξω αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐρ-
γητικῶς, ἀλλὰ διάγειν τὸ πρόσωπον
ἀζημίως, καὶ μὴ πάσης φειδύει.
Ὁ δὲ θεοφιλὴς τῷ πόπῳ ἐπισκο-
πος, ἐὰν συγχωρήσῃ παραβαλεῖν
τὸν νόμον, ἢ μὴ μενύσῃ κατὰ τὴν
παρα-

παράβαινοντο, καὶ τῷ θεῷ ὡς-
κρούει, καὶ βασιλικῆς πειραδῆσε-
ται κινήσεως. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δῆ-
χων τῆς ἐπαρχίας, εἰ ῥαθυμήσῃ τῆς
νόμου, καὶ παύεται τῆς δόξης, καὶ
δημιθεὺς διωκεῖς ἐξορίζεται.
μη λαμβανέτωσαν δὲ (4) ἑπιδι-
δόντες τὰ βιβλία, ἢ τὰς γραφὰς
ἀεακτῆρες, καὶ τὰς ἐντυχίας, ἢ
τὰ συμβόλαια, πρᾶιτέροι τῆς διω-
εσιμένης τῇ μὲν ταῦτα διατάξει
παράμυθίας, ἢ παραβαίνοντες
ὑποκείμενους τοῖς ἑπιτημίοις αὐ-
τῆς.

καὶ. Πᾶς τ' ἐναγὼντων, καὶ ἄρρενες καὶ
γυναῖκες πρὸ τ' ὠρεσιμένης προδε-
σμίας τ' χρεῶν ἐναγόντες, καὶ κατ' ἑτοῦ τ'
ἐναγὼντων βλαπτόντες, ἄλλον τοσού-
τον ὡς ἐμὲν ὡς χρέον, μηδὲν αὖ πο-
κὸν ἐν τῷ μέσῳ λαμβάνοντες, ὅσον
αὐτοὶ προφθάσαι τ' προδεσμίαν ἐπε-
χείρησιν. καὶ τ' χρέον τ' οὗτος ὡς ἀβέ-
χοντος, μηδ' ἄλλως ἐναγὼν, εἰ μὴ τὰ
δαπανήματα τ' ὡς ὅτις εἰσόδου τὰ
ὑπὲρ τ' μεθοδείας συμβάντα τῷ δια-
δικῷ καταβάλωσιν. ἐὰν δ' ἑπιτροπῶν,
ἢ κουράτωρες, ἐν χρέον, ἢ ποσότητι,
πλέον ἐπιχρήσωσιν ἀπατήσιν τοῖς τ'
κτενεσμένων. χρεώσας, οὐδὲν κατα-
βλαπείτωσιν οἱ ἑπιτροπὲς ὁμόμοι, ἢ
κουράτωρες ὁμόμοι. αὐτοὶ δ' οἱ ἑπι-
τροπῶν, ἢ κουράτωρες ἑπιγινώσκοντες
αὐτοῖς τ' ἐν τῷ μέσῳ συμβαίνου-
σιν ζημίαν, οἱ δ' κληρονόμοι αὖ διεκ-
δικουῦντες πράγματα, ἢ λόγους ἑπι-
τροπῶν, ἢ κουράτῳρας ἀπατηῶν.

Basil. Tom. I.

non indicauerit, & Deum
offendet, & motum princi-
pis ac indignationem expe-
rietur. similiter & si praeses
prouinciæ circa legis obser-
uationem segniter agat, &
magistratu abire iubetur, &
bonis publicatis exilio per-
petuo coercetur. Executores
autem pro editione libello-
rum vel inscriptionum, vel
actorum vel instrumentorum
ne plus exigant solatiij nomi-
ne, quàm definitum sit se-
quenti constitutione, aut
transgressores eius poenis quæ
in ea continentur, subiiciantur.
XXI. Quisquis præmaturè
siue ante diem condictum ^{L. r.}
quod sibi debetur petierit, ^{C. de}
^{plusq.} siue masculus sit, siue femi-
nâ, si ex eo damnum passus
fuerit, reus, eius temporis
quod supererat cum agere
occupauit, duplum præ-
stet, immune ab usuris me-
dij temporis dependendis;
& eo tempore elapso, non
aliter eis agere liceat, quàm
si omnes prioris conuentio-
nis impenas aduersario per-
soluerint. Si verò tutores vel
curatores tempore, vel re
siue summa plus petierint à
debitoribus eorum, ad mi-
nores nullum ex eo damnum
perueniat: ipsi autem tuto-
res, vel curatores plus peti-
tionis periculum incurrant.
Qui uerò res hereditarias
persequuntur, uel qui de
rationibus reddendis agunt

Ec

tutelæ, aut negotiorum gestorum, vel qui de rebus ab aliis depositis, quasi heredes depositi agunt, in poenam plus petitionis non incidant: iustæ enim ignorantia suffragio excusantur. Is autem periculum plus petitionis incurrat, quem manifestè apparuerit plus debito appetere dolo malo. Si verò quis re minus petat, iudex nihilominus in veram quantitatem aduersarium condemnabit.

L. 2. XXII. Si quis summa plus petierit in libello conuentionis, unde reo maius damnum intulerit, damnum quod ex ea causa reus passus est, in triplum consequatur. veram autem summam quæ in obligatione continetur inspiciat, secundum quam sententiam dicat.

L. 3. XXIII. Siquis cum centum verbi causa credidisset, per dolum & machinationem cautionem ducentorum exegerit, & ex ea cautione egerit, si quidem ante litem contestatam eum poeniteat, & dolum confiteatur, nullo dispendio prægrauetur, sed veram quantitatem consequatur. Si verò litem contestatus sit, iudicioque decernatur, & arguatur dolo fecisse, non solum centum quæ supra debitam quantitatem petiit, sed etiam veram quantitatem sibi debitam amittat.

Α. τες, καὶ οἱ κατ' ἀφιλίκων, ἢ μεζόνων
 καὶ διακίσεως κινούωντες, ἢ ὡρα-
 θήκας ὑφ' ἐτῶν δεδομμένας ἀπα-
 ποιῶντες, ὡς αὐτοὶ τὸ παραδεκτῶν
 διάδοχοι χρομόμοι, μηδὲν ἐκ τῶ ὑπὲρ
 ἀπαμύσεως ζημιούωσαν, ὡς δι-
 καιανέχοντες τὴν ἀγνοίας αἰτίαν. τότε
 ὁ ἀπαμύων ζημιούω, ὅτε θεω-
 ρανῶς ἠλέγχθη πλεονέκτων. εἰ δὲ τις
 εἰς ἐλαττον τὴν ἀληθείας διεπμήσατο
 πλὴν ἐαυτοῦ δίκην, μὴ θεωρεῖται
 τούτῳ ὁ δικάζων, ἀλλὰ πρὸς πλὴν
 ἀληθῆ ποσότητα τὴν ψῆφον ἐκφέρειν.
 κβ'. Εὰν τις τῶν ἐναγόντων ἐν τῷ
 διαπεμπομένῳ ὡς αὐτὸν βιβλίῳ
 πλείονα ποσότητα τεθῆκως, πλείονος
 ζημίας αἶπος τῷ ἀπαμύοντι γῆται,
 τετραπλάσιονα δίδτω πλὴν ὡς αἰ-
 πῶν αὐτὸν συμβᾶσαν τῷ διαδίκῳ ζη-
 μίαν. ἀληθὲς ὁ ποσότης τῆς ἐναγωγῆς
 νοεῖται, εἰς αὐτὸν ὁ δικάζων ἐκφέρει
 πλὴν ψῆφον.

κγ'. Εὰν τις ἐκατὸν λόγου χάριν νο-
 μοματὰ χρεωστούμενος, κατ' ὅδον ἐ-
 μηχανῶν παρασκύβασιν τὴν χρεώσιν
 διακοσίων νομοματῶν ὁμολογίαν αὐ-
 τῷ ἐκδῶς, καὶ κατ' ὅδον διακοσίων αὐτὸν
 ἀπαμύων, εἰ μὲν πρὸ τῆς προκατήρξεως
 μετεμνήσθῃ, καὶ σωὸμολογήσῃ τὸ ὅ-
 δον αὐτὸν, μηδὲν ζημιόω, ἀλλὰ τὰ
 ἐκατὸν τε ἀληθῶς αὐτῷ χρεωστούμενα
 λαμβάνει. εἰ δὲ καὶ προκατήρξαι
 καὶ γανίσαι, ἐδὴ ἠλέγχθη τὸ ὅδον πε-
 ποιηκώς, μὴ μόνον τὸ ἐκατὸν ἐκ πρῶ-
 στος προσεδένων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀληθῶς κε-
 χρεωστούμενων ἐτῶν ἐκατὸν ἐκπλήν.

εἰ μὴ ἄρα ἢ διὰ λεισὶς γέρονεν, ἢ^A δευτέρᾳ ὁμολογίᾳ ἐπὶ τοῖς διακο-
στοῖς νομίμασιν οὔτε ᾗ μὴ διὰ
λυσιν, οὔτε μὴ δευτέρᾳ ὁμολογίᾳ
ἔξῃ ἐνὶ διαβάλλειν ἢ ἥδη ὑπὸ αὐ-
τῆς ἡγομένην ὁμολογίαν.

ΣΧΟΛ.

Τοῖς ῥηίοις θησαυροῖς, ἢτοι παρ' ῥηίου ἑα-
μείας.

S C H O L.

^a *Largitionibus.*] Sacris thesauris,
siue factio arario.

T I T A O Σ Ζ.

Εάν τις δικαιοδοσιῶν μὴ πειθαρχήσῃ.

T I T V L V S VII.

Si quis ius dicenti non obtemperauerit.

Α. ΠΑΣΙ τοῖς ἔρχοις, χωρὶς^B ᾗ ἑρατηῶν, ἐφεῖται δια-
ποινῆς διεκδικεῖν πλὴν οἰκείαν δι-
καιοδοσίαν.

Ο πόλις κινήσας πρὸς ἑαυτὸς ἐνα-
γόμενος, ἄσχετον ἔχει μὴ ὑποδέξασθαι
πλὴν δικλῆν, ἀλλ' ἀνέχεσθαι ληφθέντων
τῶν πρὸς ἑαυτὸς. ὁ δὲ μὴ δέχων τούτων
ποιῶν, ὁ δὲ μὴ δέχων τῶν δικαστῶν.

Ο φροντιστὴς, καὶ ὁ ἐπιτροπὸς, καὶ ὁ
κουράτωρ μὴ πειθαρχήσαντες, ὑπο-
κείνται μόνον.

Οὐ μόνος ὁ ἐναγόμενος, ἀλλὰ
καὶ ὁ ἐνάγων ὑποκείται μὴ πειθαρχή-
σας.

Καὶ ἡ ποινὴ ἐκ εἰς τὸ διαφέρειν,
ἀλλ' εἰς τὸ ἀληθὲς ποσὸν ἀρμόζει. ἢ ὅ
ἀγωνή οὔτε μετ' ἐνιαυτὸν, οὔτε κατὰ
κληρονόμων δίδεται. μόνως γὰρ ὅτι
ποινὰ.

Basil. Tom. I.

OMNIBVS magistrati-
bus, exceptis magi-
stratibus municipalibus, con-
cessum est iurisdictionē suam
defendere poenali iudicio.

Is à quo res mobilis petitur,
potest iudiciū non suscipe-
re, sed pati rem auferri. qui
verò neutrum eorum facit,
iudici obtemperare non vi-
detur.

Procurator, tutor & cura-
tor qui iudici non obtempe-
rant, soli puniuntur.

Non solum reus, sed etiam
petitor qui non obtempe-
rat, hoc edicto tenetur.

Hæc actio non ad id quod
interest, sed in veram quan-
tatem competit: neque au-
tem post annum, neque in
heredes datur: est enim me-
re poenalis.

Ec ij

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ τῶν, οἵ τινες εἰς δικαστήριον καλούμενοι, ὀφείλοισιν ἐλθεῖν,
ἢ μὴ ἐλθεῖν.

TITVLVS VIII.

De his qui in ius vocati sequi debent, aut non.

L. 1. D. I. **I**N ius vocare est, litigan-
di causa vocare.

L. 2. II. In ius vocare non oportet consulem, aut præfectum, aut prætorem, aut proconsulem, aut cæteros magistratus, qui imperium habent, & coercere aliquem possunt, vel in carcerem conicere: nec pontificem dum sacra facit, nec eos qui propter loci religionem inde secedere non possunt: neque eum qui propter publicam causam cursu publico transfuehitur: nec eum qui uxorem ducat, vel eam quæ nubat: neque iudicem dum de causa cognoscit, nec qui alibi causam agat: neque funus ducentem familiare, iustave mortuo facientem.

L. 3. III. Nec eum qui cadaver persequitur.

L. 4. IV. Nec eum qui litigandi causa necesse habet in iure, vel certo loco sisti. nec furiosos, nec infantes seu seipræntes: nec parentes nostros, nec patronos, nec pa-

α'. ΚΑΛΕΣΑΙ εἰς δικαστήριον
ἔστι, τὸ ἐπὶ τῷ δικασταδὶ
καλέσαι.

β'. Οὐ γὰρ καλεῖν εἰς δίκην
ὑπάτον, ἢ ἐπαρχον, ἢ πραιπόριον,
ἢ ἀνθύπατον, ἢ τὸν ἄλλοις δέχον-
τας τὸν ἔξοισίαν ἔχοντας, & δυνα-
μῶν σὺν φρονίζον & ἐμβάλλειν εἰς
κτῆ· οὔτε ἱερεῖα ἐν ὅσῳ ἱερατεύει, οὔτε
τὸν μὴ δυνάμει διατλήναι τὴν πό-
λιν ἀποκρίναι ἢ αὐτὸν ἀναχωρή-
σαι· οὔτε τὸν διὰ δημοσίαν γαστήρ
ὀδεύοντα τῇ δημοσίᾳ δρόμῳ· οὔ-
τε τὸν γαμουῦντα, ἢ τὴν γαμου-
μένην· οὔτε δικαστὴν ἐν ὅσῳ δια-
γινώσκει, οὔτε τὸν ἀλλοτρίᾳ διαγι-
νωσκόμενον· οὔτε τὸν ἐπὶ τὸν ἴδιον
ἢ τὰ σωήθη ποιουῦντα τῇ πελο-
πόλεω.

γ'. Οὐτε τὸν ἀκολουθοῦντα τῇ λεί-
ψαντι.

δ'. Οὐτε τὸν ἀναγκαζόμενον
ἐπὶ δίκῃ παραστέλλαι δικαστῆρα,
ἢ δήλω τὸ πῶς· οὔτε μαγιστῶν
νομῶν, ἢ ἐπὶ αἰετῶν· οὔτε γονεῖς
ἡμῶν, οὔτε πατρώνας, οὔτε παῖ-

δας πατρώνων, ἀνδρῶν τε αἰτησάμενοι
 συγγνώμην ὡς τὰς προαίτιων,
 εἰς δικλὴν διωαμίθια καλεῖν. ὅθεν
 δὲ λέγουσιν πάντας τοὺς ἀνιόντας
 ἐκαστὰς φύσεως, ὅς τινες ἐν δου-
 λείᾳ συλλήφθαι καὶ ἐκ πόρνειας.
 Καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ ὅστις. ὁ
 μὲν τοι πατήρ ἀπὸ τῆς γαμῶν δει-
 κνύται. Οὐτε φιλοκόως ὁ γένεσις διωα-
 μι καλεῖν τις εἰς δικαστήριον.
 Ζ. Τοὺς ὁ γένεσις τῆς δὲ τῆς μου πατρὸς
 ἀζημίως καλεῖται. ἐκ εἰσὶ γὰρ μου
 γένεσις.
 Η. Τὸν δευτὸν πατέρα καὶ τὴν
 ἀδελφὴν τῆς ὑπεξοσιότητος καλῶ-
 μαί καλεῖν. εἰ μὴ ἐπὶ στρατιω-
 κῇ αἰτία τῶν πραγμάτων διαγι-
 νωσκόμενον ἐπὶ τῆς αἰτίας. Θ. Δὲ φυ-
 σικόν, οὐτὲν ὅσω εἰμι ἐν τῇ δέσῃ
 καλεῖται. πατρὸν ὅστις ὁ ἐλδιδερό-
 σαι, καὶ ὁ συμπαιγνίαν. ἐλέγξας,
 καὶ ὁ διὰ ψήφου ἀποφανθεῖς,
 καὶ τῆς ἀληθείας ἐκ τῶν. καὶ ὁ
 ὁμόσας. ἔτι. ὡς περ ἐκ ἐστὶ πατρὸν,
 ὡς τινι ὁ ἀπελδύδερ. ὡς μοσεν ὅτι
 ἐπαγωγῆς, ἢ ἀντεπιφορέας μὴ ἔτι
 αὐτῶν ἀπελδύδερ. ἐὰν ὁρκώσω
 ἀπελδύδερ μὴ γαμήσαι, ἢ
 ἀπελδύδερ μὴ γαμεῖσθαι, κα-
 λεῖ με ἀζημίως. οὐ μὲν ὅτι ὅν
 μου ὡς ἀναιπ.

Θ. Οὐτε ὁ ἀπὸ φιδικομμίαςου
 ἐλδιδερόσας καλεῖται. καὶ εἰ πα
 Basil. Tom. I.

tronorum liberos sine per-
 missu pratoris in ius vocare
 possumus. parentes autem di-
 cimus omnes ascendentes vir-
 triusq; sexus; & eos qui in ser-
 uitude susceperunt; & matrem
 etiam quæ vulgò concepit.

V. Ipsa enim mater est; pa-
 ter verò ex nuptiis demon-
 stratur.

VI. Neque parentes natura-
 les. quis in ius vocare po-
 test?

VII. Parentes patris mei
 adoptiui impunè vocor non
 enim sunt parentes mei.

VIII. Adoptiuum patrem
 & iure potestatis in ius voca-
 re prohibeor, nisi ex causa

castrensis peculij re cognita
 permittatur. sed naturalem

parentem ne quidem dum in
 adoptiua familia sum in ius

vocor. patronus est, qui ex
 seruitute manumisit, & qui

collusionem detexit, vel pro-
 nuntiatus est patronus esse,

licet in veritate non esset; &
 qui iuravit se patronum esse.

quemadmodum patronus non
 est, quo deferente vel refe-

rente is qui libertus esse di-
 citur iuravit, se libertum

non esse. Si iureiurando li-
 bertum adegero ne uxorem

duceret, vel libertam ne nu-
 beret, impunè in ius vocor,

non etiam filius meus quasi
 innocens.

IX. Neque is qui ex causa
 fideicommissi manumisit in
 ius vocatur, quamvis ut ma-

Ec. iij

numittat in ius vocetur.

- L. 10. X. Neque is qui emit ut manumittat, licet ex lege veniat ad libertatem, sed si liberti nummis eum emi, & fidei fregi; patronus non sum.

9. 11. 1. Qui ancillam vendidit hac lege, ut si prostituta esset, fieret libera, si prostituatur; patronus est: si verò libertaris conditionem non adiecerit, sed ut manus iniectionem in eam haberem; & in prostitutam manum inieci; & prostituui, libertatem consequitur, & patronus eius non sum.

9. 12. Siue pater patronus adrogetur; siue per obreptionem liberatus; patronus manens numquam. 9. 13. Ciuitatis, aut collegij, aut corporis liberatus; singulos sine venia in ius vocat; aduersus ciuitatem autem; vel collegium; vel corpus litigaturus, veniam petit; quamvis per syndicum actiones excipere debeant. liberos patroni utriusque sexus dicimus.

9. 41. Patronus deportatus honorem amittit: sed si fuerit restitutus, eum recipit.

9. 5. Parentes patroni etiam adoptiui; quandiu adoptio durat in ius non vocantur: neque filius patroni in adoptionem datus: nec nepos in adoptiua familia susceptus: sed à filio meo emancipato adoptatus in ius vocari potest: nam aut alienus est.

A. μάλιστα ἐπὶ ταῖς ἐλευθερώσαι καλῇ. 1. Οὔτε ὁ ἀγρότας ἐπὶ ταῖς ἐλευθερώσαι, καὶ ὁ νόμος αὐτῷ ἐλευθερώσῃ. εἰ δὲ νόμμοις τῆς ἀπελευθερώου αὐτῷ ἡγόρασα, καὶ ὡρέβω πῶ πῖσιν, ἐκ εἰμὶ πατρων.

B. Οἱ πωλήσας δευράπαναν ἐπὶ ὄρφ, τῆς εἰς ὡρέσῃ ἐλευθεράν εἶναι, ἐὰν ὡρέσῃ, πατρων ὅστιν. εἰ δὲ μὴ ὡς ὄρον τῆς ἐλευθερίας ἐπέθηκεν, ἀλλὰ χρόνος ἐπιβούλιον ἐμαυτῷ ἐφύλαττα, καὶ ὡρέσασαν αὐτῷ ὡς ἐδίκησα καὶ ὡρέσῃσα, ἐλευθεροῦμαι, ἐκ εἰμὶ πατρων.

Εἴτε ὁ πατρων ὑποδετηθῇ; εἴτε καὶ σωαρπαλῶ ὁ ἀπελευθερωθῇ, μὴν πατρων.

C. Ο πόλεως, ἢ σύστημα, ἢ σωματείου ἀπελευθερωθῇ, μὴ καὶ ἕκαστον ἀνὸς συγγνώμης καλεῖ. ὡς δὲ πῶ πόλιν, ἢ τὸ σύστημα, ἢ τὸ σωματεῖον δικάζομενος, αἰτεῖ συγγνώμην, καὶ εἰ διὰ σωδίκου μὴ ῥῶσιν ἀγωνίζεσθαι. παῖδας πατρωνὸς λέγομεν ὅσους ἐκαστῆς φύσεως.

D. Απόλλισι πῶ ὑμῶν ὁ ὡρεοῦσθαι πατρων. εἰ δὲ λητοκατασῇ, ἀναλαμβάνει αὐτῶν.

Καὶ οἱ δευτοὶ γονεῖς τῆς πατρωνός, ἐφ' ὅσον ὅστιν ἡ θεοῖς, οὐ καλουῦται. οὔτε ὁ δοθεὶς εἰς θεοῖς ὑὸς τῆς πατρωνός, οὔτε ὁ συλληφθεὶς ἐν τῇ θεοῖς ἔργονος. ὁ δὲ ὡρεῖ τῆς αὐτεξοισίου ὑὸς ὑποδετηθεὶς, καλεῖται ἀλλότριος γὰρ ὅστις ταῖς παπῶν.

Γαῖδας δὲ λέγει μὲν καὶ τοῦ πατρὸς
 αὐτῶ τῆς πεισεῖς γένου. καὶ τῶν πατρῶν
 Εἰδὼ ἀπελευθερῶν τε καὶ πατρῶν
 πατρῶν, οὐτὲ αὐτῇ τῷ νόμῳ, οὐ-
 τε ὁ υἱὸς αὐτῶν καλεῖται· εἰ δὲ πατρῶν
 δεῖ, τῶν πατρῶν ὡς κεφαλῇ καὶ ἀπε-
 λευθερῶν κατηγορησάσιν, ἢ δουλαγωγῶ-
 νησάσιν αὐτὸν, πατρὸς πρὸς ἐκπλήσει.
 Χωρὶς δὲ τῶν πατρῶν, τῶν πατρῶν
 πατρῶν, (οὐδὲ τῶν εἰρημύων) καλεῖται
 πατρῶν. δὲ εἰδὼ μὴ εἶναι ἀγωγῆν
 ἀπὸ τοῦ πατρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ πατρῶν
 πρὸς τῶν πατρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ πατρῶν
 ὅτε τῶν πατρῶν διαγινώσκουσιν καὶ ἀπὸ
 μοποιὸν ἀγωγῆν δίδωσιν αὐτῶν.
 ὅπῃ βαρέως ὑβριστεῖν ὁ πατρῶν
 ἀπελευθερὸν, καὶ τῶν πατρῶν
 πατρῶν, καὶ τῶν πατρῶν.

Ταῦτ' αὖτε καὶ αὐτῶν ἀεὶ χρεώσεται
 τῶν πατρῶν, ὁ ἀπελευθερὸς, εἴτε ὡς
 πατρῶν, ἢ ὡς κουράτωρ, ἢ δὲ ἐκ-
 δικητής, ἢ ἐν ἀγωγῇ δικάζεται, ὁ πα-
 τρῶν. τῶν μὲν τοῖς πατρῶν, καὶ κου-
 ράτωρ τῶν πατρῶν ἀζημίως καλεῖ-
 ται. Οὐχ ἀρμόζει ἡ ποινή, εἰδὼ
 μεταμεληθεὶς ὁ ἀπελευθερὸς, πα-
 ραχωρήσῃ τῶν ἀγωγῶν, ἢ ὁ πα-
 τρῶν ἐκὼν ἐκλήθῃ, ἢ κληθεὶς οὐχ
 ὑπολήψαν.

Εἰδὼ δὲ τῶν πατρῶν, ὁ υἱὸς
 ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν πατρῶν
 νόμῳ ἐκ τῶν ἀπελευθερῶν κλη-
 θῇ, αὐτὸς ὁ υἱὸς ἐκ τῶν ζημιό-
 σαν ἀγωγῶν, εἰς πενήτην τε νο-
 μίσματα.

Γενικῶς, οἷς χρεώσεται μὲν πρὸς τῶν

A -Liberos autem & ultra tunc
 nepotem accipimus. Si liberta ex patrone
 et sit, nec ipsa filium, nec
 ipsam filius in ius vocat. Si
 autem liberi patroni capitis
 accusauerunt libertum, vel
 in seruitutem petierunt, nul-
 lus eis honor debetur.

B Sine permisso praetoris nul-
 lus eorum, quos supra com-
 memorauimus in ius vocat.
 permittit autem si famosa
 actio non sit, vel opinionem
 patroni non suggillat, aut
 parentis interdum causa co-
 gnita praetor actionem famo-
 sam dat: quid enim si patro-
 nus libertum grauissima iniu-
 ria adfecit, flagellis forte ce-
 cidit?

C Semper hunc honorem
 patrono libertus habeat, siue
 quasi tutor, vel curator, vel
 defensor, vel actor in iudicio
 patronus interueniat. tuto-
 rem tamen, vel curatorem
 patroni impune in ius vocat.
 XI. In poenam edicti non
 committit libertus, si eum
 poeniteat, & remittat actio-
 nem, aut si patronus volens
 vocatus sit, aut vocatus non
 venerit.

XII. Si absente patre filius
 qui in eius potestate est ad-
 uersus edictum praetoris in
 ius a liberto vocatus sit, ipse
 filius poenalem habet actio-
 nem in quinquaginta aureos.

XIII. Generaliter quibus
 honorem debemus, eos sine

Ec iiij

- permissu prætoris in ius vocare non possumus.
- L. 14. XIV. Libertus à patrōno reus constitutus, & frequenter prætorem interpellāns sui iuris defendendi causa, patronum in ius vocare non videtur.
- L. 15. XV. Non incidit in edicti pœnam libertus, qui aduersus patronum dedit libellum, non dissimulato se libertum eius esse.
- L. 16. XVI. Libertus pupilli sui nomine etiam sine permissu prætoris patronum in ius vocat.
- L. 17. XVII. Eum pro quo quis apud officium cauit, aut quem apud acta exhibiturum se esse promisit, exhibere cogitur.
- L. 18. XVIII. Nullus de domo sua in ius vocatur: sua enim cuique domus tutissimum refugium est: & qui eum in ius vocat, vim infert.
- L. 19. XIX. Sed si aditum ad se præstet, aut è foro conspiciatur, in ius vocatur.
- L. 20. XX. A ianua & balneo, & theatro in ius vocare licet.
- L. 21. XXI. Licet is qui domi est interdum in ius vocari possit, tamen de domo sua non extrahitur.
- L. 22. XXII. Neque impuberes puellas, quæ alieno iuri subiectæ sunt, in ius vocare permissum est.
- Siue in ius vocatus ab alio defendatur, siue de re trans-
- ποις εἰς δίκην καλεῖν. ἀνὰ ἑπὶ τῆς τῆς πραιτωρ οὐδὲν ἀμύθα.
14. 14. Απελθὲν τὸν πατρὸς ἀπατηροῦ μῦθος, καὶ σωεῖται. τῶν πραιτωρ δια τὸ εἶναι διεκδικεῖν, οὐδὲν καλεῖν εἰς δίκην τὸν πατρὸνα.
15. 15. Οὐχ ὑποπίπτει τῇ ποινῇ, ὁ ἀλλοτρίον ἐπιδίδου καὶ τὸν πατρὸνα, καὶ μὴ ἀποκρύψας τὸ εἶναι ἀπελθὲν αὐτῶν.
16. 16. Απελθὲν τὸν ὀνόματι τῶν αὐτῶν ἐπὶ τῆς πραιτωρ, καὶ χρεὶς ἐπὶ τῆς πραιτωρ, καλεῖ τὸν πατρὸνα.
17. 17. Οὗτις ἄξει πορρομολογίας, ἢ ἐν ὑπομνήματι καταδύμεται, καὶ παρὶς τὴν ἑα, ἀναγκάζεται παραστῆναι.
18. 18. Οὐδεὶς αὐτῶν ἰδίου οἴκου καλεῖται εἰς δίκην, ἐκαστὸς γὰρ ὁ ἴδιος οἶκος ἀσφαλὲς ὅτι καταφύγιον, ὁ καλὸν αὐτῶν, βίβω ἐπὶ φέρει.
19. 19. Εἰ δὲ πρὸς αὐτῶν δίδωσιν ἐσσοδόν, ἢ θεωρεῖται ἐν τῇ ἀγορᾷ, καλεῖται.
20. 20. Απὸ πυλῶν, καὶ λουτροῦ, καὶ θεάτρου, καλεῖν ἔξεστιν.
21. 21. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐστὶ ὅτε πρὸς οἴκου καλεῖται, ὁμοῦς οὐδεὶς πρὸς οἴκου ἐλκεται.
22. 22. Οὔτε τὰς ἀνέλους κόρας ὑπεξαισίας ἐπὶ πυχαιούσας, καλεῖν εἰς δικαστήριον ἐπιτρέπεται.
- Εἴτε διεκδικηθῇ, εἴτε διαλυθῇ,

ὁ κληθεὶς ἀπολύεται.

κγ'. Ο κοινὸς ἀπελεύθερος, οὐδένα τῶν πατρῶνών ἀνδρῶν ἐπιτρέψας ἀζημίως καλεῖ.

κδ'. Ο δὲ νόμον ποιήσας, πενήκοντα νομίματα δίδωσιν. ἡ ἀγωγὴ δὲ οὔτε κληρονόμοις, οὔτε καὶ κληρονόμων, οὔτε μετ' ἐναυτὸν δίδεται.

κε'. Ο δὲ ἀπελεύθερος δίχα συγγνώμης τῶν πατρῶνα καλέσας, μὴ δυνάμενος δοῦναι τὰ πενήκοντα νομίματα μασίζεται.

κς'. Ὡς περ τοῖς καλοῖς ἔργοις συμπρέπει προσκυώσιν τῇ τῷ ἐλευθερωτῇ γαμετῇ ᾧ ἔχεται. οὕτως τῷ πατρὶ κατὰ ἀπαυτῶντος, ἐν τῷ βήματι ταύτῃ κληθεὶς, δίχα συγγνώμης τῷ πατρὶ, ἀπηγόρευται. οὐκοῦν καὶ τὸ ἐναντίον ἐκ ταύτης τῆς διατάξεως ὅστις ἀσφαλῶς εἰπεῖν, ὅτι ἐάν τις ἐπὶ γυναικὸς ἐλευθερωθεὶς, δίχῃ ἔχῃ πρὸς τὸν ἀνδρα τῆς πατρῴας αἰῶς, οὐ δύναται δίχα συγγνώμης καλεῖν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον· εἰ γὰρ ἡ τῷ πατρὶ γυνὴ οὐ καλεῖται δίχα συγγνώμης. καὶ ταῦτα διὰ τὸ πατρὸς τὸν ἀνδρα αὐτῆς, εἰκότως ἐκ τῶν ὁμοίων, καὶ ὁ τὸν πατρῴας ἀνὴρ, ὃς δύναται δίχα συγγνώμης καλεῖσθαι πρὸς δικαστήριον.

κζ'. Τῆς ἐκ τῆς διατάξεως χάριτος μὴ αἰτηθείσης, ἔτε πατρῶνα, ἔτε πατρῴας, ἔτε τοῖς τοῦτων ἀνιόντας, ἢ καπόντας, ἔτε τοῖς κληρονόμοις τῶν πα-

^A actum fuerit, dimittitur.

XXIII. Communis liber- L. 23.
tus nullum ex patronis sine
permisso impunè in ius vo-
cat.

XXIV. Qui aduersus edi- L. 24.
ctum facit, quinquaginta au-
reos poenæ nomine dat. actio
autem nec heredibus, nec in
^B heredes, neque post annum
datur.

XXV. Si libertus qui pa- L. 25.
tronum in ius sine venia vo-
cauerit, quinquaginta aureos
dare non possit, fustibus ca-
ditur.

XXVI. Sicut bonis mori- L. 1. C.
bus conuenit, venerationem
cod.
manumissoris vxori præberi:
ita re exigente in ius eam
^C vocari sine venia prætoris
prohibitum est. Vtique igitur
per contrarium ex hac con-
stitutione dicere licet, quòd
si à muliere manumissus litem
intendere velit aduersus pa-
tronæ maritum, non potest
sine venia in ius eum vocare:
si enim vxor patroni non vo-
catur sine venia, & honor ei
habetur propter patronum
maritum ipsius: meritò à si-
^D mili maritus etiam patronæ
sine venia in ius vocari non
potest.

XXVII. Gratia edicti non L. 1.
petita neque patronus, ne-
que patrona, neque pa-
rentes eorum aut liberti,
neque heredes patroni aut

patronæ, licet extranei sint, à libertis seu liberis eorum in ius vocari debent : nec si libertus propter rusticitatem ius hoc ignorauit, venia ei præbatur, cum naturali ratione honor huiusmodi personis debeat. Cum igitur confitearis patroni tui filium sine permissu præsidis in ius vocasse, poenam edicto prætoris statutam rescripto nostro remitti temerè postulas.

L. 3. XXVIII. Qui in potestate patris agunt aduersus eum agere non possunt. si igitur emancipata es, venia edicti petita hoc facere non prohiberis. quod & in matris persona obseruandum est.

L. 4. XXIX. Qui semel aliquem in ius vocauit in vrbe regia, vel in prouinciis, postquam libellum ei conuentionis obtulerit, eundem in aliud iudicium ex scripto vel sine scripto vocare ei non liceat, id est, iudicem sine scripto aduersus eum adire, sed apud priorem iudicem perseueret. Qui verò semel libellum conuentionis accepit, licet alterius conditionis esse coeperit, fortè quòd militiæ, vel clero nomen dederit, omninò in priore iudicio respondeat, quod respectu

A ἡλικίας καὶ τῆς πατρωνίας, εἰ καὶ ἐξωπ-
κοὶ εἴησαν, ἀπὸ τῆς ἀπελευθέρου
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῆς τέκνων αὐτῶν, καὶ
καλεῖσθαι πρὸς τὸ δικαστήριον. Ἐὰν δὲ
ἀγροικὸς ὢν ὁ ἀπελευθέρου εἰ ἠγνώ-
σε τὸ τοιοῦτον νόμιμον, συγγνώσκειται,
ὅποτε φισικῶ, λογιμῶ, ἡμῶν τοῦτο
τοῖς παροσώποις κεχρῆσθαι. καὶ
ἐπὶ συνουσίᾳ τοῦ πρὸς τὸν πα-
B τρονος υἱόν, χωρὶς ἐπιβουλῆς τῆς
ἐξουσίας, εἰς τὸ βῆμα κεκλημέναι,
τὴν ἀντιθέσιν τὴν ἐν τῷ διατάγματι
τῷ πατρὶος ὡρισμένῃ, δι' ἀν-
γραφῆς ἡμετέρας παραχωρηθῆναι
παρὰ τῶν ἐξουσιῶν.

καὶ. Οἱ ὑπὸ τῶν ἐξουσιῶν τῶν πα-
τρὸν παρὰ τὸν πατέρα, κατ' αὐτὴν ἐνάγκην
οὐ δύνανται. εἰ τίνων αὐτεξουσία εἴ-
C τῆς συγγνώμης τῷ διατάγματι αἰ-
τιθείσης, τὸ ποιεῖν οὐ κωλυθήσεται.
ὅπως καὶ εἰς τὸ τῆς μητρὸς παρὸς τὸν
πατέρα φυλακτέον ὅστιν.

καὶ. Ο ἅπασι ἀπασιμένους ἵνα
ἐν τῇ βασιλείᾳ πόλει, ἢ ἐν ἐπαρ-
χίᾳ, μὴ ὑπόμνησιν παρὰ τὸν
χθῆσιν αὐτῶν, μηκέτι αὐτῶν
ὑποδύοντον, μηδὲ ἐν τῷ πατρὶ, μη-
D δὲ ἀγροικῶς ἀπάδω. οὐτέστι μὴ
ποιεῖτω κατ' αὐτὴν παρὰ τὸν πατέρα
ἀγροικῶς, ἀλλὰ τῶν πατρὶος δι-
καστῆ παρὰ τὸν πατέρα. ὁ δὲ τῶν ὑπό-
μνησιν δεξιμένους, εἰ καὶ εἰς ἑτέραν
μεταστάτην ἔλθῃ, στρατοδύμενος
πυλόν, ἢ κληρικὸς χυρόμηνος,
ἀποκρινέσθω πάντως ἐν τῷ πατρὶ
τῷ δικαστήριῳ, τῷ καὶ τῶν παρ-

πέραν αὐτῶν τὰς ἐν νομιθεσίᾳ πε-
σοφῶν μηδεμίαν ἔχων φόρου πα-
ραγραφῶν. ὁ δὲ ἅπαξ αἰπάσα-
μνος, ἐὰν μὴ τὸ προσενεχθῆναι
πρὸς ὑπομνησιν τὸ αἰπάδεναι, εἰς
ἔσθον αὐτῶν καλέσῃ δικαστήριον
ἐπὶ ταῖς αὐταῖς αἰτιάσι, ἢ τὸ ἀζη-
μιον ποιείτω τῷ αἰπάδεναι, ἢ τῆς δι-
κῆς ἐμπιπείτω, εἰ καὶ δικάσαν εἶχαν
ἀγωνίῳ.

λ. Θεσπίζομεν ἄρει τῶν μεγα-
λοπρεπέσων ἰλλουστρίων πάντως
αὐτῶν δι' ἐντολέως τὰς χρηματι-
κὰς ἀγωνίζεσθαι δίκας. καὶ μὴ καὶ
τὴν ἐν ἐβρεως, δι' ἐντολέως καὶ τὴν
ἐγκλημάτων ἔσθον κινεῖν, καὶ τὸ δε-
δομμένον αὐτοῖς ἐπὶ ταύτης περὶ νό-
μιμον· ὥστε μὴ ἀναγκάζεσθαι ἢ συγ-
καθῆσθαι τοῖς ἐχθροῖσιν ἐν ᾧ δικά-
ζουσιν, ἢ ἀφαιρεῖσθαι πάλιν, οἷα δι-
καζομένοις ἐκατέρωθεν γὰρ τὸ περὶ
μαρτυρίαν ἐπισφαλές, ἢ τῶν ἀξιο-
μάτων ὑβρίζομένων, ἢ τῶν δικαστι-
κοῦ γήματος ἀναξίως περιόντος.
ἐπεὶ τοιγαῦτα μὴ αὐτῶν μεγαλοπρεπέσων
τοῖς ἰλλουστρίοις, ἅπασιν ἀδελφοῖς ἐσω-
βουλομένοις, ἢ ἐντολῆς περὶ βάλ-
λεσθαι, καὶ δι' ἐαυτῶν ἀγωνίζεσθαι, οὐ-
δεμίαν ἐντέλλεν οὐδὲ κωλύσεως,
οὐδὲ ζημίας, οὐδὲ ποινῆς ὧς αὐτῶν
τοῦ ἐπαγομένης αὐτοῖς.

A. pristinae conditionis censetur
competens, nec vlla vtatur
fori praescriptione. Qui au-
tem semel in ius vocauit, si
post libelli admonitionem
ipsum in aliud iudicium ex
eadem causa vocauerit dam-
netur reo in id quod interest,
& licet iustam causam habue-
rit, causa cadat.

B. XXX. Sancimus, vt magni-
ficentissimi Illustres omni-
modò causas ciuiles per pro-
curatorem agant, atque et-
iam iniuriarum causam cri-
minaliter per procuratorem
exequantur secundum priui-
legium super hoc ipsis conce-
sum: ne vel cogantur cum
iudicibus adfidere, cum iu-
dicant, aut rursùm stare cum
litigatoribus: vtrimque e-
nim periculosa res est, quòd
vel dignitates contumeliis
adficiantur, vel iudiciorum
ordo parùm ex dignitate
procedat. post magnificentis-
simos igitur Illustres libera li-
centia sit, & procuratores in
litem constituere, & per se
causas agere, nulla exinde
prohibitione, aut damno,
aut poena eis inferenda.

Nou.
71. c. 11

ΤΙΤΛΟΣ Θ.

Ὡστε μὴ δέξιναι δυνάτοισι προσώποις, προστάσαν τοῖς δικαζομένοις
παράχειν, ἢ τὰς ἀγωγὰς εἰς αὐτοὺς μεταφέρειν.

TITVLVS IX.

*Ne liceat potentioribus patrociniū litigantibus præstare,
vel actiones in se transferre.*

L. I. C. I. **C**ONSTITVTIO di-
ne lic.
poter.
part. cit, eum qui ad po-
tentiorum patrociniū litis
causa confugit, litis damno
coërceri: eum verò qui pa-
trociniū suscipit, quamuis
senator sit, extra ordinem
puniri: iubetque vt præfides
prouinciarum hanc legem
integram atque intemeratam
feruent.

L. 2. II. Si quis in mutuo con-
trahendo, vel qua alia obli-
gatione ineunda suum nomen
cautioni, siue chirographo,
aut alij cuilibet instrumento
inscribi non patiat, sed po-
tentioris personæ nomen in-
ferri cautioni curet, constitu-
tio iubet, vt iactura crediti
multetur, qui hoc facere præ-
sumpserit.

A α'. **Η** Διάταξις λέγει, πὸν μὲν
καὶ φέροντα προσώποις
δυνάτοισι εἰς προστάσαν δίκης ἐνε-
κεν, ἐκπλήειν τῆς δίκης. (Φ) δὲ
δεξιόμηνον εἰς προστάσαν ἵνα, καὶ
συγκληπκός ἐστι, πλεον τῆς διαπι-
σμένου ὑπάρχειν. παρακελευ-
σμένη τοῖς δέχοις τῇ ἐπαρχίᾳ,
πάντῃ τῷ νομοθεσίαν φυλάττειν
ἀπαρείχρητον.

B β'. Εὰν τις ἐν τῷ δανείζειν, ἢ ἄλλως
πως συναλλάγματα ποιεῖν, ὡρα-
τῆται μὲν εἰς τὸ οἰκεῖον ὄνομα λαμ-
βάνειν ἀσφάλειαν, ἢτοι γραμμα-
τεῖον, ἢ ἄλλο συμβόλαιον, εἰς ὄνο-
μα δὲ δυνάτῃ προσώπου παρα-
σκευάζῃ γίνεσθαι τὸ γραμματεῖον,
κελεύει ἡ διάταξις ἐκπλήειν τῆ
τοιοῦτου πράξεως (Φ) τὸν πεποιη-
κότα.

ΤΙΤΛ.

ΤΙΤΛΟΣ

Περὶ τούτων οἱ ἄνθρωποι δυνάστων ὀνόματα εἰς τοὺς πλοῖς τοῖς ἀρχαῖς προ-
σσηνύουσιν, ἢ τὰ αὐτῶν ὀνόματα εἰς τὰς δίκας προδύνουσιν.

TITVLVS

*De his qui potentiorum nomine titulos prædiis adfigunt, vel eorum
nomina in lite prætendunt.*

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἄνθρωποι δὲ δι-
κῶν αἰτῶν ἐναγόμενοι, ἑ-
μὲν δὲ ἐλπίζοντες ὅτι νικῶν, κα-
ταπλοῦσι τοῖς ἐναγόμενοις, δυνατῶν
ἄνθρωπων προσώπων ὀνόματα προφέ-
ροντες, καὶ ὑπὸ τοῖς ὀνόμασι τούτων τῶν
δυνατῶν ἐπιπράσσει τοῖς πράγμασι, καὶ
ἐν ἐναγόμενῳ, ἢ ἐπιφηνίξουσιν, ὅτι πῶδε
πῶ δυνατῶν προσώπων διαφέρει ὁ
πράγμα καὶ οὐκ οὐκ ἡ διάταξις, εἰ-
μὲν εἰδότες τὸ δυνατῶν προσώπου, ταῦ-
τα γινέσθαι ὀνόμασι αὐτῶν, καὶ ἐφῆσιν χα-
λεῖσθαι ἀπὸ τοῦ αὐτῶν ἐάν τῳ ἀγνοοῦντος
τὸ δυνατῶν προσώπου, ἐπιφηνίξῃ ὁ
ἐναγόμενος ὀνόμασι αὐτῶν πάντα, ἢ καὶ
τοῖς ὑπὸ τοῖς ἐπιπράσσει τοῖς πράγμα-
σι, καὶ οὐκ αὐτὸν τὸ ἐναγόμενον τιμω-
ρεῖσθαι, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ δυνατῶν προσώπων
λοιδοροῦνται. τὸ τὴν τιμωρίας τὸ εἶδος,
ἵνα μολίβδῳ πανταχόθεν περιεπι-
γόμενος, τυτῆσι κλοισφορῶν, ἢ
πλεγματιζόμενος, διωκεῖται εἰς τὸ μέ-
ταλλον ἐκπέμπηται. καὶ τούτοις ὅ-
τι νομοθετεῖ ἡ διάταξις, πάντα ἐναγ-
όμενον, καὶ ἐν ἐνέμεν πράγματων, καὶ
ἐναγόμενον καὶ ἐν ἐνέμεν βιβλίου.

Basil. Tom. I.

SITAE quidam cum iu-
sta ex causa conueniun-
tur, nec alicunde spem sibi
victoriae polliceri possunt;
potentum quarundam perso-
narum nomina obiicientes,
actores perterrent, & poten-
tum illorum nomine titulos
prædiis, quorum causa con-
ueniuntur adfigunt, vel præ-
tendunt, seu famam spar-
gunt; rem ad hunc, vel il-
lum potentem pertinere iu-
bet igitur constitutio, ut
potens qui hæc fieri scit, &
conniuet, infamiâ notetur:
si verò reus potentioris no-
men eumentiat, vel etiam
titulos prædiis adfigat, reum
ipsum puniri iubet, quod &
potentem contumeliâ adfe-
cerit. supplicij verò genus
hoc est, ut undique plumbo
constrictus, hoc est, nume-
las gerens, vel plumbatis ca-
sus perpetuò in metallum
damnetur. Præterea sancit
constitutio, ut quicumque
conuenitur earum rerum no-
mine, quas possidet, & li-
bellum ob eas res exceperit,

Ff

si contradictoriis libellis no-
men alicuius potentiōris in-
feruerit, continuō possessio-
ne & causa cadat: nec rem
ipsam recuperare possit, licet
quasdam iustas allegationes
habeat. potentiorem verō
qui litibus alienis nomen
suum inferi patietur, cum ei
neque possessio, neque pro-
prietas competat, veluti ca-
lumniarum redemptorem,
& famæ suæ non parcentem
infamia notari iubet.

ἡ δὲ ἐν τῷ παρόντι
ἐκδομένη ἐστὶν ἐν τῷ
ἐκδομένῳ ἐκδομένη ἐστὶν
ἐκδομένη ἐκδομένη ἐστὶν

ἡ δὲ ἐν τῷ παρόντι
ἐκδομένη ἐστὶν ἐν τῷ
ἐκδομένῳ ἐκδομένη ἐστὶν

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ.

Ὅτε μὴδὲς ἰδιώτης πλὴν τοῖς ἀρχαῖς αὐτῶν, ἢ ἄλλοτελοῖς ἐπιθήσει,
ἢ πρὸς τὴν βασιλικὴν ἀναρτήσῃ, καὶ πρὸς τὴν μὴ
δημοσίᾳ χαρὲν ἑνὸς πρὸς τὴν ἐν δίκῃ πρὸς τὴν ἀπὸ ἑνὸς
λαμβανέιν, καὶ πρὸς τὴν μὴδὲν ἐξείναι αὐτὸν τὸ δικαστὸν αὐτὸν
πᾶς ἐπιπροφραγῶν πρὸς τὴν ἀπὸ ἑνὸς κατέχῃ.

ἡ δὲ ἐν τῷ παρόντι
ἐκδομένη ἐστὶν ἐν τῷ
ἐκδομένῳ ἐκδομένη ἐστὶν

TITVLVS XI.

*Vt nemo priuatus titulos prædiis suis, vel alienis imponat, aut no-
men regium suspendat. Et ne fiscus procuracionem alicui patrocini
causa præstet: Et ut nemini liceat sine iudicis auctoritate signa im-
ponere rebus quas alius tenet.*

L. 2. I. **C**ONSTITVTIO iu-
C. vt
nemo
priuat.
bet, vt nullus audeat
prædiis alienis titulos impo-
nere, vel vela suspendere, et
iam si sit iniustus possessor,
aut inuasor is qui eatenet: nisi
fortè iussu competentis iudi-
cis id fiat. Is autem qui hoc
facere ausus fuerit, si quidem
plebeius sit, ultimo supplicio

B. α. **Η** διατάξις παρακλήσεως, καὶ
βιβαίως πρὸς τὴν ἀδίκως νέμειται
μὴ διαφέρουσι αὐτὸν τὸ πρὸς τὴν
δεσποτείας, μὴδὲν ἐκ τῶν πλὴν
ἐν τῷ παρόντι, ἢ βῆλα κρημνῶν κατ' αὐτὸν εἰ
μὴ ἀρχὴ καὶ ἐξουσίαν ἔχοντες δικα-
στοὶ τὸν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ἐκδομένην
πρὸς τὴν εἰρημνίαν τῇ διατάξει, ἰδιω-
πῆς μὴ πύχης ὑπάρχων, ἐχάτη ὑπο-

βάλλει τῶν αὐτῶν ἐάν τῃ λαμπρότα-
 τος ἢ, ἢ στρατιώτης, ἢ κληρικὸς, δημό-
 τιος, φησὶ, καὶ τοιοῦτος ἐξέστω, ὃ Ρω-
 μαϊκῆς ἐκπύλων πολιτείας, καὶ ἡ-
 νες ὥς τῇ ἰδικῆς οὐσίας τῇ δισέβει-
 του βασιλέως φροντίζοντες. ἐκβίβα-
 ζειν τῇ γῇ πλὴν παροῦσαν διάταξιν.
 πάντα δέχοντα. καὶ ἐχέτω ὁ ἐξουσίαν
 ὁ βουλόμηνος τοῦ πτόλιος καὶ ἀφεί-
 ρειν, ἢ καὶ συγκαλῆν, καὶ χεῖν τὰ
 βῆλα, μὴ μόνον αὐτὸς ὁ ἀδικού-
 μηνος, καὶ ὡς ἔστι τὸ ποῦμα γί-
 νεται τὸ παράνομον τῆς, ἀλλὰ πᾶς
 καὶ δοδὸς καὶ ἐλδύτης, χεῖς
 τῆς δεδιέναι συκοφαντίας ἐναγωγῶν,
 ἢ ἐγκληματικῶν κατηγροῦν. ἐάν
 δὲ τις καὶ τῆς κατενεγκόντος τοῦ ἀ-
 πτοί, ἢ διαρρήξαντος τὰ βῆλα,
 ἐναγαγεῖν ἐπιχρήσῃ, καὶ δέξεται
 ὁ δέχων πλὴν τοιαύτῃ κατηγ-
 ροῦν, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ἄξις αὐτῶν,
 τεράκοντα χεῖν τοῦ λιτῶν ἐποβαλ-
 λέσθωσαν καὶ ἀδίκη.

β'. Πολλάκις ἀντεγράφη, πρὸς ἀπο-
 φάσεως σφραγίδας πρᾶγμασιν, ἀπὸ
 να ἄλλος κρατεῖ, ἐκτυπῶν μὴ ὀφεί-
 λειν εἰς διὰ τῶν πάντας τὰς σφραγίδας
 τοῖς πρᾶγμασι τοῖς ὅροις τοῖς κατεστῶ-
 σιν ἐπιτεθείσας, διώσας αὐτὸς σὺ πρι-
 νῆν, ἵνα πρὶν ἀρεθίστων αὐτῶν, ἢ δίκη, ἢ πρὸς
 καδικόντως τοῖς ἐπιφέρει, πρὶν αὐτῶν.
 γ'. Τοῖς ποῦμασιν ἅ ἵνα ἄλλος
 κρατεῖ, ἐκτυπῶν, ἢ ποῖ ἐχαραχθῇ
 σφραγίδας ἐκ ἐξέστιν. εἰ καὶ ἴδια ἢ
 ἐποκείμενα αὐτῶν πάντα εἶναι πρὸς
 διαβεβαιώσας.

Basil. Tom. I.

A adficitur. si verò clarissimus,
 vel miles, vel clericus sit, pro-
 scribatur, inquit, & depor-
 tetur, ciuitate Rōmana priua-
 tus, licet quidam ex his pri-
 uatæ rei piissimi principis
 procuratores siue actores sint.
 Executores autem huius le-
 gis omnes iudices esse oportet.
 Deiciendi autem vel
 B confringendi titulos, & con-
 scindendi vela facultatem
 concedimus non solum ei
 qui læsus est; & aduersus
 quem tale aliquid contra le-
 ges committitur, sed omni-
 bus tam liberis, quàm seruis
 sine metu calumniæ, vel ac-
 cusatione criminis. si quis au-
 tem aduersus eum, qui titu-
 los deiecerit, aut vela conscin-
 derit, accusationem institue-
 re ausus fuerit, & magistra-
 tus talem accusationem ad-
 miserit, tam ipse, quàm of-
 ficiū eius tricenis auri libris
 multentur.

II. Sæpè rescriptum est, ante sententiam signa rebus,
 quas alius tenet; imprimi
 non oportere. & ideo ea si-
 gna rebus apud te constitutis
 D imposita, potes ipse detra-
 here, vt amotis his, causa quæ
 ex officio tibi infertur, ter-
 minetur.

III. Rebus quas alius deti-
 net imprimere siue incidere
 signa non licet, etiamsi suas
 vel obligatas sibi eas esse ali-
 quis adfirmet.

Nou.
Tiber.
de diu.
dom.

L. n.
C. v.
nem.
lic. si
iud.
auct.

L. 2.

L. 1. C. IV. . Cum sæpè mihi. cum A
 ne fisc. debitor meolis esset, acces-
 vel sit pater ciuitatis patrocini-
 resp. nium eius suscipiēs ac dicens:
 ego ei. patrocinium præsto.
 cum autem rogo, cur debi-
 tori meo patrocinium. præ-
 stet? quia, inquit, Reipubli-
 cæ debitor est, & defensionem
 eius suscipere debeo, &
 quantum in me est, patrocini-
 um ei præsto. Dicit igitur
 constitutio: ciuitatis viribus
 adiuuari te sub obtentu quan-
 titatis, quam eidem ciuitati
 debes, contra iuris rationem
 desideras.

L. 2. V. . Cum quidam de rebus
 certis litem institueret, fisco
 promiserat partem rerum, vel
 actionum dimidiam se dona-
 turum, si modò fiscus ei in
 perfequenda lite suffragaretur:
 sic igitur ei princeps rescribit:
 Huiusmodi litiū donationem
 admitti temporum meorum
 disciplina non patitur. hoc est,
 bonæ leges quibus hoc sæculum
 regitur fisco non permittunt,
 vt donationem hanc admittat:
 unde ius tuum, si quod tibi
 competit, citra iniuriam fisci
 mei cura, & prout tibi videbitur
 tuere ipsum.

L. 3. VI. . Fiscalis debitor, idēmq;
 alterius creditor, rerum fiscalium
 procuratoribus dixit: si
 vultis ea quæ à me debentur
 vobis exsolui, fisco actionem
 mando aduersus debitorem
 meum, exigite, & compen-

Α δ'. Πολλὰ κίς ἐμοῦ. πρὸς τὸ ἐμὸν
 χρεώσῃν δικαζομένου, ἔρχεται ὁ πα-
 τὴρ τῆ πόλεως πρὸς τὸν αὐτὸν· καὶ
 λέγει, ὅτι αὐτὸν ἐγὼ διεκδικῶ. καὶ
 εἶπεν· τί γὰρ εἰ σὺ τὸ χρεώσου μου
 ἐκδικητής; καὶ λέγει, ὅτι χρεώσῃ τῇ πό-
 λει, καὶ ἀνήκει μοι τὸ ἀπὸ λαμβάνεσθαι
 αὐτῷ, ὅτι καὶ ὅσον δυνάμει πρὸς τὴν
 Β μά αὐτῷ. λέγει οὖν ἡ διάταξις·
 ἐκ τῆς πόλεως βοηθῶναι σε πρὸς
 φάσκει τῆς ποσότητος, ὡς αὐτῇ τῇ
 πόλει ἐν πρὸς τὴν μάχην χρεώσῃς ὡς
 ἐν ἀντιπῶν τῷ λογισμῷ τῷ νομίμῳ
 ἰππικῇ.

Ε'. Ἐνάγων τις πρὸς πράγματα, ἐπι-
 γαίλατο τῷ δημοσίῳ τὸ ἡμισυ μέρος
 δωρήσας τὸν πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν, ἢ
 C ποιῶν ἀγωγῶν, ἀς εἶχεν ἐπὶ τοῖς πρά-
 γμασι, ἐὰν ὁ δημόσιος πρὸς τὸ δικαίωμα
 αὐτῷ βοηθήσῃ. λέγει τοίνυν ὁ βα-
 σιλεὺς, ὅτι πᾶσι τῶν τοιούτων δικῶν
 δωρεάν, οὐ συγχωρεῖ δεχθῆναι τῶν
 ἐμῶν χρόνων ἢ ἰππικῇ. οὐτέστι, τὸ
 δύνανται εἶναι ἐμῶν χρόνοις, οὐ συ-
 χωρεῖ τῷ δημοσίῳ πᾶσι λαβεῖν
 παρὰ σοῦ τὸ δωρεάν, καὶ βοηθῆσαι σοι.
 ὅθεν τῶν δικῶν εἴ τινα ὅλως ἀρ-
 D μόζῃ σοι, χωρὶς τῆς λοιδωρηθῆναι τὸ
 ἐμὸν ταμίον, φρόντισον, καὶ ὡς βού-
 λαι φύλαξον αὐτά.

Σ'. Τῷ δημοσίῳ τις χρεώσῃ, χρεώσου-
 μένος ὅτι πρὸς ἐπὶ τῷ, ἐλεγε τοῖς τῷ δημο-
 σίῳ προνοήταις, εἰ βούλεσθε δόξα πρὸς
 εὐδοκῆσαι τὰ πρὸς ἐμῶν χρεώσου μέτρα,
 ποιῶν τὸν δημόσιον ἐντολέα μου καὶ τῷ
 ἐμῷ χρεώσου. καὶ ἀπατήσατε, καὶ λογι-

παθε εαυτοῖς τὰ ὥς ἐμὸς χρεώστου-
 μῖρα. Ἀνηγάφῃ οὖν ἡ διάταξις,
 ἥτοι ὁ βασιλεὺς, ὅπ' ἀπάδῃ ἐκ τῆς
 γῆρας τῆς μετῆρας, τούτεστιν ἐκ τῆς χρο-
 νων τῆς βασιλείας, περὶ φασὶν
 χρεώσεσθαι, (Φ) δημοσίον χρεώσθαι
 αὐτῷ (Ψ) ἰδιωτικῶν ἐντολῶν. Ἰναρ.
 Ζ'. Εἰ χρεώστ' ἔστι τῶ δημοσίῳ, καὶ
 μεσοδενόμῃτος ἐλεγχῇ. ὅπ' ὁ δὲ ἵνα
 χρημιαπείον ἐλάβε ὥς ἐμὸς (Π) B
 ἐλπίδι δριθμύσεως, οὐδὲν δὲ μοι
 πείθῃ, διεκδιήσῃ με περὶ τὸν ὁ
 δημοσίος, εἰς τὸ μὴ ἐναχθῆναι με
 ὥς αὐτῷ, & τότε κατὰ βαλῶ τῶ
 δημοσίῳ εἰπὲς χρεώστ' αὐτῷ. Ἀποδο-
 κμάζουσα τίνυν ἡ διάταξις τῶ
 τῶ αὐτῷ τῷ χρεώστου περὶ τῶν, ἀν-
 ηγάφῃ οὕτως. εἰς τὸ χρεώσθαι περὶ
 χρεώστ' τοῖς δανείσιν ὥς αὐτῷ C
 τῆς μετῆρας γῆρας γαλλωότητα, ἥτοι
 οὐδὲν, (Ψ) τῷ δημοσίῳ φθόνον ὅπ' ἡ-
 ζητεῖσθαι οὐ χρεῖ. τούτεστιν, οὐ δὲ (Ψ)
 δημοσίον φθονηθῆναι διὰ σέ, ἐνε-
 κα τῷ περὶ χρεώσθαι τῶν σοὶ δανεί-
 σας. Ἀποδοκίμαζουσα τίνυν ὅπ' τῶ δη-
 μωσίῳ τῷ ἐμῷ χρεώστ' καὶ ἐὰν
 ἐναχθῇ ὡς ἀπὸ δανείστου σου, ὅν
 ἵνα ἡ πείθῃ σοὶ τὸ χρεώστ' δρι-
 νῇ, τῇ περὶ χρεώσθαι τῷ μὴ δρι-
 θμυδέντων χρημάτων καὶ τῶ νό-
 μοις κεχρησθῆναι δυνάσθαι.

A fare cum iis, quæ à me debentur. Rescribit igitur Imperator hoc modo: Abhorret à sæculo nostro, hoc est, à temporibus imperij nostri, prætextu debiti procurationem contra priuatos fiscum præstare.

VII. Debebat quidam fisco, L. & eo nomine conuentus dicebat: quoniam ille cautionē à me accepit sub spe numerationis, & tamen nihil numerauit, defendet me primum fisco, ne ab ipso ad solutionem compellar, & tunc fisco soluam, si quid ei debuero. hanc igitur debitoris propositionem princeps improbens rescribit in hunc modum: Ad fraudem creditoribus faciendam contra sæculi nostri tranquillitatem fiscalem inuidiam implorare non decet: hoc est, non oportet fisco te inuidiam facere propter exceptionem creditoribus tuis opponendam. Redde itaque quod fisco nostro debes. & si conuentus velut à creditore tuo fueris, quem tibi pecuniam numerasse negas, exceptione non numeratæ pecuniæ secundum leges vti potes.

ΤΙΤΛΟΣ Β΄.

Περὶ τῶν εἰς δικαστήριον καλουμένων, ἵνα ἀσφαλῶς δῶ.

TITVLVS XII.

In ius vocatus ut satis, vel cautum det.

L. 1. D. I.
si qu.
in ius
voc.
non
ier.

QVI fideiussorem de-
derit in iudicio sisten-
di causa non suppositum iuris-
dictioni illius qui iudicaturus
est, pro non dato habetur,
nisi suo priuilegio specialiter
renuntiauerit.

L. 2.

II. Ex quacumque causa
ad quemcumque magistra-
tum in ius vocatus, venire
debet, ut hoc ipsum sciatur
an iurisdictione eius sit. Si quis
in ius vocatus non ierit, à iu-
dice competente secundum
iurisdictionem eius multatur,
idque causa cognita: rustici-
tati enim parcitur: & si ni-
hil intersit actoris eo tempore
in ius aduersarium venisse,
fortè quia dies feriatu fuit.

L. 2.

III. Si aduersarius absit, aut
infans vel furiosus sit, nec tu-
torem aut curatorem habeat,
vel in magna potestate consti-
tutus sit, & qui actionem ha-
bet, eam intendere non pos-
sit, sine scripto præsidem pro-
uinciæ, vel episcopum adeat,
& ita præscriptionem tempo-
ris interrumpat.

L. 3. D.

IV. Cum quis in iudicio si-
sti promiserit, neque certam
pœnam adiecerit, si status

Α΄. Ο Διδούς ἑπὶ παραστάσι δι-
κης ἐγγυητὴν μὴ ὑποκείμε-
νον τῷ μέλλοντι δικάζειν, αἰτὴ μὴ
δεδωκότος ὅστιν· εἰ μὴ ἰδικῶς δοπο-
λέηται τῷ ἰδίῳ πονομῶν.

Β΄. Καλούμενός τις ἐφ' οἰοδήπο-
τε αἰτία πρὸς οἰονδήποτε δέχοντα,
ὁφείλει ἀπέναι, ἵνα γνωστὴ εἰ ὑπο-
κεῖται τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτοῦ· ὁ κλη-
θεὶς ἢ μὴ ἀπελθὼν, δὲ τὸ ἴδιον ἀρμυ-
δίου δικαστοῦ πρὸς τὴν αὐτοῦ πλὴν
δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. τῶν δὲ μὴ δια-
γνώσεως συγχωρεῖται ἢ τῷ ἀγρο-
κῶ, ἢ ἐνθα μὴ διέφερε τῷ ἐναγόν-
τι ἀπαντήσῃ τῷ κληθέντι, τὴν
ἀποστάκτων οὐσῶν.

Γ΄. Απολιμπανομένου ἢ ἐναγ-
μένου, ἢ δυνάτου ὄντος, ἢ μαγνομένου,
ἢ μὴ ἔχοντος κηδεμόνα, ἢ ἢ δυνα-
τῷ ὑποκείμενῳ προσώπῳ, ὁ πλὴν
ἀγῶνι ἔχων, διὰ τὰς εἰρημίας
μὴ δυνάμενος αἰτίας κινεῖν, ἐλθέ-
φως προσίτω τῷ δέχοντι, ἢ τῷ
ἐπισκόπῳ, καὶ διακοπῇ τῷ ἔχον-
τι.

Δ΄. Ο ὁμολογήσας ὀφείσασθαι, ἢ
μὴ ὀφείσας ποινὴν μὴ ὀφείσας, εἰς

τὸ διαφέρειν ὑποκειται.

Ε. Τὸν δὲ τῇ ᾠραστάσι ἐγγνώμε-
νον, ὑπόρου ἐστὶ δὲ πρὸς τὴν ὑπό-
θεσιν, εἰ μὴ συγχρεῖς εἰσιν. Δ. δικα-
ζόμενοι· τότε γὰρ οἷος δὴ ποτε ἐγγνω-
τὴς δοθῇ, ἀπὸ ὑπόρου ὅστις. τυχὸν
ὑπὲρ πατρὸς, ἢ πατρὸν, Ε. πατρὸν
πατρὸν, ἢ γαμετὴς, ἢ νύμφης. Β. καὶ ὁ γινώσκων τὴν συγχρεῖαν, ἢ τὴν
ἐγγνώμην μὴ δεξάμενος, πενή-
κοντα νομίματα δότω. ὑπόρου
γὰρ νοεῖται ἐγγνωτὴς.

ς'. Ομολογῶν τις ᾠραστῶν, δύο
ἐν δικαστείᾳ, καὶ Ε. ἓνα μό-
νον παριστῶν, οὐ ποιεῖ τὸ ἰκα-
νόν.

ζ'. Θεασίζομεν, εἰ ὁ χρόνος πληρο-
δαίη, δὲ τῇ τῇ παραστάσεως, ἢ τῇ ἀ-
παγωγῇ ἀσφαλεία, αὐτὸς ὁ ἐνάγων
ἐταξεν, εἴτα ὁ μὲν ἐναγόμενος προσε-
δρῶσι τῇ δικαστείᾳ, ὁ δὲ ἐνάγων
ἀπολιμπάνοιτο, ἢ μὴ εἴσω ἡμερῶν
δέκα ἀφ' ἧς ἡ παραγωγή τῇ χώρᾳ,
ὁ ἐνάγων ἀπαντήσῃ, τὸ μὲν ἐναγόμε-
νον εἰσόντα ᾠρὰ τῇ δικαστῇ, ἢ ταῦ-
τα διδάσκοντα, παραχρῆμα ἀφίεσθαι,
ὅρκῳ δ' αὖτ' κρίνεσθαι πᾶσαν δαπάνην,
ἢν ὑπέσθῃ πρὸς τὸ ὁδοιπορεῖν, πρὸς
τετλὼν ἐν ξένη διατελεῖν, καὶ ταῦ-
τα Ε. δικαστῇ κατὰ δικάζον Ε. ἓν
ἐνάγοντα μάλιστα. ἢ ἐπειδὴ ἡ εἰω-
θὸς ὅτι μὴ ἄλλως γίνεσθαι τὰς ἀπα-
γωγὰς, ἢ τὰς παραστάσεις, εἰ μὴ
Δ. ἐνάγοντες ἐγγνωτὴς τῇ ῥητῇ πο-

A non esset, in id quod inter-
est teneretur.

V. Fideiussor iudicio sistens. L. 1. D. in iud.
di causa datus pro rei qualitate voc. ut
tate assiduus & locuples esse
debet: nisi hi qui vocantur
sint ex necessariis personis:
tunc enim qualiscumque ab
iis oblatus pro locuplete ha-
beretur. puta si pro patre,
vel patrono, & patroni li-
beris, vel vxore, nuruc. &
qui cum sciret eam necessitudi-
nem personarum fideiussori-
um non acceperit, quinquaginta aureos det: locuples
enim esse creditur. L. 3.

VI. Qui duos homines in
iudicio sisti promisit, si alte-
rum tantum exhibet non sa-
tisfacit. C

VII. Sancimus, si tempus
quod in cautione iudicio si-
stendi aut deducendi causa fa-
cta actor præstituit, transa-
ctum sit: deinde reus quidem
præsto sit, actor verò non
compareat, nec intra decem
dies postquam reus in prouin-
ciam venerit, actor occur-
rerit, ut reus qui iudicem
adierit, & hoc probauerit,
absoluatur ab obseruatione
iudicij: sumptus autem irine-
rarios, vel quos in peregrino
solo fecerit iureiurando æsti-
met, & in eos iudex eum,
qui temerè euocatus con-
demnet. & quia moris est,
ne quis aliter deducatur, aut
exhibeatur, quàm si actores
fideiussores ad certam quan-
Ff iiiij

titatem dederint, se litem acturos ac peracturos, ea quantitas omninò ab ipsis exigatur, deturque iis qui temerè calumniam passi sunt. quòd si præsrito iureiurando aliquid amplius expresserit, insuper & hoc exigatur, certa tamen quantitate à iudice definienda, quam leges taxationem vocant. quo magis definant homines in alienam vitam ludere, & in suo quique territorio iudicia deligant, in quibus cum suis aduersariis disceptent.

c. 2. Quia verò nouimus ab actoribus plerumque hîc quidam fideiussores dari, cum quosdam exhiberi volunt: cum verò in aliam prouinciam rei euocantur, fortè hanc obseruationem omittimus, vt in hac vrbe iudex, aut gloriosissimus Quæstor noster, qui rescriptis componendis præest, si quid tale facere iussus sit, non aliter patiatur reum in aliam prouinciã euocari, quàm actor in iudicio ad quod reū perducturus est, fideiussorem præstet, quòd nisi causam peregerit, & tenuerit, pro locorum distantia tot aureos quot reo præfiniti fuerint, poenæ nomine præstaturus sit: vtque omnia ibi agantur, quæcumque de exhibitione decreuimus, aureorum quantitate à fideiussoribus exigenda, & ei qui extra territorium suum

σότην δδέν, ως ἐπεξέρχονται τῇ δικῇ κρατῶσι τῷ ψήφου, τὸ μὲν τὸ ποσὸν πάντως αὐτῶν ἀπαγγέλλειν, καὶ δίδοσθαι τῷ μάλιστα συκοφαντηθέντι. εἰ δὲ διὰ τῶν ὀρκῶν καὶ πλείονη σαφυνώσῃ, (ρήτης μὲν τοῦ ποσότητος ὁ ἐλεζομένης ὡρὰ τῶ δικάζοντος, καὶ ὁ νόμος τὰ ξαπλῶν καλοῦσι) καὶ τὸ προσάπαγγέλλειν. ἵνα μάθοιεν μὴ παλιν εἰς βίους ἀλλοτείους, ἀλλὰ τὰ κατὰ χώραν αἰρεῖσθαι δικαστήρια, κακεῖσε πρὸς αὐτῶν ἀνδίκους διακρίνεισθαι.

Επεὶ δὲ ταῦτα ὡρὰ τῶ ἐναγόντων εἰγύας ως ἐπίπαν ἴσμεν ἐνταῦθα διδομένης ἐπὶ τοῖς περιστάμενοις προσώποις εἰς ἐπὶ αὐτῶν ἀπαγγέλλεται χώρα, ἴσως διαφυγάνην ταύτῃ τὰ παρηγήσιν. δεσπίζοντες τὸ ἐνταῦθα δικασθῆναι, ἢ τὸ ἐνδοξότατον ἡμῶν κοιναῖς εἶναι, τῶ τοῖς θεοῖς ἡμῶν ὑπηρετούμενον χράμματα, εἰς τοιοῦτον πρῶτα καλεσθεῖν, μὴ ἄλλως εἰς ἕτερον ἀπαγγέλλεται χώρα τὸ ἐναγόμενον, πρὶν αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα προσκαταστήσῃ ὁ ἐνάγων ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ ὁ μέλλει τὸ ἀδυνόμητον εἶναι, ως δώσῃ πρὸς τὸ τὸ πῶν διάστημα, χρεῖστον ὅσον αὐτῶν ὁρεαθεῖν τῷ φέροντι, εἰ μὴ αὐτὸς ἐπεξέλθοι, ἢ ἐπεξελθὼν μὴ κρατήσῃ τῇ δίκῃ. κακεῖσε πάντα ἀπαγγέλλεται, ὅποσα ἐπὶ τῇ παραστάσει διωρεασμένη, τῶ μὲν ὁρεαθέντι τῷ χρεῖστον, παρὰ τῶν ἐγνητῶν ἀπαγομένη, καὶ διδομένη τῷ

ἀπαχθέντι· ὡς ἐχρήμεν δὲ· ὡς ἂν
ἐκείνου ἐ τῷ ὅρκου ἄλλοι Τεξαπώ-
νος· ἵνα, εἴπερ ὁμῶς καὶ πλείον δε-
δαπανηκέναι, ἐ τῷ ἄπολαβοι,
ἐ πανταχόθεν φαίνοιτο τέλεια τὰ
τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας.

Κακεῖνο διασίζομεν, ἐπειδὴν
ἐπομνηστὴς ἐπὶ σενεχθεῖν ἔστι, πάν-
τως ἐπιδίδοται βιβλίῳ, καὶ
μὴ, καὶ τὸ παλαιόν, δεκά μόνον
ἡμερῶν ἔχον· ὡς ἐπομνησθέν-
τα ἐπὶ δεσμίῳ, ἀλλὰ διπλα-
σίαν, τυτέστιν· εἴκοσιν. ὥστε εἴτε
παραιτήσασθαι βουληθεῖη, εἴτε ἐ
σωδικασθῇ αἰτήσας, ἄδελφον ἔχον
τῷ ποιεῖν, ἢ καὶ ἴσως ἐπιγνώ-
ναι τὸ ὄφλημα, καὶ ἀπαλα-
γῶναι πρὸς ὡς ἀντίδικον· ὡς αὖ-
τῃ φιλικῶς· καὶ μὴ κατ' ἐπι-
ρριαν καὶ ἐπιδρομῇ ἐπὶ δικα-
σῇ γίνεσθαι, ἴσως ἐπὶ πῶ, ἴσως
ἀκαταθυμῶ· πολλάκις δὲ π καὶ
μὴ οἰκείως ἐπὶ τῷ φεύγοντι δι-
σκοιμῶν· καὶ τῷ πῶ δίκῃ
ἐπομνηστικός, οὐδένα καιρὸν ἔχον-
τος πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφ' οἷς ἐν-
αγόμεν· ἀπαντήσας. δεχόμεν
δὲ αὖτ' ὡς βιβλίῳ, μόνως ἐπὶ
σωπικῆς ἐγγύης ὡς αὖτ' δι-
δρομῆς, καὶ τῷ σωηθεῖν κα-
τὰ πῶ δίκαν ἡμῶν παρεχόμε-
νων διάταξιν, ἐπογράφειν τῷ
καλούμεν· ἀντίβιβλῳ, δηλοῦν-
τα καὶ ὡς· χροῖον, καὶ· ὅτι
αὐτὰ τὸ βιβλίον ἐπιδίδοται, ἵνα

A in aliam provinciam evoca-
tus est, danda: præstito quo-
que ab eo iureiurando usque
ad taxationem, ut si iuraue-
rit se ultra illam quantitatem
impendisse, & hoc recipiat,
ut undique perfecta & abso-
luta videatur constitutio no-
stra.

Illud quoque sancimus, ut ^{c. 3.}
B cum alicui admonitio obla- ^{s. 1.}
ta fuerit, omnimodò libellus
edatur, neque, ut olim, ad-
monitus decem tantummo-
dò dierum spatium habeat,
sed tempus duplicetur, hoc
est; viginti dierum inducias
habeat: ut liceat reo vel iudi-
cem recusare, vel postulare ei
collegam adiungi, vel fortè
etiam debitum agnoscere;
C & amicè liberare se ab aduer-
sario suo: non verò per calum-
niam & circumventionem
consistat apud iudicem forsan
suspectum, forsan sibi mi-
nùs acceptum: plerumque
autem erga fugientem pe-
culiariter etiam malè affe-
ctum: nullum videlicet tem-
pus habente eo qui actionem
excipit ad cognoscendum,
D quo ipse nomine conuentus
adesse debeat. Postquam au-
tem libellum conventionis
acceperit, sola cautione per-
sonali præstita, & sportulis
secundum sacram constitu-
tionem nostram exsolutis
subscribat libello responsio-
nis, quo die exemplum libel-
li conventionis acceperit, ut

hinc quoque fraus absit. Cum autem litis contestatio apud iudicem fieri debet, interrogetur reus an viginti dies deliberationis elapsi sint: & ille quidem rei veritatem dicat: sed insuper etiam id demonstrat dies libelli, & subscriptio ex aduerso libelli: & si dixerit viginti dies elapsos, tunc litis contestatio fiat. medio autem tempore liceat iudicem recusare, & postulare, vel collegam ei adiungi, vel alterum dari: vel certè amicè cum aduersario suo conueniendi facultatem habeat: nihil interim neque damni sustinens, neque ab executoribus turbarum metuens, sed personali ab eo cāutione iudicio fisti præstita, prout qui de his iudicat perspexerit, viginti dies ad deliberandum habeat. Si, verò hæc non seruentur, tamen si litis aliqua contestatio facta videatur, frustra ea sit, atque licentia sit etiam post eiusmodi contestationem litis intra statutos viginti dies omnia agere, proinde ac si neque ab initio litis aliqua contestatio facta esset.

- c. 4. Si quis autem semel iudicem recusauerit, aliūque acceperit, non concedimus ei, ut quem sibi iudicem petiit, denuò recuset: sicut enim pro eo, curam gerimus: ita neque per dilationem agi aliquid in fraudem actoris patimur.

μὴ καὶ πρὸς τὸν τέχνη πρὸς γνῶνται. ἐπειδὴ δὲ μέλλοι γίνεσθαι προκάταρξις πρὸς τὴν δικάσῃ, ἐρωτᾷται ὁ φερόμενος, εἰ αἱ εἴκοσι διεληλυθῶσιν ἡμέραι αἱ τῆς διασκέψεως· καὶ καὶ τὸν λέγειν μὴ τὰ ληθῇ, δείκνυσθαι δὲ τὸν καὶ ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς βιβλίου, ἐκ τῆς υπογραφῆς τῆς καὶ τῆς βιβλίου. καὶ εἰ φήσῃ παρεληλυθῆναι τῶν εἴκοσι ἡμερῶν ὁριθμὸν, πτωχεύει γίνεσθαι πρὸς προκάταρξιν. ἐν μέσῳ δὲ ἄδαν εἶναι καὶ πυραιτεῖσθαι δικάσῃ, ἐκ τῆς αἰτεῖν, ἢ συνδικαστὴν αὐτῷ λαμβάνειν, ἢ καὶ ἀπαλλάττεισθαι φιλικῶς, οὐδὲν ἐν μέσῳ οὐδὲ ζημιούμιον, οὐδὲ πρὸς τῆς προκάταρξιν ταραχόμενον. ἄλλὰ πρὸς τὴν δικαστικὴν ἀσφάλειαν ἐκπείναι, καθάπερ αὖτε τῶν κρίνοντες σιωπῶσιν, πρὸς τῶν εἴκοσι ἡμερῶν ἔχοντα διάσκεψιν. εἰ δὲ τῶν ταῦτα μὴ πρὸς φυλαχθείη, καὶ ὁδὸς ἔτις γνῶνται προκάταρξις, αὐτὴ μηδενὸς αὐτῷ εἶναι, ἀλλ' ἄδαν εἶναι καὶ μὴ πρὸς τῶν ταῦτα προκάταρξιν, εἴσω τῆς ταγμένων εἴκοσι ἡμερῶν οὕτως ἀπαντα προέλθῃ, ὥς αὖτε εἰ μηδὲ πρὸς ὁρῶν ἐγγενὲς πρὸς προκάταρξις.

Εἰ δὲ ἀπαξ παραιτησάμενος δικάσῃ, ἐκ τῶν λαβῶν, οὐδὲ δόμιον αὐτῷ ἐκ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν παραιτεῖσθαι ὥστε γὰρ αὐτῶν κηδόμεθα, οὐ πρὸς τῶν ἀναβολῶν προέλθῃ καὶ ἐναγόντων. παντελῶς ὑποσχεφόμεθα.

ΤΙΤΛΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Ἰνα μή τις τῶτον, ὅστις εἰς δικαστήριον καλεῖται, βιάσθ' ἀφέλῃται.

ΤΙΤΛΟΣ ΧΙΗ.

Ne quis eum qui in ius vocabitur, vi eximat.

Α. Ο Τὸν εἰς δικαστήριον καλού-

μενον δόποσων σὺν βία,

ποινὴν ὑποκείται· καὶ ὀνόματι δούλου

δοποσάσαντος ἵνα, εἰς τὸ ἐκδικῶναι

τὸ δόδλον ὁ δεσπότης ἐνάγεται, εἰ

ἠγνώσκει· εἰ δὲ ἤδῃ, ἰδίῳ ὀνόματι ἐνά-

γεται εἰς τὸ διαφέρειν, τυτέστιν, εἰς

πῶς διατήρησιν, καὶ ἐν τῷ παρεβλί-

πῶνι βιβλίῳ ὁ ἐνάγων ἐνέταξε, καὶ

συκοφαντικῶς· οὐδὲν δὲ ἤπλον καὶ

νοξάλως ἐνάγεται· ἐὰν δὲ τις πα-

ρῶνα διχὰ συγνώμης, ἢ ἵνα ἄλ-

λον ἐνάλασεν, τὸν ἐκ τῆς ἐδῆ παντελῶς

καλέσται, ὅτε τῶτον ἀφέλῃται ἑτῆρος,

ἐπὶ ὑποπίπτει τῷ ἐδικτῶ ὁ ἀφελό-

μενος αὐτὸν ἀνὰ τὴν ἐδῆ.

Β. Ἐν ἰσῶν ἄμφοτέρω τῶ

καλέσαντος ἀπελευθέρου ὅτε δόπο-

σάσαντος, χεῖρων ὅστιν ἢ τῶ καλέ-

σαντος αἵρεσις, ὡς ἐπέχοντος ταῖς

ἐνάγωντος. Δεῖν καὶ ὅτε δόποσῃ τις

εἰς ἀπρόσφορον καλούμενον δι-

καστήριον.

Γ. Ἡ δόδλον· ἔτι γὰρ ὅτι δικαστήριον

δικηλικόν· ὑποκείται δὲ τῷ νόμῳ τῷ πα-

ρεσθῆσαι αὐτὸν· δεῖν καὶ τὸ σὺν βία

δοποσάσαι, καὶ μὴ κατὰ δόλον.

Δ. Ἐὰν τις παρῶσων δόποσῃ

VI. eum, qui in ius

vocatus est, vi exi-

mit, poenae subicitur. Serui

quoque nomine qui quem vi

exemit, dominus noxali iudi-

cio tenetur, si ignorabat: si

verò sciebat, suo nomine

conuenitur in id quod inter-

est, id est, in aestimationem,

quam actor desiderio suo in-

feruit: etiam si calumniator

sit, & nihilominus noxali et-

iam actione conuenitur. Si

verò quis patronum sine ve-

nia vocarit, aut alium qui in

ius vocari non poterat, qui

eum exemit non incidit in

edictum.

II. Nam in pari delicto li-

berti qui patronum vocauit,

& eius qui vi exemit, dete-

rior est conditio vocantis,

quia petitoris partes sustinet.

Cessat & edictum, cum quis

eum vi eximit, qui ad fo-

rum incomperens vocabatur.

III. Aut seruum: nec enim

in iudicio stare potest. tene-

tur autem ad exhibendum

actione. sufficit vi exemisse,

licet non dolo malo.

IV. Si quis personam quæ

L. D.
ne qu.
eum
qui in
ius vo-
catus
est vi
exim.

L. 2.

L. 3.

Vide-

cur esse
schol.
cap. 1.

in ius vocari non potuit, vi
exemerit, veluti parentem,
patronum, cæterasque per-
sonas, quibus reuerentia de-
betur; locus huic edicto non
est.

L. 4. V. In hoc edictum incidit non
solum qui suis manibus exi-
mit eum qui in ius duceba-
tur, sed & qui data opera
moram excogitavit: forte
enim actio temporalis erat,
& actor intra statutum tem-
pus reum conuenerat, exe-
cutorẽ autem quis illexit,
effecitque ne interim libellus
mitteretur, atque vt actio
perimeretur. aut fortẽ quis
fructus persequeretur, & a-
lius dedita opera bonæ fidei
possessorem retinuit, effecit-
que ne libellus conventionis
ipsi offerretur, ac per hoc vt
fructus corrumperebatur: aut
etiam vt res ante litem con-
testaram vsucaperetur. sed &
si quis non exemit eum quem
executores in ius ducebant,
sed eum aliquò loci retinue-
rit, in edictum quoque inci-
dit. hoc edicto etiam tenetur
qui eum qui per calumniam
vocabatur, exemit. tene-
tur & qui dolo fecit, quo
quis eximeretur: nam potest
quis ex iusta causa & sine do-
lo malo eximi.

L. 5. VI. Siue præsens fuit, siue
absens qui per alium exemit,
tenetur. Qui vi exemit non
tenetur in id quod interest,
sed in factum iudicium da-

A ση μὴ κατὰ νόμους καλεῦμενον εἰς δι-
καστήριον, οἷ πατέρα, πατρωνα,
καὶ τοὺς ἄλλοις οἷς αἰδῶς ἐποφεί-
λεται, μὴ χῶραν εἶναι τῷ παρόντι
νόμῳ.

Υποπίπτει τῇ παρούσῃ ποινῇ, οὐ
μόνον ὁ δι' οἰκείων δόποσάσας χι-
ερόν (B) ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον,
ἀλλὰ & ὁ ἐπίτηδες ὑπὲρ δεσιν μηχανή-
σάμενος πυχόν γὰρ πρὸς καιρὸς ὡς
ἡ ἀγωγὴ, & εἰσώμεν τὸν ὠλεσμένων
χρόνων ἠπάσας. (C) ἐναγόμενον ὁ
ἐνάγων, δελεάσας δέ τις (D) ἐκβίβα-
σιν, παρέσχε δάσε μὴ χυμῶσαι τέως
πλεῖν τῆς βιβλίου πομπῆν, καὶ σωῆναι
φθαρῶσαι ἀγωγῆν. ἢ ἴσως τις πλεῖν
καρπῶν ἐκίνει, καὶ ἐπὶ τῇ κατέχον
ἐπίτηδες τὸν νεμόμενον καλῇ πρὸς τυ-
χάνοντα, καὶ μήτε ὑποπίπτειν αὐτῷ
προσενέχθαι συγχωρήσας, παρέ-
σχε δάσε φθαρῶσαι τοὺς καρποὺς. ἢ
καὶ διὰ τὴν χηρείαν, δεσποδῶσαι τὸ
πρᾶγμα πρὸς προκαταρξέως. εἰ δὲ
& μὴ ἀπέσπασέ τις ἵνα πρὸς τὸ ἐκ-
βιβάσων ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον,
ἀλλ' ἔχει αὐτὸν ἐν ἐνὶ τόπῳ, καὶ οὕ-
τως ὑποπίπτει τῷ νόμῳ δοκεῖ. ἐνέ-
χεται καὶ ὁ κατὰ συκοφαντίαν καλού-
μενον δόποσάσας. ἐνέχεται καὶ ὁ δό-
λον ποιήσας εἰς τὸ δόποσασθαι ἵ-
να διωκτὸν γὰρ δικαίως & χρεὶς
δόλου δόποσασθαι.

Εἴτε παρών τις, εἴτε δόπολιμπα-
νόμενος δόποσάσας δι' ἐπ' ου, ἐνέχεται.
ὁ δόποσάσας, οὐ τὸ διαφέρειν δίδω-
σιν, ἀλλὰ τὸ χυμῶσαι πρὸς τὸ ἐνά-
γοντα.

ζονται τῆς δίκης διατήρησιν διὰ τῆς
ζημιούσης ἀγωγῆς, εἰ καὶ κατὰ συν-
φωσίαν ἐνήγαγν.

Οφείλει δακνύειν ὁ ἐνάγων, ὡς
διὰ τὸ ἀποσπασθῆναι οὐ παρέστιν ὁ
κληθεὶς· εἰ γὰρ παρέστιν, δεῖναι ἢ ποι-
νὴν αὐτῇ ἢ ζημιωτικὴν ἀγωγὴν, καὶ
πολλῶν πλημμελησάντων, καὶ κατὰ
ἐκαστον δίδοται εἰς τὸ ἀκέραιον, καὶ
μᾶλλον ὁ ἀποσπασθεὶς ἐνεχόμενος. τό-
τε κληρονόμοις δίδοται, ὅτε διέφε-
ρεν αὐτοῖς· οὔτε γὰρ κατὰ κληρονόμων,
οὔτε μετ' ἐνιαυτὸν δίδοται.

ζ'. Ο ἀποσπασθεὶς ποινὴν δίδω-
σι, καὶ ἐκ ἐλευθεροῦ (ψ) ἀποσπασθέν-
τα ἐναχόμενον.

tur quanti ea res ab actore
æstimata est: licet per calum-
niam vocauerit.

Actor autem docere de-
bet, per hanc exemptionem
factum quo minus vocatus
adesset. si enim præsens sit,
cessat poena. Hoc iudicium
in factum est: & si plures de-
liquerint in singulos dabitur
in solidum, & nihilomi-
nus manet qui exemptus est,
obligatus. Heredibus datur
cum eorum interest: neque
autem in heredes, neque post
annum datur.

VII. Qui vi exemptus, pœ-
nam soluit, & reum vi exem-
ptum non liberat.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Οἱ ἄνθρωποι ἱκανὰ δοῦναι ἀναγκάζονται, ἢ ὅρκῳ ἐπαγγέλλονται, ἢ διὰ
ὁμολογίας κατὰ πειθύνονται. καὶ ὡς ὅρκωμοσίας
δὲ ἐπὶ τῇ δίδομῳ.

TITVLVS XIV.

Qui satisfacere cogantur, vel iurato promittant, vel sua promissioni
committantur. Et de iureiurando propter calumniam dando.

α'. Τὸ ἱκανὸν ἔσται ποιεῖν τῷ δικαστῇ,
ἢ τῷ διάδικῳ αὐτῷ, ὅταν
παράσῃ αὐτῷ ἐκείνο ὅπρ' ὅτι ζητεῖ.
τὸ ἀσφαλές δὲ αὐτῷ ποιεῖν, ὅταν δὲ
ἐπὶ τῇ δόσεως τὸ ἀμέριμον αὐτῷ
ᾤεται ποιῆσαι.

β'. Ἐπὶ τῇ παραστάσει ὅπρ' ὅτι
νοεῖται ἐπὶ τῇ, οὐ μόνον ἐν τῇ
οὐσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δυνά-
μει.

Basil. Tom. I.

B. SATISFACIT quis iu-
dici, aut aduersario suo,
cum ei præstat quod deside-
rat. satisfacat autem ei; cum
datis fideiussoribus securum
eum fecerit.

II. Fideiussor in iudicio si-
stendi causa locuples intelli-
gitur non tantum ex facultati-
bus, sed etiam ex cotinue-

Gg

niendi facilitate.

§. 1. Inutiliter fideiussor datur his qui agere non possunt.

§. 2. Cum patronus, vel patrona, vel eorum liberi, aut parentes in ius vocantur: & cum quis liberos suos in ius vocat, aut filium in potestate, aut uxorem, aut nurum, qualiscumque fideiussor iudicio sistendi causa datur. Liberos autem accipimus tam ex masculino, quam ex feminino sexu descendentes: parentes autem etiam si in aliorum potestate sint. & filius pro patre fideiubet, etiam si in alterius potestate sit. Nurum, etiam pronurum, & deinceps accipimus.

§. 3. Quod dicitur, quod qualiscumque fideiussor datur, etiam de non locuplete intelligimus.

§. 4. Nisi fideiussor pro certa quantitate accesserit, in veram quantitatem tenetur.

L. 3. III. Siue in duplum, siue in triplum aut quadruplum actio sit.

L. 4. IV. Si decesserit, qui fideiussorem dederit iudicio sistendi causa, fideiussor non tenetur, licet iudex ignorans exhiberi decreuerit. sed & si post decretum ante diem exhibitionis decesserit, fideiussor non tenetur: si tamen post diem quo exhiberi debuerat, decesserit, aut ciuitatem amiserit, tenetur.

L. 5. V. Si verò pro condemnato

ρείας τῆς ἐνάγκης.

Ανιχνεύσας δίδεται ἐπλητῆς τοῖς μὴ δυναμένοις ἐνάγκην.

Ὅτε πατρῶν, ἢ πατρῶνιάδα, ἢ παῖδες αὐτῶν, ἢ γονεῖς καλουῶται, ἔστω ὅτε τις καλεῖ τοῦ ἰδίου παῖδας, ἢ τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἐξουσίον, ἢ πτωχὸν μετὰ ἢ πτωχὴν νύμφην, οἷοςδήποτε ἐπλητῆς ἐπὶ τῇ παραστάσει δίδεται. νοοδμόν δὲ παῖδας, καὶ τοῦ δὲ δέρονος γονίας, καὶ τοῦ ἀπὸ θυλγυρίας. Γονεῖς δὲ, καὶ ὡσὶν ἄλλων υἱοῦ ἐξουσίον. ἔστω ὅς τις ἐπλητῆς πατέρα, καὶ ἐστὶν ἄλλου υἱοῦ ἐξουσίον. νύμφην νοοδμόν, ἔστω πτωχὴν νύμφην, καὶ τὰς ἐξῆς.

Τὸ εἰρημόν, ὅπῃ οἷοςδήποτε ἐπλητῆς δίδεται, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ νοοδμόν.

Εἰ μὴ ὁ ἐλατὴν δὴλόν ποσόν, εἰς τὸ ἀληθές ποσόν ὁ ἐπλητῆς ἐνέχεται. γὰρ. Εἴτε εἰς τὸ διπλοῦν, ἢ τριπλοῦν, ἢ τετραπλοῦν ὅστις ἢ ἀγωγῇ.

δ'. Ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ διεπλητῆς ἐπὶ παραστάσει, ἐκ ἐπλητῆς ὁ ἐπλητῆς, εἰ καὶ ἀγνοῶν ὁ δικαστὴς ψευδίσταται αὐτὸν παραστήναι. εἰ δὲ ἔστω μὴ τὸ ψευδίσταται περὶ τῆς ἡμέρας ἀποθάνῃ τῆς παραστάσεως, ἐκ ἐπλητῆς ὁ ἐπλητῆς. εἰ μὲντοι μὴ πτωχὴν νύμφην ἀποθάνῃ, ἢ τῆς πολιτείας ἐκπέσῃ, ἐνέχεται.

ε'. Εἰ δὲ ὁ ὑπὸ τῆς κατὰ δικασθέντος

ἐνεπλήσας, ἐνεχέται, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, ἢ τῆς πολιτείας ὁ ἐναγόμενος ἐκπέσῃ. ὁ δὲ ὁμολογουμένως ὑπονοῶντα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἔοικε τὸν δοκιμάζοντα ὑπορεῖν μὴ δεχόμενος ἐπὶ τῇ παραστάσει, ἔοικε αὐτῷ καὶ τῷ ἐναγόμενῳ, ὑποκείται τῇ αὐτῇ ὑβρεως ἀγωγῇ.

ε'. Οσαῖς ἐπιληψίμους δοθῇ ἀσφάλεια, ἢ ἐγγύη, οὐ δοκεῖ δεδῶται.

ζ'. Τὸν ἔχοντα φόρου παραγραφήν, καὶ ἂν ὁ ὑπόρος, καλῶς ὁ ἐνάγων ᾤραιτεῖται λαβεῖν. εἰ δὲ μὴ ὅστις ἄλλος, δέχεται αὐτὸν ἀπολέγοντα τῷ πονομῶ.

Τὴν ἀναγκαστικὴν ἐγγύην μὴ δυνάμενος ὁ ἐναγόμενος παραγεῖν ἔνθα ἐνάγεται, καλῶς ἐπιζητεῖ παραγεῖν ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς ἐπαρχίας. εἰ μὲντοι ἀπὸ συμφώνου ἐπιζητεῖται ἐγγύη, οὐ παραπέμπεται εἰς ἕτερον τόπον.

Εὰν ὑποπίος ὅστις ὁ αὐτὸς κινητὸν ἀκίνητου ἐναγόμενος, ἔοικε μὴ δίδωσι τὴν αὐτὴν καταβολὴν τῇ κεραιμύων ἱκανοδοσίαν, μετέπλεται τῇ τάξει, εἴγε σωήδῃ ὁ δικαστής, ἕως αὐτῷ ἐγγύας, ἢ πῦραιωθῇ ἢ δίκη.

η'. Δεῖ μὲν τὸν δικαζομένον ὁ εἶξιν κατὰ ἑαυτοῦ ἡμέραν, κατὰ τὸ ὠφέλιον παραγχεῖν εἰς τὸ δικαστήριον. εἰ δὲ διχονοοῦσιν, ὁ εἰζέτω μὲν ὁ ἐνάγων ἡμέραν. σκοπεῖτω δὲ ὁ δικαστής, εἰ καλῶς πάντῃ ὠφέλιον.

Οὔτε γυναικαί, οὔτε στρατιώ-

A fideiusserit, tenetur, licet reus decesserit, aut ciuitatem amiserit. Qui pro rei qualitate euidentissimè locupletem; & qui cum qui locuples probatus est, fideiussorem iudicio sistendi causa non acceperit; tam ipsi, quàm reo iniuriarum tenetur.

VI. Quoties vitiosè cautum, vel satisfdatum est, non videtur cautum. L. 6.

VII. Si fideiussor fori præscriptionem habeat, licet locuples & idoneus sit, meritò petitior eum accipere recusat. si verò alius non sit, eum accipit; dum foro suo renuntiet. L. 7.

Si reus vbi conuenitur necessariam satisfactionem præstare non possit, meritò desiderat in alio prouinciæ loco eam præstare. si verò ex conuentione fideiussio desideretur, in alium locum non remittitur. §. 1.

Si is qui rei mobilis nomine conuenitur suspectus sit, & non satisfdet iudicatum solui, deponitur apud officium, si iudici visum fuerit, donec vel fideiussorem dederit, vel lis finem accipiat. §. 2.

VIII. Litigatores conuenire debent de die ponenda in quam sistere in iudicium oportet. si verò dissentiant, actor diem statuatur. iudex verò æstimet, an rectè ipsam præfinierit. L. 8.

Nec mulierem, nec militem. §. 1.
Gg ij

tem, nec minorem annis viginti quinque rectè quis adhibet ad satisfidandum, nisi in rem suam fideiubeant, vel uti pro suo procuratore, vel mulier pro marito suo, à quo vindicatur fundus dotalis, fideiubeat.

§. 2. Si is qui ante litem contestatam fideiussit iudicatum solui, seruus inueniatur, alius datur. mulieri autem & minori propter imperitiam succurritur. Si fideiussor iudicatum solui aëtori heres extiterit, aut aëtor ei, alius fideiussor datur.

§. 3. Necessaria est satisfactio quam præstant tutores vel curatores, rem pupilli vel adolescentis saluam fore: & ideò in aliud municipium remittuntur. & cautio fructuaria, & quam præstat legatarius, cuius hereditate legata reddi: vel quod amplius, quam per legem falcidiam licuerit, ceperit. & quam heres præstat legatariis: nisi cum heres frustraretur, iam legatarius in possessionem missus sit: tunc enim non rectè heres postulat, ut aliò mittatur satisfidandi causa, & ut legatarius de possessione decedat. si tamen legatarius sine dolo, & culpa heredis in possessionem missus sit, rectè heres postulat aliò remitti.

§. 4. Iubetur iurare, quòd non calumniæ causà postulat in alium locum remitti, sed

πῶ, οὔτε ἀφήλικα καλῶς ἐπιζητεῖ τις δοῦναι ἐφ' ἡπείῳ εἰ μὴ ἐν πρᾶγμα ἰδίῳ. οὗτοι ἐφ' ὧν τὰ πλὴν τῷ ἰδίῳ περικουράτωρα, ἢ γυνὴ πρὸς ἀρετὴν περικουράτου τῷ ἀνδρὶ ἐναγόμενον.

Εὰν ὁ πρὸ τῆς περικουράσεως ἐφ' ἡπείῳ ἐπὶ τῇ ἀποπληρώσει τῶν κεκριμένων, δοδὸς δὲ εἴη, ἀλλ' οὐκ εἴδοται. γυνὴ δ' ἢ ἀφ' ἡλικίας, ὅς ἀπειρίας συγγνώσκεται. εἰ δὲ ὁ ἐφ' ἡπείῳ τῇ ἀποπληρώσει τῶν κεκριμένων κληρονομήσῃ τῷ ἐνάγοντος, ἢ ὁ ἐνάγων αὐτῷ, ἄλλος ἐφ' ἡπείῳ εἴδοται.

Αναγκαστική ἐστὶν ἡ διδομένη πρὸς τὸν κηδεμόνων ἐρρωμένη ἀσφάλεια. ἢ διὰ τῶν πέμποντα εἰς ἑτέραν πόλιν. ἢ ἡ τῶν καρπῶν ἔχοντος, ἢ τῶν ληγαταρίων, ὧς εἴδοται ἐπὶ τῷ ἀναδοῦναι τὸν ληγάτον ἐν κληρονομίᾳ τῆς κληρονομίας, ἢ ἐπὶ τῷ πρὸς τῷ φιλίῳ τῷ φιλίῳ, ὧς εἴδοται ὁ κληρονόμος τοῖς ληγαταρίοις· εἰ μὴ ἄρα ὑπερπεριμένον παραχρῆν πρὸς ἀσφάλειαν, ἐφ' ἣν πεμφθεὶς ὁ ληγαταρίος εἰς νομὴν. τότε γὰρ οὐ καλῶς ἐπιζητεῖ αὐτῷ ἀπελθεῖν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἢ ἀναχωρῆσαι τῆς νομῆς. εἰ μὲν ποὶ χωρὶς δόλου, ἢ ῥαθυμίας τῷ κληρονόμου ἐπέμψθῃ εἰς νομὴν, καλῶς ἐπιζητεῖ ὁ κληρονόμος ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπελθεῖν.

Κελεύεται ὁμνῶναι, ὡς οὐ διὰ συκοφαντίαν ἐπιζητεῖ ἀπελθεῖν, εἰς ἑτέρῳ τόπῳ, ἀλλ'

ὅπ' ἐκεῖ δυνάται παραχρῆν, καὶ ἐκ^A
ἐνθα ἀπαπειτῶν. ἐκ ὁμῶν δὲ μὴ
δυνάται παραχρῆν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ.
ἐκὸς γὰρ ἐν πλείοσι δυνάται. ὁ τοι-
οῦτος δὲ ὅρκος ἀρραχωρεῖται πα-
τρὸς καὶ πατρῶν. εἰ δὲ πρὸς ἐν ἑνὶ
τόπῳ διάγων ὑπὲρδεσθαι ἀσφαλίσασθαι,
οὐ καλῶς ἐπιζητεῖ ὅς ἐτέρῳ
τόπου ἐκεῖ πεμφθῆναι, ἐπὶ τῷ^B
ἀσφαλίσασθαι.

θ'. Εξέσιν ἐκκαλεῖσθαι τὸν δόδεν-
τα ἐπὶ τῷ δοκιμάσαι τὸν ἐφύπται,
ἐὰν ἀδίκως δοκιμάσῃ.

ι'. Ο δοκιμαζόμενος γὰρ ἀρὰ τῆς
δοκιμασοῦ, ἀντὶ ἐπὶ τοῦ ὅτιν· ἐπὶ
δυνάτον πλὴν τοῦ τούτου μέμψιν
ἀναπέμπεσθαι τῷ ἀποδοφῶντι δι-
καστῷ. δυνάται δὲ ὁ ἐνάγων δοκι-
μάζειν τὸν ἀποδοκιμαζόμενον ἀρὰ
τῆς δοκιμασοῦ. ὁ γὰρ ἐκὼν δεξάμε-
ν[⊙] ἐφύπται, ὁφείλει αὐτοῖς ἀρ-
κεῖσθαι. εἰ δὲ ἐν τῷ μετὰ τὸν συμφο-
ρὰ, ἢ ἀπορία σωέσθαι αὐτοῖς, ἔπε-
ροι τῆς αἰτίας διαγνωθείσης δίδον[⊙].

ια'. Εἰ καὶ ἀρὰ τὸν λάβῃς τὸν ἐγ-
γυητῆς, ὅτε σοι ἐντεῖλωμαι ἐκδι-
κῆσαι[⊙] ἀγρόν μου, ὑποκείνται.

ιβ'. Ο γραφεὶς ὑπὸ αἵρεσιν κλη-
ρονόμος, νεμόμενος[⊙] πλὴν κληρονο-
μῶν, πολλάκις ὅς διλόγου αἰτίας,
καὶ ἀρὰ τῆς ἐκβάσεως τῆς αἵρέσεως,
ἀσφαλίζεται[⊙] ὑποκαταστατον.

ιγ'. Εἰ γὰρ πολλοὶ εἰσιν, ἕκαστος ἀσφα-
λίζεται.

ιδ'. Ο διεκδικῶν[⊙] ἀπόν-
τα, ἢ καὶ πατὴρ, ἢ υἱός ὅστις,
Basil. Tom. I.

quod ibi satisfacere possit, non
etiam ubi conuenitur. Non
iurat autem alibi se quàm eo
loco satisfacere non posse: for-
tè enim in pluribus potest.
Hoc autem iusiurandum re-
mittitur patronis, & paren-
tibus. Si quis alicubi degens
moram fecerit quominus il-
lic satisfaceret, frustra desiderat
illuc remitti, vt ibi satisfdet.

IX. Ab arbitro ad fideius- L. 9.
sores probandos appellare li-
cet, si iniquè eos probauerit:

X. Namque probatus ab L. 10.
arbitro fideiussor pro assiduo
& locuplete habetur: cum
potuerit querela ad compe-
tentem iudicem deferri. po-
test autem actor improbatum
ab arbitro probare: qui enim
sua voluntate accepit fideius-
sores, his contentus esse de-
bet. quòd si medio tempore
calamitas; aut inopia ipsis
acciderit, alij causa cognita
dantur.

XI. Licet antequàm man- L. 11.
darem tibi vt fundum meum
peteres, fideiussores accepe-
ris, tenentur.

XII. Heres sub conditio- L. 12.
ne possidens hereditatem
plerumque ex iusta causa, &
ante conditionem existentem
substituto cauet.

XIII. Si verò plures sint, L. 13.
singulis cauendum est.

XIV. Is qui absentem de- L. 14.
fendit, siue pater, siue filius sit,

iudicatum solui satisfat.

L. 15. XV. Qui rem immobilem possidet pro parte, aut ex asse, tametsi solam proprietatem habeat, aut emphyteusim non satisfat. non videtur possidere qui usufructū habet, aut creditor licet pignus possideat, aut precario creditori concesserit. fundum dotalem tam vxor quàm maritus possident. Non possidet autem qui fundi petitionem personalem habet. Tutores possident, siue ipsi, siue pupillus possideant. sed & si vnus ex tutoribus res immobiles possideat, possessor est. Si rem mobilem possidens, eius nomine conueniar & victus sim, ac appellauerim, possessor sum: & iuratoriā cautionem præsto. Tempore petendæ cautionis quærimus quis possessor sit: nam qui post cautionem possessionem vendidit, vel possidere cœpit, neque iuuatur, neque læditur.

L. 16. XVI. Qui iurato promisit iudicio sisti, si ex iusta causa hoc deseruerit, non peierat.

L. 1. C. de sat. XVII. Constitutio dicit, eum qui apud acta factus est agentis procurator, veluti præsentis procuratorem esse, & ob id de rato non satisfare. Sed & si qui procuratorem constituit, postea poenitentia ductus, eum reuocauerit, tamen iudicium quo expertus est, ratum esse. fin autem,

A δίδωσι πλὴν πρὸς ἐκπληρώσεως ἀσφάλειαν τῷ κεκριμένῳ.

ιε'. Ο νεμόμενος ἀκίνητον ἐν μέ-
ροις, ἢ ὅλῳ κλήρου, καὶ ἂν ψιλῶ
ἔχη δεσποτεῖν, ἢ ἐμφύτευσιν, οὐ
δίδωσιν ἐγγυητὰς. οὐ δοκεῖ νέμεσθαι
ὁ χρεῖσιν ἔχων, ἢ ὁ δανειστής, καὶ ἂν κα-
τέχη τὸ ἐνέχυρον, ἢ καὶ ὁ ἀράκλησιν
αὐτὸ τῷ χρεώσῃ ἀρεχώρησε.

B. περικιμαῖον ἀγρὸν, καὶ ὁ αἰὴρ, καὶ
ἡ γυνὴ νέμεται. οὐ νέμεται δὲ ὁ
διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς ἀγρὸν
χρεωστούμενος. οἱ ὀπίτροποι νέμον-
ται, εἴτε αὐτοὶ, εἴτε ὁ ὀρφανός· εἴτε
ὁ εἰς ὅλῳ τῷ ὀπίτροπος ἀκίνητον
ἔχῃ δεσποτεῖν, νέμεται. ἐὰν νεμό-
μενος ἀκίνητον ἐναχθῇ πρὸς αὐτὸν,
ὡς ἡ πηδῶ, ὡς ἐκκαλέσωμαι, νο-
μείς εἰμι, καὶ ὁ ξωμοσίας καταπι-
σθύομαι. ἐν τῷ καιρῷ ὅτι ἀπαμει-
βόμενος πλὴν ἀσφάλειαν, ζητήσῃ τις
ὅστις ὁ νομείς· ὁ γὰρ μὴ πλὴν ἀσφα-
λείας ἐκποιήσας, ἢ ὀπικτωσάμε-
νος, ἐκ ὠφελείται, οὔτε βλά-
πεται.

ισ'. Ο ὁμόσας ὥρισταται, καὶ δὴ λό-
γως ἀπολειφθεὶς, ἐκ ὀπικτωῖ.

D ιζ'. Η διάταξις λέγει, τὸ ἐν ὑπομνή-
μασι δοθέντα ὥρα ὅτι ἐν αἰσῶντος προ-
κουράτωρα, εἰς μὴν τὸ δοκεῖν ὡσανεὶ
παρόντος ἐπὶ ἐντολέα, καὶ διὰ τὸ το-
μῆδὲ τὴν ἱκανοδοσίαν αὐτῷ ἀπαμειβ-
θῇ· εἰ καὶ μεταμεληθεὶς ὁ δεδωκώς
αὐτὸν ἐντολέα ἀνακαλέσῃ ἢ πρὸς
αὐτὸν ἐντολῇ, ὅμως ἐρρώσθῃ ἢ ὥρα
αὐτὸν γηρομῆνην ἀναγωγῇ· εἰ μὴ τοι

Φησὶν ἐνάγων πρὸς τὴν πόλιν τῶν ἐν πολέει τῶν
ἐν ὑπομνήμασι δεδομῶν, ἀντιδή-
σας ὁ διάδικος αὐτῷ πρὸς τῆς διεκδι-
κῆσεως δικαιολογίαν ἐν αὐτῇ τῇ
προσμίᾳ τῆς δίκης· τότε εἴ κἢ ἐν
ὑπομνήμασι δέδοται, δοκεῖν αὐτὸν
ὡς ἀπόντος εἶναι ἐν πολέει, κἢ ἀνάγκη-
ζεσθαι πρὸς ἱκανοδοσίαν διδόναι ὅτι
τῇ διεκδικήσῃ, τούτεστιν, ὡς ἐκ τῆς ὑπο-
δέξεσθαι πρὸς ἐναγωγῇ πρὸς ὀνό-
ματι τῆς δεδωκότος αὐτὸν ὅτι φε-
ρομένη αὐτῇ. εἰ δὲ μὴ ᾤραται
παύτως πρὸς τῇ διεκδικήσῃ ἱκα-
νοδοσίαν, μηδὲ ἡ ἐνταλθεῖσα αὐτῇ
ᾤραται ὅτι ἐνάγοντος δίκη πρᾶν τῷ
προβαίνειτω. ὡσαύτως κἢ ὁ ὑπὸ τῆς
ἐναγωγῆς ὅτι προέξων ὑπομνη-
μάτων δεδομῶς ἐντολῆς, πρὸς ἱκα-
νοδοσίαν ἐν πάσαις ταῖς δίκαις ᾤ-
ραν ἀνάγκηζεσθαι.

ιη. Μηδὲν παντελὺς τῆς μὴ ὅτι
ῥαπιδείσεως ἀγωγῆς, ἐν μείζονι,
ἢ ἐλάττω δίκαισιν κινουῶν ἀν-
τιπείτω ᾤραται, εἰ ἀρμόδιαν
τῇ προέξῃ κἢ τῇ προκειμένη
ὑποδείξῃ συμπερέπουσαν, παύτως
εἶναι ἀγωγῇ ἀποδεχθῆναι.

ιθ. Ἐν πάσαις ταῖς αἰτίαις, εἴτε διὰ
γράμματα εἴη φιλονεικῆσθαι, εἴτε
διὰ συμβόλαια, εἴτε διὰ πᾶν ἑτερον,
ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀποδείξεως ἐγ-
καίται· δεσπίζοντι μὴ ἄλλως
τὰς αὐτὰς ἀποδείξεις παρέχειν
ἀναγκάζεσθαι, εἰ μὴ ὅστις παύ-
τας ἀπαγεῖ, ὅρκον ὡς συνοφω-
πίας παραίτη, ὅτι ἐκ τῆς τῇ ὑπὲρ-

A inquit, huic procuratori a-
pud acta constituto agenti ab
aduersario opposita fuerit in
ipso litis exordio defensionis
allegatio, tunc licet apud a-
cta factus sit procurator, vi-
deri ipsum quasi absentis pro-
curatorem esse, & compelli
satisficere de re defendenda,
id est, de lite reconventionis
suscipienda. si verò non satis-
dederit de re defendenda, lis
quæ ei mandata est ulterius
non procedat. procurator iti-
dem rei sub gestorum testi-
ficatione factus satisfactionem
in omnibus causis præstare
cogatur.

XVIII. Nulli prorsus non L. 2.
impetratæ actionis in maio- C. de
re, vel minore iudicio agenti form.
opponatur exceptio, si aptam sub.
rei, & propositæ causæ com-
petentem eam actionem esse
constiterit.

XIX. In omnibus causis si L. 1. C.
ue propter literas fuerit cer- de iur.
tatum, siue propter instru- pr. cal.
menta, siue propter quic-
quam aliud in quo necessitas
probationis incumbit: fanci-
mus non aliter easdem pro-
bationes præstare compelli,
nisi prius qui eas exposcit,
iuramentum de calumnia
præstauerit, quòd non causa

Gg iij

differendæ litis huiusmodi proposuit allegationes : nam sacramenti timore contentiosa litigantium instantia compescitur. ne autem perperam in quæstionem seruorum quidam venientes , sui animi crudelitatem exerçant : non aliter concedi eis , qui quæstionem seruorum exposcunt, ad hoc venire, vel à iudicibus audiri, nisi priùs tactis sacrosanctis scriptutis deponant, quòd non odio seruorum, vel propter offensas coherendum ad hoc venerunt , sed quia aliter rerum hereditariarum veritatem exquirere, vel ostendere non possunt.

L. 2. XX. Cùm & iudices non aliter causas dirimere concesserimus , nisi sacrosanctis euangelis propositis , & patronos causarum in omni orbe terrarum, qui Romano imperio suppositus est, priùs iurare, & ita perferre ac peragere causas disposuerimus : necessarium duximus & præsentem legem ponere, per quam sancimus, in omnibus libris, quæ fuerint post præsentem legem inchoatæ, non aliter, neque actorem, neque fugientem in primordio litis exercere certamina, post narrationem & responsionem, antequam vtriusque partis advocati sacramentum legitimum præstent, ipsæ principa-

A δέσται πλὴν δίκῃ, τὰς ποικύτας
 πρεθέσθαι δικαιολογίας· ἃ γὰρ τὰς
 φόβῳ τῶ ὅρκου, ἢ ἐμφιλόνεικος τῷ
 δικαζομένων ἐνστασις κατέχεται. ἵνα
 δὲ μὴ περὶ τῶν εἰς βάσανον οἰκέ-
 τῳ ἑνὲς χειρὸς, τῶν τῷ ἰδίου
 λογιμοῦ ὠμότητα ἐγυμνάζωσι.
 μὴ ἄλλως αὐτοῖς συγχωρεῖσθαι, οἱ
 B ἕντες τῶν βάσανον τῶ οἰκέτου αὐτῶ-
 σι, εἰς τὸ ἐλθεῖν, ἢ ἐκ τῶ δικαστοῦ
 αὐτοῦ ἀκουσθῆναι, εἰ μὴ περὶ
 ῥον κατὰ χεῖρας τῶν ἀγίων γραφῶν
 κατὰ δύνανται, ὅπου μὴ τῶ οἰκέτῳ,
 ἢ δὲ ἀγανάκτησιν τῶ συκληρονόμων
 εἰς τὸν ἡλθόν, ἀλλ' ὅπως ἄλλως τῶ
 πραγμάτων τῶ κληρονομιάων τῶ
 ἀλήθειαν ζητῆσαι ἢ ἀποδείξαι μὴ
 C δυνάσθαι.

κ'. Οὔποτε ἃ τοῖς δικασταῖς ἐκ ἄλλως
 τὰς δίκας διαρεῖν συγχωρήσασθαι, εἰ
 μὴ τῶ ἀγίων διαφελίων προκειμένων.
 καὶ τοῖς συνηγόροις τῶ δικῶν ἐν παντὶ
 τῶ κύκλῳ τῶ γῆς, ὅστις κύκλος τῆ Ρω-
 μαϊκῆ βασιλείᾳ ὑποτάσσεται, πρεσβύ-
 ὁμνῶν, καὶ ὅπως διαδύνη τὰς δίκας δι-
 τυπώσασθαι ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα καὶ
 D τῶ παρόντα νόμον πρεθεῖναι, δι' οὗ
 δεσπίζομεν, ἐν πάσαις ταῖς δίκαις, αἱ
 ἕντες εἴησαν μὴ τῶ παρόντα νόμον δε-
 χθῆναι, μὴ ἄλλως μὴ δὲ τὰ τῶ ἐνά-
 γοντος, μὴ δὲ τὰ τῶ φεύγοντος ἐν τῶ
 προσιμῶ τῶ δίκης ἐγυμνάζαν ἀμ-
 φίβολα, εἰ μὴ μὴ τῶ διήγησιν, καὶ
 τῶ ἀποκρίσιν· πρὶν ἢ ἃ ἐκατέ-
 ρου μέρους συνηγόροι (V) ὅρκον (V)
 νόμιμον πρᾶξωσιν, αὐτὰ πρεσβύ-

τυπα παρόσωπα ὑποεισέλθωσιν ὁρ-
 κον. καὶ ὁ ἐνάγων μὴ ὁμώσει, μὴ ψυ-
 χῇ ἔσυκοφαντήσει ἢ δίκῃ κεννη-
 κέναι, ἀλλ' ἐν τῷ νομίζῃ καλῶ δίκην
 ἔχειν. ὁ δὲ ἐναγόμενος, μὴ ἄλλως ταῖς
 ἰδίαις δικαιολογίαις χρῆσεται, εἰ μὴ
 πρότερον καὶ αὐτὸς ὁμώσει, ὅτι νομίζων
 ἑαυτὸν καλῇ ἐνστάσει κεχρησθῆαι, εἰς τὸ
 ἐνδουπώθειναι ἤλθεν. καὶ μὲν ταῦτα,
 ὅτε ἐκαστοῦ μέρους ἀνδρας λογιω-
 πατοὺς σινηγόρους, ὅστις ἤδη διατυπω-
 θεὶς ὅτι ὡς ἡμῶν ὅρκος, ἔπον ὡρέ-
 χην τῇ ἀγίων δηλαδὴ διαφελίῳν προ-
 ἔδικαστο κείμενων. ἐὰν δὲ ἡ ἀξία, ἡ
 φύσις παρόσωπου, μὴ συγχώρησιν αὐ-
 τὸ τὸ παρόσωπον πρὸς τὴν δίκασιν πα-
 ραβλέσθαι, ἐν τῷ οἴκῳ τῇ δικαζομένη
 τὸν ὅρκον παρβαίνειν. ἔτι δὲ δηλαδὴ
 μέρους, ἡ ἐντολέως αὐτῇ ὡρόντος.
 ὅπως φυλάττειται χρῆ, εἰ καὶ ἐπὶ προπο-
 εἰσῶν, ἡ κουράτωρες, ἡ ἄλλα ἵνα εἰσῶ
 παρόσωπα, ἅ ἵνα τῇ διοίκησιν τῶν ἄλλο-
 τείων πραγμάτων αὐθεντία νομίμως
 χεῖροι. καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ ὅρκῳ
 προσηγυατοὶ, ὅτι αὐτοὶ τῇ αἰδέῃ εἰ-
 δότες, ἔτι εἰς αὐτῶν ἔρχοντο. οὐδὲ γὰρ
 ὁ αἰήτος, ἡ ὁ νέωτος, οὐδὲ ἄλλο τοι-
 οῦτον παρόσωπον, ἀλλ' αὐτοὶ, οἱ ἵνες
 ὑπὲρ αὐτῶν τῇ ἐπιτροπῇ, ἡ τῇ κουράτω-
 ρείᾳ, ἡ τῇ ἄλλῃ νόμιμον χεῖροι
 διοίκησιν, εἰδέναι δεῖναι τῇ δίκῃ, καὶ
 οὕτως τὸ δικαστήριον ἐλθεῖν διὰ τῆς,
 ὅτι ἐκ τῆς τῆς ἰδίου λογιμοῦ ἐννοίας
 ὁμνύουσι. καὶ καὶ τὰ μάλιστα ἡ ἀλη-
 θείας τῆς δίκης φύσις ἄλλῃ πλεον-
 εἶναι, ὅμως ὅπως ἕκαστος πιστεύει καὶ

A les personæ subeant iusiuran-
 dum: & actor quidem iuret,
 non calumniandi animo litem
 mouisse, sed existimando bo-
 nam causam habere. Reus
 autem non aliter suis allega-
 tionibus utatur; nisi prius &
 ipse iurauerit; quod putans
 se bona instantia uti, ad re-
 luctandū peruenierit: & post-
 eā vtriusque partis viros di-
 fertissimos aduocatōs, quod
 iam dispositum est à nobis ius-
 iurandum præstare, sacrosan-
 ctis videlicet euangelis ante
 iudicem positis. si autem, vel
 dignitas vel sexus personæ
 non concesserit eam ad iudi-
 cem peruenire, in domo liti-
 gantis sacramentū procedere;
 altera videlicet parte vel pro-
 curatore eius præsentē. Quod
 obseruari oportet, etsi tutores
 vel curatores, vel aliæ quædam
 sint personæ, quæ admini-
 strationem alienarum rerum
 auctoritate legitima gerunt:
 conuenit enim & ipsos iure-
 iurando affici, quia ipsi caus-
 sam scientes ita ad eam per-
 ueniunt: neque enim pupil-
 lus, neque adultus, vel aliæ
 D huiusmodi personæ, sed ipsi
 qui pro eis tutelam, vel cu-
 ram, vel aliam legitimam
 gerunt administrationem,
 scire possunt causam, & ita
 ad iudicium peruenire, eò
 quod ex animi sui sententia
 iurant. & licet vera causæ
 natura forsitan alia est, ta-
 men quod quisque credit &

existimatur, hoc esse iurandum: omnibus aliis iuramentis, quæ vel ex præteritis descendunt legibus, vel à nobis disposita sunt, in sua firmitate duraturis. Sin autem abfuerit altera pars, & per procuratorem causa agitur, non antè licentiam habeat actor litem exercendam suo procuratori mandare, nisi priùs actis interuenientibus in prouincia qua degit, sacramentum calumniæ subeat. similique modo si reus abfuerit, & forsitan per iudicatum solui stipulationem procuratorem ordinauerit, vel defensor pro eo interuenierit: & ipse vel præsentē actore per se, vel per instructum procuratorem, vel etiam absente eo, si hoc iudex perspexerit, inter acta iuramentum præstet, quod reum dare iam antea dispositum est. Sed quia veremur ne forsitan quidā collusionē aliqua videntes, remittere videantur sibi huiusmodi sacramentum, & ex prædicta dissimulatione nostram sanctionem deludant: Sancimus omnes iudices, licet ex compromisso cognoscant, vigorem suum exercentes, quia non pro commodo priuatorum, sed pro communi vtilitate præsentem legem posuimus, minimè pati tale sacramentum remitti; sed omnimodò hoc & ab actore, & à fugiente exi-

ὑπονοεῖ, τὸ ἐπὶ ὁμοτέον. πάντων τῶν ἄλλων ὀρκῶν, οἳ πνές ἢ ἐκ τῶν παρελθόντων κατὰ τὸν νόμον, ἢ ἕξ ἡμῶν διατυπωθέντες εἰσὶν, ἐν τῇ ἰδίᾳ ἰαυτῇ φυλαχθησομένων. Εὰν δὲ δότω ἡ φωνὴ τὸ ἑστὸν μέρος, & διὰ ἐντολέως ἢ δίκῃ κινήται, μὴ πρότερον ἕξοισίδω ἐχέτω ὁ ἐνάγων τὴν δίκην γυμνασίαν τῷ ἰδίῳ ἐντολεῖ ἐντείλασθαι, εἰ μὴ πρότερον ὑπομνημάτων πρακτομένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐν ἡ δικάσει, τὸ ὄρκον τῆς συκοφαντίας ὑποφείλῃ. καὶ ὁμοίᾳ ὅπως εἰάν ὁ ἐναγόμενος δότω ἡ φωνὴ, καὶ τυχόν ἢ διὰ τῆς ἐκ καὶ ἀδικίας ἱκανοδοσίας ἐπρωτήσεως ἐντολέα καταστήσει, ἢ διεκδικητῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀρεθῇ. & αὐτὸς ἢ πυρόντος τῶν ἐνάγωντος, ἢ δὲ αὐτῆς, ἢ διὰ τῆς ἐχόντος παρὸν πῇ ἐντολέως, ἢ δότοντος αὐτοῦ, εἴτε ὁ δικαστὴς συνίδω, ἐν ὑπομνήμασι τῶν ὀρκῶν ὡς ἀρχῇ, ὅν τινα τὸ ἐναγόμενον δίδωται ἢ δὴ διετυπώσαμεν. ἀλλ' ἐπειδὴ βλάβετα, ἵνα μὴ τυχόν πνές συμπαγνία τινὲς κερημενοὶ συγχωρεῖν δόξωσιν αὐτοῖς τὸ τριτον ὄρκον, καὶ ἐκ τῆς εἰρημότητος παραπροσποιήσεως, τὴν εἰρημότην ἡμετέραν διάταξιν παραπαίζωσιν. θεασάμενοι πάντας τῶν δικαστῶν, καὶ ἀπὸ αἰρετῆς δικαστηρίᾳ διαγνώσκωσι, τὴν ἰδίαν δυνάμιν ἐμβάζοντες ἐπὶ τὴν ἐχ ὑπὲρ ὠφελείας τῆς ἰδιωτῆς, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς χρησιμότητος, τὸ ὡρόντα νόμον τεδείκαμεν, μηδαμῶς ἀνέχεσθαι τὸ τριτον ὄρκον συγχωρεῖσθαι. ἀλλὰ παντὶ ὅπως ἔσται καὶ ἐκ τῆς ἐνάγωντος, καὶ ἐκ τῆς φεύγοντος ἀπατε-

δαι· ἵνα μὴ κατ' ὀλίγον δοξῇ τὸ τι-
 οδόν· πρᾶγμα πειρὰ φεαδῶ. ὁ ὅρ-
 κος ἢ τὸ πρῶτον πρὸς ὧν, ἢ τὸ
 σωμνέρον, ἢ οἰουδήποτε μέρους
 ἀκροῦ ἐλάζεσθαι. καὶ τὸν δὲ τὸν-
 τῶ τῶ νόμῳ πρὸς τὸν διὰ το-
 μῶν ἔσθ', ἢ εἰ τις ὑπὲρ ἄλλου δι-
 κλῶ κινήσῃ βούλησθ', ὁ μὴ δὲ μίας
 ἐν πολὺς πρὸς ἐνέχθεις, ἀλλὰ δι' ἐ-
 γνής τῆς ἰκανοδόσιας τῆς κυρίου τῆς
 οἰκείου, τὸ ἴδιον πρὸς ὧν βεβαίω-
 σθ'. ἵνα μὴ καὶ ἐκ ταύτης τὸ μὴ χανῆς
 ὁ νόμος πειρὰ φεαδῶ δοξῇ. Θε-
 σπίζομεν εἰ πρὸς τὸν μὴ ταύτα ἀνα-
 φανεῖν, εἴτε ὑπὲρ ἑνὸς πρὸς ὧν τὸ
 δίκλῳ πρὸς κινήσῃ βούλησθ', εἴτε ὑπὲρ
 ἑνὸς σωματείου, ἢ κώμης, ἢ ἄλλης
 ὁμάδος, τὸ μὴ ἐγνήν τὸ εἰσθῆναι πρ-
 ἔχον τὸ δίκλῳ πρὸς αἰτέρον μὴ δαμῶς
 πρὸς βαίναν, εἰ μὴ ἐν τῷ τῷ πρὸς δι-
 καστὸν ὅριζομεν καὶ πρὸς ποιήσῃ τὰ
 πρὸς ὧν τὰ πρὸς τὸν ὅρκον ὑπο-
 σελθῆν, ἢ πρὸς τὸν τὸ διαδίκου, ἐὰν
 αὐτὸς τὸν βούλησθ', ἢ ἄλλου ὑπὲρ
 αὐτὸν πρὸς τὸν, ἢ ἢ παντελῶς τὸ
 ἐγνῶν μέρους πρὸς ὧν ἐν ὑπο-
 μνήμασι πρὸς τὸν ἐκδίκῳ τὸ τῶν, ὁ
 ὅρκος ὁ τὸν, ἢ ἢ αὐτὸν ὑπὲρ οὐ κί-
 νῆται, ἢ ἐκ τῆς πλείονος μέρους, ἢ τὸ
 τὸ πρὸς τὸν τὸ ὁμάδος πρὸς τὸν. ἐὰν
 δὲ ὁ ἐν ἄνῳ μὴ βούλησθ' ὑποσελ-
 θῆν τὸ ὅρκον τῆς συκοφαντίας, ὁ τῶ-
 ν νομίμως ἀποδεχθῇ, μὴ ἢ ἐξ ἑσῶ
 αὐτὸν παντελῶς τὸ τὸ δίκλῳ ἐλθῆν,
 ἀλλὰ ἐκπέσῃ τὸ κινήσῃς ἀγωγῆς,
 ὥστε ἀναίχματος διάδικος, καὶ ἢ

gi: ne paulatim videatur hu-
 iusmodi res defraudari: & sa-
 cramentum vel principalium
 personarum, vel advocato-
 rum ex quacunque parte
 mutilari. Hoc etiam huic le-
 gi addeimus esse sancimus, ut
 si quis pro alio litem mouere
 voluerit, & nullo mandato
 prolato, sed per fideiussio-
 nem ratam rem dominum
 habiturum suam personam
 firmaverit: ne vel ex hac
 machinatione lex circum-
 scribi videatur: sancimus, si
 quid tale in posterum emer-
 serit (siue pro vna persona
 quis litem mouere voluerit,
 siue pro aliquo corpore, vel
 vico, vel alia vniuersitate)
 fideiussionem quidem soli-
 tam prestare: litem autem
 ulterius minime procedere,
 nisi intra a iudice statuen-
 dum tempus faciat personas
 principales sacramentum sub-
 ire, vel praesente aduersario
 (si hoc ipse maluerit) vel
 alio pro eo agente, vel peni-
 tus altera parte cessante, in-
 ter acta apud defensorem lo-
 corum huiusmodi sacramen-
 tum vel ab ipso pro quo agi-
 tur, vel a plurima parte, vel
 idonea vniuersitatis procedat.
 Quod si actor noluerit sacra-
 mentum calumniae subire,
 & hoc legitime fuerit appro-
 batum: non liceat ei penitus
 ad litem peruenire, sed ca-
 dat ab instituta actione, qua-
 si improbus litigator, & tri-

stitia iudicum ei cum sancita
interminatione occurrat, &
ab iudicio eum quam longis-
simè expellat. Sin autem reus
hoc sacramentum subire re-
cusauerit: in his capitulis quæ
constitutione comprehensa
sunt, pro confesso habeatur:
& liceat iudici sententiam
proferre quemadmodum ei
ipsa rei qualitas suggesserit:
sic enim non lites solum, sed
etiam calumniatores mi-
nuentur: sic pro iudiciis pu-
tabunt se se homines in sa-
crariis sisti. si enim & ipsæ
principales litigantium par-
tes per iuramentum lites ex-
erceant, & causarum patro-
ni præbeant sacramentum, &
ipsi iudices propositis sanctis
scripturis, tam causæ to-
tius faciant examinationem,
quàm suum proferant arbi-
trium: quid aliud nisi pro ho-
minibus Deum in omnibus
causis iudicem esse creden-
dum est? Antiqua igitur ca-
lumnia quiescente, & eius
ambagibus, constitutio no-
stra dilucida & compendiosa
in litibus clareat omnibus, &
sit maximum ditimendarum
causarum remedium. Sed
prædictum sacramentum in
litibus quidem quæ necdum
sunt inchoatæ, præstari vo-
lumus in ipso litis primor-
dio. Sin autem causæ adhuc
pendentes inueniantur, vel
post litem contestatam, &
post solitas iudiciales caute-

A συνόλης τῶν δικαστῶν αὐτῶν μὴ τῆς δε-
ασιδείσης ἀπειλῆς ἐπιδιοτῆς, καὶ
ἀπὸ τῆς δικαστηρίας αὐτὸν ὡς μακρότα-
τα ἐξωδείτω. ἐὰν δὲ ὁ ἐναγὸς μὲν τῆς
τῶν ὅρκων ἐπιδιοτῆς ἀρνηθῇ,
ἐν τοῦτοις τοῖς κεφαλαίοις, ἀπὸ τῆς
διατάξεως ἀφαιρούνται, ἀπὸ τῆς ὁμολογί-
σας τοῦ λαμβανέσθαι καὶ ἐξέσθαι τῶν δι-
καστῶν ἀπὸ φασιν ἀφαιρούνται, ὅτι
B να ἴσθιν αὐτῶν αὐτῇ ἢ τῶν ἀρχαίων
ποιότητος ἐπιδιοτῆς ἔστω ὅτι οὐκ αἱ
δικαίαι μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ συκοφαντοῦν-
τες μειωθήσονται. οὕτως ἀπὸ δικαστη-
ρίων νομίσουσιν ἐαυτοὺς πάντες ἐν δι-
κασταῖς ἴσασθαι. ἐὰν δὲ καὶ αὐτὰ τὰ
πρωτότυπα τῶν δικῶν μέρη διὰ ὅρκων
τὰς δικαίας ἐγγυμνάσωσι, καὶ οἱ τῶν δικῶν
συνήγοροι παρέχωνται τὸν ὅρκον καὶ αὐτοὶ
C οἱ δικασταὶ ἀφαιρούντων τῶν ἀγίων
γραφῶν, ὅτι μὲν τῶν δικῶν ποιήσονται
κρίσιν, τῶν δὲ καὶ τῶν ἰδίων ἀφαιρούν-
τως δοκιμασίαν· πᾶσι ἄλλοις, εἰ μὴ ἀπὸ
ἀνθρώπων τῶν θεῶν ἐν πάσαις ταῖς αἰ-
τίαις δικαστῶν πᾶσι δύνανται; τὸ οὖν
ἀφαιρῶν συκοφαντίας ἢ συχάζουσης,
καὶ τῶν αὐτῶν ἀφαιρῶν, ἢ ἡμετέρας δια-
τάξεις φανερὰ καὶ σωτοῦς ἐν ταῖς
D δικαίαις φανερούμεν πάσαις, καὶ εἴη
μεγίστη τῶν δικῶν διαμετέτα δειρα-
πεία. ἀλλὰ τῶν ἀφαιρῶν ὅρκων,
ἐν μὲν ταῖς δικαίαις, αἱ πᾶσι μηδέ-
πω ἤρχθησαν, παρέχεται βουλό-
μεθα ἐν αὐτῶν τῶν δικῶν ἀφαιρῶν.
ἐὰν δὲ αἱ δικαίαι ἐπὶ ἡρτημέναι εὐρε-
θῶσιν, ἢ μὴ προκαταρξιν, καὶ με-
τὰ τὰς εἰδομένους δικαστικὰς ἀφαι-
ρείας

λείας ἢ δὴ παραχρῆσθαι, εἰ μὴ ὅτε
 ἐστὶν ἐκάτερον πρῶτον, καὶ ἐν τῇ αὐ-
 τῇ πόλει, ἢ ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς δια-
 τελεῖσθαι, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δίκαις
 ὅρκον χωρεῖν ἔχον· καὶ ἐν τῇ πρῶ-
 τῇ καὶ τῷ νόμον εἰσόδῳ, ἀνα-
 κέλευται ὅρκον παρέχον. ἐὰν δὲ
 ὁ ἐν μέρῳ ἀπολύσῃ, ἵνα μὴ δό-
 ξῃ διὰ τὸ ἀπολύσαι τὸ προσώπου ἢ δι-
 κῆς ὑπερτίθεσθαι, καὶ πρὸς ἀνδρῶν συμ-
 βῇ τῇ ἡμετέρᾳ προέσει, καὶ ὅπως ὑπερ-
 σωτηρίας τῶν δικῶν εἰσενέλωμεν
 ὅτι· εἰς ἀνδρῶν χάριτα μεταπυ-
 σῇ· καὶ ὅτι μὴ πρὸς ἀνδρῶν πρῶτον
 παντὶ ὅπως δίδοναι ὅρκον, τῷ δὲ
 ἀπὸντῇ ἐν ταῖς ἡρημύαις μόνον δι-
 καῖς, κατὰ προείρηται, τῶν συλ-
 χωρεῖσθαι. ἐὰν ὅτι ἐκάτερον πρῶτον
 πρῶτον πρῶτον ἀπείνῃ, ἵνα μὴ ὅτι
 πολὺ αἱ δίκαι παρατείνωνται, καὶ
 χωρεῖς δόσεως ὅρκου, αἱ δίκαι ἡρ-
 τημέναι, τῇ ἰδίᾳ ξεχέτωσαν ὁδῶ.

Alas iam præstitas : si, quidem
 præsto fuerit utraque perso-
 na, & in eadem ciuitate, vel
 in territorio eius moratur :
 & in his litibus sacramentum
 locum habere, & in primo
 post hanc legem ingressu
 compelli iusiurandum præ-
 stare. Sin autem vna pars ab-
 fuerit, ne videatur propter
 absentiam personæ lis differ-
 ri, & aliquid contrarium
 eueniat nostro proposito, &
 quod pro compendio litium
 introductum est, in aduer-
 sariam figuram transfor-
 metur : iubemus præsentem
 quidem personam omni-
 modò dare sacramentum,
 absenti autem in pendentibus
 duntaxat litibus, secun-
 dum quod prædictum est,
 hoc concedi. Sin autem v-
 traque principalis persona
 abfuerit, ne diutius lites pro-
 telentur, etiam sine datione
 sacramenti lites pendentes
 suo decurrant tramite.

κα. Ἐπειδὴ ὅτι ἡμεῖς, ὑπερὶ ἀλαβείας
 τῶν δικαζομένων, ἡ βουλήθημεν διὰ τοῦ
 ἐν προσημίᾳ τῶν δίκης ὁμνῶναι, ὅτε
 μὴ διώκοντες, ὡς οὐ συκοφαντοῦ-
 ντες ἐπείγουσι τὰς δίκας. ὅτε ὅτι φά-
 ροντες, ὡς οἱ τε πλεὺς ἀπολογισμῶν
 τῶν προσήκοντων ποιεῖσθαι, ἀλλ' οὐχ
 ἐνεκα φιλονεικίας. ὅτε τῶν κοινόν
 ἐξήμεθα νόμον καὶ παντὸς προ-
 σωπου· παντὶ πάντων οὐδενὶ τῶν
 συλχωρήσαντες· καὶ καὶ μὴ τοῖς γε
 προσεθήκαμεν, ὡς εἰ πρὸς ἀπόδοξιν

X.XI. Quia verò ne facile
 homines ad litigandum pro-
 cederent, placuit nobis ut in
 exordio litis utraque pars iu-
 ret, & actor quidem, non se
 calumniandi animo litem in-
 tendere : reus verò se con-
 gruentem defensionem sus-
 cipere, non studio conten-
 tionis : propterea & hanc in
 commune legem posuimus
 ab omnibus æquabiliter ob-
 seruandam. Illud quoque ad-
 iēcimus, ut si quis rationum

N. 49.
cap. 3.

suarum, aut literarum probationes à quoquam petat, prius iuret, non se trahendi negotij causa hoc facere: plerique enim contumeliæ tantum causa & maximè in causis honestiorum mulierum, siue literarum probatio obiciatur, siue alterius cuiuscumque causæ, statim ad hoc iusiurandum decurrunt, ut in una eademque causa sæpè sacramenta præstentur. Sanctimus igitur hanc contumeliam inhibentes, & in eadem causa sæpè iusiurandum præstari non ferentes, ut cum utraque pars iurauerit, hæc quidem de calumnia, illa vero, quod putans se bona instantia uti ad contradictionem peruenit, adiiciat, non se tora litæ morandi causa probationes ullas ab aduersario petituram, sed quia re vera putet necessariam sibi fore probationem ab aduersario suo implendam. & si hoc iusiurandum iurauerit, nullo modolictet pluries probationes desiderentur, ab alterutra parte iusiurandum exigatur, sed probationes proferantur, & non cogatur quisquam sæpius iusiurandum subire, generaliter semel huiusmodi iureiurando præstito.

N. 53. XXII. Si quis verò iurauerit iudicio fisci, deinde ante litis contestationem ab hac urbe maxima excesserit, li-

A ἀπαγοίη ἵνα τῶν οἰκείων λόγων ἢ γραμμάτων, ὁμνῶναι πρὸς τὸν αὐτὸν, ὡς ἐκ ἀναβολῆς ἔνεκα τῶν πρὸς πολλοὶ ὅρ μόνης ὑβρεως ἔνεκα, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν σεμνοτέρων γυναικῶν, εἴτε γραμμάτων ἀποδείξις ἀνυπεδεή, εἴτε ἐπὶ τῶν οἰκουμένης αἰτίας, διδύς ἐπὶ τὸν ὅρκον τῶν τρέχουσιν, ὥστε ἐπὶ μίας ὑποθέσεως πολλάκις ὅρκους διδόναι. διὰ τὸν οὐδὲν αὐτοῦ αὐαυροῦτες πλὴν ὑβρεῖν, καὶ οὐ βουλόμενοι πολλάκις ἐπὶ τῇ αὐτῆς ὑποθέσεως ὅρκους παρέχειν, ὥστε ἐκαστὸν μέρους, ὡς καὶ τὸ μὲν (V) πρὸς τὸν συκοφαντίας ὅρκον ὁμνῶν, τὸ δὲ (V) πρὸς τὴν δικαίαν νομίζῃ πλὴν ἀνῆρρησιν εἶ) τῇ δίκης, πρὸς τὴν αὐτῆς, ὡς ἐν πάσῃ τῇ δίκῃ εἴποτε ζητήσιν ἀποδείξις τὸν ἀντίδικον (V) αὐτῶν, οὐ καὶ πρὸς τὴν ὑπὲρ θέσεως τῶν ποιῇ, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἀναγκάσαν ἐαυτῶν πλὴν πρὸς τὴν οἰκείου ἀντίδικου διορισμῶν νομίζων ἀποδείξιν. καὶ εἰ τῶν ὁμῶς τὸν ὅρκον, μηκέτι παντελῶς, καὶ εἰ πολλάκις ἐπὶ τῇ θέσιν ἀποδείξις, πρὸς τὸν πατέρου μέρους ἀπαγοίη τὸν ὅρκον. ἀλλὰ διδόναι τὰς ἀποδείξεις, καὶ μὴ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι ἵνα ὅρκους ὑπέχῃν, γυνικῶς ἀπαξ τῶ τριούπου ὅρκου διδομένου.

C

D κβ'. Εἰ δὲ καὶ ἵνες διομύσαντο μὴ ὡς παρεδρόμοι, πρὸς δὲ ἢ πρὸς τὰς γυναικας γυναικας, τῇ μεγάλῃς τῆς ἀφανείας καὶ τῆς πώλειας,

ἀδελφὸν εἶναι, καὶ μὴ γυμνασίου ἀπο-
 κατήρξεως, προσεῖναι τὸν ἐν ἀγῶνι-
 τα τῷ ἀφορεθέντι δικαστῇ, καὶ ταύ-
 τα προσεγγέλλειν ἐκείνῳ δὲ, εἰ μὲν
 ἔχων εἴη, κελύβειν ἐν ὅπου παντὸς
 ἀγῶνι ἐναχθέντα, ὡς καὶ Ἰππο-
 κῶν, καὶ γὰρ ἐαυτὸν κατήγορον τῇ
 φυγῇ γυμνασίου. εἰ δὲ ἐκ ἑτέρου,
 δοθέντι δὲ ἐν τῷ δικαστῇ, εἴτε ἐν
 δαίμονος τύπου τυχερῶν, ἢ κελύβειν,
 καὶ ὅρα τινος ἑτέρου, ἐπὶ ἐκείνῳ
 μὴ εἶναι, ὥστε ἀγῶνι ὅρα ἐκείνου,
 καὶ μὴ τὸ πᾶν μὲν τῷ δαίμονι
 πανταχόθεν ἀπορον, οὐτε τῷ
 δικαστῇ πᾶν ἀπορον, διὰ
 τὸ μὴ πᾶν γινώσκειν παρ' αὐτῷ ἀπο-
 κατήρξεσιν, ἐκείνου τε καὶ ἀπο-
 νομήντος τῷ νόμῳ, ἔτι δὲ διωμοσίας
 ἢ ἐαυτὸν, καὶ τῷ δαίμονι πάσης
 ἐκτὸς νομίμου βοηθείας ἀπολιμ-
 πάνοντος, ὅπως αὐτὸς μὴ λαμβά-
 νοντος αὐτῷ, ἔτι βραδυνοῦσης τῆς
 παραστάσεως, τὸ πᾶν μὲν με-
 τῶρα, ὅτε ταχέως παχυμερὲς ὁ
 δικαστὴς, ὅποι γῆς ἀπεληλυθέναι
 λέγεται, ἔτι δὲ πᾶν ἀποδομένην ῥη-
 πῶν, ὥστε εἰ μὴ εἴσω ταύτης ἀπαν-
 τήσῃ, (ἐλθόντες μὲν τοῖς τούτου
 παρρησίαν ἔχων, ἀλλὰ μὴ, ὡς εἶκος,
 ὅτε πᾶν ὅρα τῷ δαίμονι κα-
 τήρξεσιν, ἢ καλὸς ἐλθεῖν)
 πᾶν ταῦτα καὶ μίαν μοῖραν ὅτε
 ταχέως πᾶν ἀποδοσιν.

A ccat actori & nondum litis
 contestatione facta adire stā-
 tutum iudicem, & hoc de-
 nuntiare: & si quidem iu-
 dex inter magistratus sit, ius-
 beat omnimodo reum iniecta
 manu duci tanquam periur-
 rum, & penè sui accusato-
 rem propter fugam factum.
 B si autem inter magistratus
 non sit, sed iudex ab aliquo
 datus sit, siue ex sacra for-
 ma, aut iussione, aut etiam
 à magistratu, ad ipsum refe-
 rat, à quo datus est, ut iussu
 eius reus ducatur, ne causa
 maneat undique destituta,
 nec iudice, quidquam agere
 valente, quod litis apud eum
 contestatio nondum facta sit,
 & reo legem simul & iusiū-
 randum contemnente, & a-
 ctorem omni legitimo auxi-
 C lio destitutum relinquentē:
 Ne igitur latitante eo, ac
 moras trahente quominus in
 iudicio sistat, causa in penden-
 ti maneat, inquirat iudex ut
 potuerit, quod ille terrarum
 abiisse dicetur, & certum
 diem præstituat, intra quem
 si non venerit reus (si tamen
 veniendi facultatem habeat,
 nec dedita opera ab actore
 impediatur, aut venire pro-
 hibeatur) etiam reo absente
 de causa cognoscat.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΕ.

Εὰν ἀμώρητος οἰκέτου πρὸς Ἰξωπκόν, ὁ δεσπότης τῆτον οὐ δε-
φενδύσῃ, ἢ οὐ φαίνεται; ὥστε εἰς Ἰξέτασιν δοθῆναι ἵππῃ τῷ πε-
δόντῃ ἐπὶ αὐτῷ παρελθεῖν, ποῖω Ἰόπῳ ἀσφαλίζεται ὁ δεσπότης
τοῦτον ᾧριστῶν· καὶ πάλιν εἴπερ ἐν δικαστηρίῳ ὁμολογῇ ποιήσῃ
παράσῃναι, καὶ μὴ πειθαρχήσῃ.

TITVLVS XV.

*Si dominus servum, qui noxiam extraneo commiserit non defendet,
aut. præsens non sit servus ut exhibeatur, quemadmodum caueat
dominus iudicio eum sisti: & si quis cautionibus in iudicio sisten-
di causa factis non obtemperaverit.*

L. I. D. I. **Q**VI eum de quo mi-
hi noxalis actio com-
petit, iudicio sisti promisit,
debet eum in eadem causa, &
cūm lis contestatur exhibe-
re, ne actio quæ mihi compe-
tit, deterior fiat: putà si po-
tentiori venditus sit, vel ei
qui alterius fori sit, vel si ac-
tio tempore amissa sit. Sed
si servus alij noxæ deditus sit,
aut venditus, prioribus actio-
nem noxalem non perimit.

L. 2. II. Si servus qui noxiam
§. 1. commisit absens sit, si qui-
dem dominus fateatur eum
habere; vel defendat ipsum;
aut si nolit defendere, caueat
se eum quamprimūm pote-
rit, exhibiturum. si verò fal-
sò neget in sua potestate esse,
aut dolo fecit quominus in
eius esset potestate, conue-
nitur sine noxæ deditione.
Sed si servus præsens est, do-

α'. **Ο**μολογησας ᾧριστῶν
ἐφ' ᾧ ἐνοχλῶ ἢ ἀγῶνλῶ
ἔχω, οἷος λῶ ὁφείλῃ, καὶ ἐν τῇ
παρακατάρξῃ ᾧριστῶν· ἵνα μὴ χεί-
ρον ἢ ἀγῶνῃ μου γήνηται· τυγχόν
ἐν τῷ ἐκποινηθῆναι αὐτὸν διωσθῶ
παρασώπῳ; ἢ φόρον ἑτῶν ἔχοντι,
ἢ ἐν τῷ παρελθεῖν τὸν χρόνον τῆς
ἀγῶνῃς μου. Τὸ δὲ δοθῆναι αὐτῷ
εἰς νόξαν; ἢ παρασθῆναι ἑτέρῳ, οὐ
β' φθείρεται τῷ προληφθεῖσι τ' νοξάλῃαν.
β'. Εὐὲ ἀπεστὶν ὁ πλημμελήσας
δοδλῶς, εἰ μὲν σιωπολογεῖ ὁ δε-
σπότης ἔχῃ αὐτῷ, ἢ διεκδικεῖτω
αὐτῷ; ἢ μὴ βουλόμην ἀσφα-
λιζέσθω, ὥς λῶν καὶ δυνηθῇ παρί-
στησιν αὐτόν. Εἰ δὲ ψεύδεται μὴ
ἔχῃ αὐτῷ, ἢ δόλῳ εἰς τὸ μὴ
χεῖν ἐποίησεν, ἐνάγεται μὴ δυ-
νάμην ἵππλητεῖν ἐκδοθῆναι. εἰ
δὲ δόλῳ παρέστ' μὲν, ὁ δὲ

δεσπότης ἀπολιμπανέται, λαμβά-
νει δὲ δούλον κελύσῃ ἔξ ἄρχοντος
ὁ ἐνάγων, εἰ μὴ ὅστιν ὁ διεκδικῶν.
καὶ ἐπαιγίων ὁ δεσπότης ἔξ αἰτίας δια-
γνωσκομένης διεκδικεῖ, τῆς ἀγω-
γῆς ἀποκαταμένης πρὸ ἐνάγοντι.
ἐφ' ἧς γὰρ, δι' ὧν ἐδέσποσε ἔξ
δούλου.

γ'. Ο πῶς χρῆσιν ἔξ δούλου ἔχων,
ἐναγόμενος τῇ ἐνοχῇ, καὶ μὴ διεκ-
δικῶν δὲ δούλον, ἐκπύπει τῆς χρῆ-
σεως.

δ'. Εὰν ὥσπερ πολλοὶ δεσπόται,
ἕκαστος αὐτῶν ὁλόκληρον καὶ ἀσφα-
λίζεται ἔξ διεκδικεῖ.

ε'. Ο ὁμολογήσας δούλον ὄν-
σαι, ἐὰν ἐλθὺν εὐφρόντα παραστή-
σῃ, εἰ μὴ κεφαλικόν, ἢ ὕβρις
ἢ τὸ ἀμάρτημα, οὐ δοκεῖ παρίσταν
ἄλλως γὰρ ὁ δούλος ἐμωρεῖται
καὶ σωφρονίζεται, καὶ ἄλλως ὁ ἐλθ-
ερός· εἰ δὲ ἔτρου ἢ τὸ ἀμάρτημα,
κρείττων γίνεται ἢ αἵρεσις. ἔξ ἔχοντος
πῶς νοξάλιαν.

ς'. Ο δὲ ἑαυτὸν ὁρῶν ἐλθὺν εὐφρόν-
τα παρίσταν ὁμολογήσας, καλῶς αὐ-
τὸν καὶ ἐλθὺν εὐφρόντα παρίσσει.

ζ'. Ο δὲ ἑαυτὸν, ἢ διὰ τῶν αὐ-
τῷ περὶ σκόντων, ἢ δι' ἑτέρων ἀγνο-
ουμένων, ἢ γνωσκόντων δολέως
ἐμποδίσας ὑπὲρ ἐναγόμενῳ ἐλθεῖν
εἰς τὸ δικαστήριον, ὑποκείται τῷ
νόμῳ.

Δόλον δὲ ποιεῖ καὶ ὁ τῷ ἀπρ-
χιδόμενῳ εἰς δίκην ἀναγείλας τὴν συ-
γνώμην, ἔξ κτ' ὅσοι ἐμποδίσας.

Basil. Tom. I.

A minus autem abest, iussu
prætoris servus ab actore du-
citur, nisi quis servum de-
fendat. sed causa cognita do-
mino reuerso datur defensio
serui; & actori restituitur
actio; quæ perempta fuerat ex
quo servus in bonis ciuis esse
coepit.

III. Si cum eo qui vsum

fructum serui habet, noxali
iudicio agitur, si servum non
defenderit, vsumfructum a-

mittit.

IV. Si plures sine domini,
quisque eorum sine solidum
cauet, & defendit.

V. Qui servum sistere pro-
misit, si liberum factum si-
stat, & capitale crimen ser-
uus commiserit, vel iniuriam

C alteri fecerit, non videtur si-
stere: aliter enim de seruo
supplicium sumitur, & verbe-
ribus castigatur; aliter liber
homo: si verò aliud delictum
admiserit, melior est condi-
tio eius qui noxalem habet.

VI. Si verò statum liberum
sistere promiserit, rectè enim
etiam liberum factum sistit.

VII. Si quis per se, vel per
suos; vel per alios siue igno-
rantes siue scientes quid ef-
fer, impedierit dolo malo; quo
minus reus in iudicium
veniret, edicto renetur.

Dolo autem facit, & qui
venienti ad iudicium aliquid
pronuntiauerit triste, & ob
id ne veniret impedierit.

H h iij

§. 3. Si reus ab actore impediatur, aduersus ipsum actionem ex edicto non habet, sed exceptionem, si ex stipulatu conueniatur, quod ad iudicium non venerit. si vero ab alio impeditus sit, actionem habet.

§. 4. Si plures dolo fecerint, omnes tenentur, sed si vnus soluerit, ceteros liberat; cum nihil amplius interfit.

§. 5. Serui nomine ex hac causa noxali iudicio agitur.

§. 6. Hæc actio heredi datur, sed non ultra annum: & aduersus heredem quatenus ex dolo defuncti lucratus est.

L. 2. VIII. Si actoris seruus domino sciente, & cum posset non prohibente, reum impenderit iudicio sisti, exceptione repellitur. si vero sine voluntate domini, noxale tantum in eum iudicium datur.

L. 3. IX. Qui impenderit aliquem iudicio sisti, quanti actoris interfuit, tenetur.

§. 1. Si vero soluendo non sit, aduersus ipsum reum actio restitutoria competit: forte enim interim vsucapione dominium sibi quæsiuit, aut actione tempore liberatus est.

§. 2. Si ego actorem impedio, tu vero reum: vterque eorum aduersus eum qui impediuit in factum actionem habet.

A. Εάν ὁ ἐναγομῆρος ὑπὸ τῷ ἐναγοντὶ ἐμποδισθῇ, ἀγωγὴν ἐκ ἑκάστου αὐτῶν, ἀλλὰ παραγραφῇ, τῇ δὲ τῇ παραγραφῇ σπουδαίου ἐναγομῆρος. εἰ δὲ ὑφ' ἐτέρου ἐμποδισθῇ, ἔχει πρὸς ἀγωγὴν.

Εάν πολλοὶ δόλον ποιήσωσι, κατέχονται· εἰς δὲ καταβαλὼν, ἐλευθεροῖ τὸν ἄλλοις· λοιπὸν γὰρ οὐδὲν διαφέρει.

Αὕτη ἡ ἀγωγή ὀνόματι δούλου πλάσαντος νοξαλίως γίνεται.

Ἀρμόζει κληρονόμῳ, ἀλλ' οὐ περ αὐτῷ ἐν αὐτῇ, καὶ κατὰ κληρονόμου, εἰς ὅσον ἐκ τῷ δόλου τῷ τελευτήσαντος ἐκέρδανεν.

C. ἢ. Εἰ μὲν εἰδότος ὁ δυνάμενος κωλύσαι τὸ ἐνάγοντῳ, ὁ δὲ δόλον αὐτῷ ἐμποδίσας τῷ ἐναγομένῳ, ἐκβάλλεται παραγραφῇ. εἰ δὲ ἀγνοοῦντῳ, ἀγωγὴ μόνῳ ὑπόκειται.

θ'. Ο ἐμποδίσας, ὑπόκειται εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι.

Εἰ δὲ ἂν πορεῖ, ὁποιαδίεσται ἡ ἀγωγή καὶ τῷ ἐναγομῆρου· πρὶν γὰρ διὰ τῆς χρήσεως ἐδέσσει τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ μεταξὺ, ἢ τῷ χροῶνι ἡλυθεροῦν.

Εάν ἐγὼ ἐμποδίσω τῷ ἐνάγοντι, ὁ δὲ σὺ τῷ ἐναγομῆρι, ἕκαστος αὐτῶν ἔχει καὶ τὸ ἐμποδίσαντῳ in factum ἀγωγὴν.

Εἰ αὐτοὶ ἀλλήλοις ἐμποδίσουσιν, ^A οὐδεὶς αὐτῶν ἐνάγῃ, ἀλλ' ἀντιλογίζεται· συμφιζέται γὰρ ὁ δόλος.

Εἰ δὲ εἰς ἥπλον ποσὸν ἵππῃ τῇ παραστάσει λάβω ἐπὶ νηπιῶν, ὅμως ὁ ἐμποδίσας τῷ ἐναγῶν ἐλθεῖν, εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τῆς ἀγωγῆς μου ὑποκείται μοι.

Si se inuicem impedierint, ^{s. 3.} neuter eorum agit, sed reputat: dolus enim ab utraque parte compensatur.

Si fideiussorem iudicio ^{s. 4.} sisti in minorem summam acceperō; nihilominus is per quem factum est, quominus reus in iudicium veniret, in integram summam mihi renetur.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΣ'

Περὶ τῆς οὐλομῆδος τῶν μιλίων τῶν μέλλοντων ἐν ἡμῶν τῷ πόπῳ ἀποδοθῆναι, καὶ αὐτοῖς ἐπανέρχεσθαι.

TITVLVS XVI.

De vicenis millibus, quæ attribuuntur peregrè profecturo, & inde reuersuro.

α'. Εἰκοσι μίλια καὶ ἡμέραν λογίζεται τῷ ὀφείλοντι παραστῆναι, ὑπερῆρημῶς τῆς ἡμέρας, καὶ ὡς ὁ μολόγησε, καὶ ὡς αὐτῷ δεῖ παραστῆναι.

β'. Εἴτε πρὸ τῆς προδομίας, εἴτε μετὰ ταῦτα διαλύσεται ἡ ἐκ ἀναγκῆς παραστῆναι· δοκεῖ γὰρ καὶ πρὸ τῆς ποινῆς διαλύεσθαι ὁ πρὸ τῆς προδομίας διαλυόμενος. εἰ μὴ πρὸ αὐτῆς λόγον τὰ μέρη φυλάξουσιν.

Οὐτε ὁ διὰ πολιτικὸν λειτουργίαν ἀδολῶς ἐμποδισθεὶς παραστῆναι, οὐτε ὁ διὰ τὸ μὲν πρῶτον ἀλλὰ καὶ ἵππευσις, οὐτε

^B I. **V**ICENA millia passuum in singulos dies computantur ei, qui se iudicio sistere debet, præter eundem diem, quo sisti promisit, & in quem sistere oportet.

II. Siue ante diem promissionis, siue postea quam sisti oporteret, quis transegerit, non cogitur in iudicio stare. qui enim de negotio transigit, videtur & de pœna transigisse: nisi aliter de pœna partibus placuerit.

Si quis ciuilis muneris causa sine suo dolo malo impeditus in iudicio non stetit, vel quod testimonij dicendi causa alibi retentus sit, aut

H h iij

morbo^b, aut tempestate terrestri aut maritima, vel vi fluminis impeditus, in poenam promissam non incidit. §. 2. iudicium enim differtur, si iudex, vel alteruter ex litigatoribus grauitè ægrotet^c.

§. 3. Si mulier non stetit in iudicio, quod grauida^d erat, aut quod post partum decubuerit, ignoscitur ei, & exceptio ei datur. Item furioso, & ei cui etiam sine tempestate flumen exundans impedimento fuit, siue pons solutus sit, vel nauigium non stet. §. 6. nisi fortè cum ante tempestatem, aut vim fluminis proficisci posset, procrastinatus sit. hoc autem iudex causa cognita statuet. fortè enim tempestas in mari fuit, terrâ autem potuit venire, & vim fluminis euadere. Si verò fluminis inundatio, vel quæ alia fortuita causa locum in quo sisti oportuit, euertit, vel sine periculo huc venire non potuit, exceptionem habet: & si cum ad iudicium venire volebat à magistratu retentus sit sine dolo malo ipsius, nec ipse causam præstitit, succurritur ei. Si tamen priuatus eum detinuerit, exceptionem non habet,

L. 3. III. Sed actionem aduersus eum qui detinuit, in id quod eius interest.

L. 4. IV. Sed & si quis morte, vel exilio salua ciuitate coër-

A ὁ νοσήσας, ἢ διὰ χημῶνα γῆς, ἢ θαλάσσης, ἢ βίῳ ποταμοῦ ἐμποδισθεὶς, ὑποκείται τῇ ποινῇ τῇ παρ' αὐτοῦ ἐπρωτηθείσῃ. τὸ γὰρ δικασηεῖον ὑπερέκειται, ἐνὸς τῶν δικαζομένων, ἢ τοῦ δικαστοῦ βαρέως νοσηῶτος.

B Καὶ ἡ διὰ τὸ ἐγκωμονεῖν μὴ ᾤσασα, ἢ διὰ τὸ νοσήσαι μὴ τὸ τεκεῖν, συγγνώσκεται, καὶ ἔχει παραγραφῇ. καὶ ὁ μακρόμυθος, καὶ ὅτε χωρεῖς χημῶνος πλημμυρήσας ὁ ποταμὸς ἐμποδίσῃ, ἢ ἡ γέφυρα λυθῇ, ἢ τὸ διαπρῶν πλεῖον ἐκ' ἐστίν· εἰ μὴ ἀεὶ περὶ τοῦ χημῶνος, ἢ τῆς βίας τοῦ ποταμοῦ διωάμενος ἀποδηῆσαι, ὑπερέθετο. ὅλον δὲ τὸ πᾶν C τύπου, τῆς αἰτίας διαγνωσκομένης, ὁ δικαστὴς ὁρᾷ· εἰκὸς γὰρ ἡδυνάσθαι χημῶνος ὄντος ἐν θαλάσσῃ, διὰ γῆς ἐλθεῖν, καὶ πᾶν βίῳ ἐκκλίνειν τοῦ ποταμοῦ. εἰ δὲ τὸ ὅτι, ἐν ᾧ τις ὁμολόγησε ᾤρισταῖται, ἀπὸ πλημμύρας τοῦ ποταμοῦ, ἢ πυκνῆς ἀλλης αἰτίας ἐστράφη, ἢ ἐκ' ἐστίν ἀκίνητων αὐτῶν ἐκεῖ ἐλθεῖν, ἔχει παραγραφῇ. εἰ δὲ ἐὰν βουλόμενον ἐλθεῖν κρατήσῃ αὐτὸν ἔρχων χωρεῖς ὁδου αὐτοῦ, καὶ μὴ δεδοκότα πᾶν πᾶσι φασιν, συγγνώσκεται. εἰ μὲντοι ιδιώτης αὐτὸν κρατήσῃ, παραγραφῇ ἐκ' ἔχει,

γ'. Ἀλλὰ ἀγωγῇ εἰς τὸ διαφέρειν καὶ κρατήσαντος.

δ'. Καὶ ὁ κατὰδικασθεὶς θάνατον καὶ ψιλὴν ἔξορίαν ἀπὸ κεφαλικοῦ

ἐκλήματος, ἔχῃ παραγραφῶν εἰς
τὸ βοηθεῖται τὸν διεκδικητὰς αὐτῶν
καὶ ἐπύπτας.

Οὐχ ὁ κατηγορούμενος κεφαλ-
κῶς, ἀλλ' ὁ καταδικαδὲς ἔχῃ πῶ
παραγραφῶν διὰ τῆς μὴ παρα-
σας· εἰ μὴ δεσμοῖς ἐπέχεσθαι, ἢ φυ-
λακῇ στρατιωτικῇ. καὶ ὁ διὰ πένθος
ἰδίον ἐμποδιδεύς. ὁ αἰχμαλωπι-
δὲς ἔχῃ παραγραφῶν.

Οὐκ ἔρρωται τὸ συμφωνῆσαι
γρῆκῶς, μὴ χηρῶσαι (N) ἐναρ-
μόνιον παραγραφῆς. ἀλλὰ δεῖ ἰδι-
κῶς αὐταῖς ἀπολέγειν.

Εὰν ὁ μὴ ὀφείλων ἐπύπτεται
δοῦναι, παρῇ, εἰ μὴ καὶ πλά-
νῳ, βοηδοῦνται διὰ παραγραφῆς
(C) ἐπύπται. εἰ δὲ ἀπὸ συμφώνου,
οὐ βοηδοῦνται. τὸ αὐτὸ καὶ ὅτε πε-
ρὶ παραστάσεως ποινῶν ὁμολογήσῃ
μείζονα τῆς ὀρεσμένης.

ε'. Εὰν τῶν δύο ἐνὶ ἐναρμό-
νιων ἐπρωτῶντων, ὑπὸ ποινῶν
ὁμολογήσῃ παρίσταται, καὶ ὁ ἄλ-
λῳ ἐμποδίσῃ μοι, τότε κέρρη-
μαι παραγραφῆς, ὅτε κοινωνοί
εἰσιν. εἰ δὲ καὶ ὁ εἰς τῶν δύο ἐναρ-
μόνιων ὁμολογήσας μὴ παρῇ,
ὁ δὲ ἄλλῳ ποιήσῃ τὸ ἱκανόν,
ἐναρμόνιος περὶ τῇ ποινῇ, ὁ μὴ πα-
ρας ἔχῃ παραγραφῶν. τὸ αὐτὸ
ἔστιν εἰάν ὁ πῶ ὑπεξοισίῃ συναλ-
λάξας λάβῃ πῶ παραστάσεως ἀ-
σφάλειαν ὡς αὐτῶν, ἢ τῆς πα-

A citus sit, defensoribus eius,
& fideiussoribus exceptio
proderit.

Non qui capitis reus fa-
ctus est, sed damnatus exce-
ptione utitur, si ob id iudi-
cio non steterit: nisi vincu-
lis, vel custodia militari re-
tentus sit: præterea si funere
quis domestico impeditus
fuerit. Qui in servitute hos-
tium fuit, exceptione utitur.

Si generaliter conuenerit,
ne reus exceptione utatur,
conuentio non valet: sed spe-
cialiter eis renuntiandum est.

Si quis cum iudicio sistendi
causa satisfacere non deberet,
satisfactò promiserit: si qui-
dem per errorem, fideiusso-
res exceptione adiuuantur. si
verò ex conuentione, non
adiuantur. Idem est & si
quis iudicio sistendi causa
maiorē poenam promise-
rit, quàm statutum sit.

Si vni ex duobus reis sti-
pulandi iudicio stare cum
poena promiserit, & alter im-
pedierit me; utar exceptio-
ne, si socij sint: si verò vnus ex
duobus reis promittendi ad
iudicium non venerit: alter
autem rem de qua agitur,
soluerit: qui deseruit pro-
missionem iudicio sisti si con-
uenietur poenæ nomine, ute-
tur exceptione. Idem est; si
filius familias ex contractu
suo conuentus iudicio se sisti
cum poena promiserit, vel si
pater eum cum poena iudi-

cio sisti promiserit, & deinde cum alterutro de re actor egerit: nam poenam petendo exceptione submouebitur.

L. 6. VI. Eius qui reipublicæ causa abfuerit, fideiussores etiam exceptione adiuuantur.

L. 7. VII. Si quis seruum aut filium familias iudicio sisti promiserit, eisdem exceptionibus utitur, quibus uteretur si pro libero vel patrefamilias fideiussisset. præterquam si reipublicæ causa seruus abesse diceretur: nam seruus reipublicæ causa abesse non potest.

L. 8. VIII. Et si post tres, aut quinque pluresve dies, quam iudicio sisti se reus promisit, iudicium subeat, exceptione adiuuatur, nisi ex mora actor lædatur.

L. 9. IX. Si seruus iudicio se sisti promittat, nec ipse tenetur, nec fideiussores eius. Si plures seruos iudicio sisti promifero, & vnus status non sit, poena quidem integra committitur, sed posita doli exceptione pro rata vnus qui non stetit, poenam solvam.

L. 10. X. Licet tempore liberatus actione dicatur, quem iudicio sisti promissi, actio tamen in me idanda est, vt vel exhibeam eum, vel defendam, vt veritas inquiratur. Si homo certa die sisti promissus dolo promissoris perierit, ante diem non conuenitur.

^A ὅς, καὶ ὑπερῷ. ἐνάγῃ τῷ ἐπέρω-
πεί τῶ χρέους, ἐκβάλλεται παρα-
γραφή.

ς'. Τοῦ ἀπολύφθεντος πωράμα-
τος δημοσίου αἰτία, ἐ (α) ἐψηται
βοηθοῦται.

ζ'. Ο ἐπυώμυθ· δοδλῷ ἢ
ὑπεξούσιον ἐν δικαστείᾳ παρ-
εἶσαι, τὰς αὐτὰς ἐχθ' παραγρα-
φας, αὐτὴν ἡμέλλεν ἔχειν, ἢ ἐλδύθε-
ρῷ ἢ αὐτεξούσιον ἐψησας, πλὴν
τῆς πωράματ' δημοσίου ἀπο-
δημίας· τῷ τῷ δοδλῷ ἐκ
ἀποδημεί.

ἡ'. Καὶ μὴ τρεῖς καὶ πέντε καὶ
πλείους ἡμέρας τῶ ἐκπρωδεσμιῶν
τὸ δικαστήριον ὑποδεχόμενθ' ὁ
ἐναγόμενθ', βοηθεῖται διὰ παρα-
γραφῆς, εἰ μὴ ἐκ τῆς ὑπερδέσεως ὁ
ἐνάγων ἐβλάβη.

θ'. Ο ὁμολογῶν δοδλῷ ἐν δίκῃ
παρίσταται, ἐκ ἐνέχεται, οὔτε (α)
ἐψηται αὐτῷ. Εὰν ὁμολογήσῃ πολ-
λοῖς δούλοις παρίσταν, ἐ (ω) ἕνα
μὴ πωράσῃ, βεβαιούται μὴ εἰς
ὀλόκληρον ἢ ποινή. διὰ δὲ δόλου
παραγραφῆς, μόνῳ τῷ ἀναγ-
όμενῳ τῶ μὴ ᾧρασάντος δίδωμι.

ι'. Εἰ καὶ λέγεται τῷ χρόνῳ τῆς
ἀγωγῆς ἐλδύθεσθαι, ὃν ὁμο-
λόγησεν παρίσταν, ἐνέχομαι ὅτι τῷ
παρασῆσαι, ἢ διεκδικῆσαι, διὰ τὸ
γνωσθῆναι τὸ ἀληθές. εἰ δὲ δόλῳ τῶ
ὁμολογήσαντος ἀποδῶν ὁ ὀφείλων
ἐμπροσθέντος ᾧρασθῆναι, ἐκ ἐνά-
γεται πρὸς τῆς πωροδεσμίας.

Εάν μέλλων κινεῖν πῶς δὲ ὑ-
βρεως ἀγωγῇ, λάβω ὥρασα-
σας ἐψηπῶ, καὶ μὴ τὸ βεβαιω-
θῆναι, ἢ ἐγὼ ἢ ὁ ἐναγόμενος ἀπο-
θάνῃ πρὸ τῆς θεωκατέρξεως, δε-
χέῃ ἢ ἐπρώτοις ἢ γὰρ δὲ ὑβρεως
ἀγωγῇ, οὔτε κληρονόμοις, οὔτε καὶ
κληρονόμων δίδοται. τότε δὲ τὸ
λέγμεν, ὅταν μὴ μὴ πολὺ χρό-
νον ἀπέθανεν· εἰ γὰρ ὑπελύθησεν,
ἡδυνάμην κατ' αὐτὴν θεωκατέρ-
ξαται. οὐ δυνάται δὲ πῶς πῶς πε-
ρὶ ὑβρεως ἀγωγῇ ὥρασεσθαι,
κινεῖν πῶς δὲ τῆς παραστάσεως.
ὅτε δὲ ἡ θεωτότυπος ἀγωγῇ καὶ
κληρονόμων δίδοται, τότε δὲ ἡ δὲ
τὴν ὥρασάσεως ἐπρώτοις ἀμύζει
κατ' αὐτὴν.

14. Ο ὥρισάν ὁμολογῶν ἵνα,
ἐν τῇ αὐτῇ αἰπῇ ὀφείλει ὥρισάν,
ἵνα μὴ γνῆται χεῖρον ἢ ἀπαίτησις·
οὐ δοκεῖ δὲ γίνεσθαι χεῖρον, εἰ δὲ
χειρὴς γνῆται. οἷον εἰ ἐτέρῳ χρεωσῆ-
σαντα ὥρασησιν, ἢ τὰ χρήματα
ἀπολέσαντα, ἢ ἄλλω καταδικα-
θέντα.

15. Τὸν δὲ νεωτέρου θεωνομίῳ
χρόνον οὐ δοκεῖ ὥρισάν. δὲ τὸ
διαφέρον τῶ ἐναγόντι σκοπεῖται
ἐν τῷ καιρῷ καὶ ὃν ἐδὲ ὥραση-
ναι, εἰ καὶ διαφέρῃ ἐπαύσαντο νῦν
ὅτε ἐνάγῃ.

16. Δοῦλος εἴτε ἐπρώτης, εἴτε ἐπτε-
ρομένης, ὥρασαισιν ὅτι τῶ αὐτῷ
δικασαδῇ, οὐ βεβαιῶνται, ὅτε οἱ ἐψηπ-

A Si cum iniuriarum acturus
essem; fideiussorem iudicio
sistendi gratia accepero, &
commissa stipulatione deces-
sero, vel reus ante litem con-
testatam, cessat ex stipulatu
actio: actio enim iniuriarum
heredi non competit, nec
aduersus heredes: tunc au-
tem hoc obtinet, si non post
longum tempus decesserit:
quia si ad iudicium venisset,
litem cum eo contestari po-
teram. Non potest autem qui
actionem iniuriarum omisit,
agere ex stipulatu. Cum prin-
cipalis actio aduersus heredes
datur, tunc & ex stipulatu
actio aduersus eos competit.

C XI. Si quis quendam in iu- L. 11.
dicio sisti promiserit, in ea-
dem causa cum debet sistere,
ne deterior petitio sit. de-
terior autem fieri non vi-
detur, si difficilior fiat. ut
puta si sistatur qui nouum æs
alienum contraxerit, vel pe-
cuniam perdiderit, vel alij
condemnatus:

D XII. Qui autem nouo pri- L. 12.
uilegio utitur, non videtur
in eadem causa sisti. Id quod
actoris interest spectatur, eo
tempore quo sisti debuit,
quamuis desierit eius interef-
se cum agit.

XIII. Si seruus quasi litiga- L. 13.
tus stipuletur, vel promit-
tat iudicio sisti, stipulatio non
committitur: nec fideiusso-

restenentur: quia feruus conueniri, vel conuenire non potest.

L. 14. XIV. Si procurator aliquem iudicio fisci stipulatus sit, nec poenam adiecerit, si status non esset, id quod interest eius cuius negotium gesserit, spectatur: maximè si stipulatus sit id quod interest, si status non esset.

L. 15. XV. Si tutor iudicio fisci promiserit, & stipulationi non obtemperauerit, & interea pupillus adoleuerit, aut mortem obierit, aut etiam abstinerit se hereditate, cessat ex stipulatu actio: licet enim tutor debiti pupillaris nomine condemnatus sit, si quid tamen eorum quæ supra dicta sunt acciderit, actione iudicati non tenetur.

SCHOLIA.

^a *Computantur ei.*] ANONYMI. Nisi iusta aliqua causa impeditus sit, ut lib. 4. tit. 6. dig. 38. & lib. 50. tit. 16. dig. 154. inuenies ibidem unde mille passus numerandi sint. Milliarium dicitur, quod mille passibus terminetur, ut dicitur libro tit. 4. dig. 22. & tit. 18. dig. 16.

^b *Aut morbo.*] Nam qui valetudine vexatur, ut ciuilia officia subire non possit, nec suis rebus superesse, à iudicandi necessitate excusatur: Nam qui excusationem non habet, etiam inuitus iudicare cogitur, ut lib. 50. tit. 5. dig. 13.

^c *Grauius egrotet.*] ANONYMI. De morbo fontico habetur lib. 21. tit. 1. dig. 112. & 4. & 1. 50. tit. 16. dig. 113.

^d *Quod grauida.*] De grauida lib. 21. tit. 1. dig. 14.

παρ' ἐνέχονται· δούλος γὰρ οὔτε ἐνά-
χ, οὔτε ἐνάγεται.

14'. Εὰν ἐντολὴν ᾤρασθαι ἐπε-
ροθήσῃ, μὴ παρὰ τοὺς ποινὰς ἐκ τῆς
μὴ ᾤρασθαι, τὸ διαφέρειν τῆς κυ-
ρίου τῆς δίκης σκοπεῖται· μάλιστα
εἰ ἐπρώτῃσιν τὸ διαφέρειν ἐκ τῆς μὴ
ᾤρασθαι.

15'. Εὰν ἡπίτροπος ὁμολογήσας
μὴ παραστήσῃ, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἡβή-
σῃ, ἢ τελευτήσῃ ὁ ὀρφανός, ἢ τῆς
κληρονομίας δόσῃ, ὁ γὰρ ἡ ἐπρώ-
τῃσιν· καὶ γὰρ ἡπί τῷ γέει κατὰ
δικαδὴ ὁ ἡπίτροπος, οὐ κατέχε-
ται τῇ ἐμπληρώσει τῶν κεκριμέ-
νων, ἡνὸς τῶν εἰρημνύων συμβαί-
νοντ.

ΣΧΟΛΙΑ.

Ανωνύμου. Εἰ μὴ θύλως ἐμποδισθῇ,
ὡς βιβ. δ'. τίτ. γ'. δīg. λη'. & βιβ. ν'. τίτ.
15'. δīg. ρηδ'. ἐκεῖθεν θύλως ποῦθεν ὄρχε-
ται μετεξοφᾶν. Λέγεται δὲ μίλιον, ἀπὸ τῆς
ἐκ τῶν βημάτων, ὡς ἐν τῇ ... βιβ.
εἴρηται τίτ. δ'. δīg. κβ'. καὶ τίτ. ιη'. δīg. 15'.

Ὁ γὰρ νοστὴν, ὥστε μὴ διώσθαι ληστρ-
γεῖν, μήτε τὰ ἴδια διοικεῖν, ὅλκουσιν ὅλκω
τῶν δικαστῶν· ὅλκω ἀνάγκης γὰρ πῶς δικάζει, εἰ
μὴ ἔχῃ ὅλκουσιν ὅλκω, ὡς βιβ. ν'. τίτ. ε'.
δīg. 17'.

Τοῦ Ανωνύμου. Περὶ νόσου συνήκου
ἔχῃ βιβ. κα'. τίτ. α'. δīg. ὅλκω καὶ δ'. & βιβ.
ν'. τίτ. 15'. δīg. ριγ'.

Περὶ ἐγκύου, βιβ. κα'. τίτ. α'. δīg. 18'.

ΤΙΤΛ.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΖ'.

Περὶ ἀπράκτων ἢ τοι ἀρξαζουσῶν ἡμερῶν, καὶ ὑπερθέσεων,
καὶ διαφόρων χρόνων.

TITVLVS XVII.

*De diebus feriatis siue quietis à litibus, & dilationibus,
& diuersis temporibus.*

Α' ΕΝ τῷ καιρῷ τῷ ἀγροῖς καὶ τῆς
ἐξύτης, οὐδεὶς ἀναγκάζεται
δικάσασθαι. εἰ δὲ καὶ ἀγνοῖαι, ἢ
ράθυμίαν ὁ δικαστὴς αὐτοῦ πρὸς
καλέσεται, εἰ μὴ ᾧ ᾧ οὐδὲν αὐτοῖς
καὶ ἐκκοιτῶς δικαζομένοις ψηφίζε-
ται, ἔρρωται. εἰ δὲ ἀποδῶν, αἰ-
σχρὸν ἢ ψήφος καὶ χρεὶς ἐκ-
κλήτου. εἰ δὲ μέλλει φθεῖρεσθαι ἢ
ἀγωγή, ἀναγκάζονται συελθεῖν
μέχρι τῆς περὶ κατάρξεσθαι. οὐ
μὴν πρᾶνται.

Β'. Καὶ ἐν ταῖς ἀπράκτοις δίδονται ἐπι-
τροπαι, καὶ οἱ ραθύμως διοικῶντες ὑπο-
μνησκόντων, καὶ διατροφαὶ οὐκ ἐλόντων, καὶ
πρωτοῦς προσηνῶν, ὅτε τὰ πρὸ τῆς ἡ-
λικιῶν ζητεῖ. καὶ εἰς νομὴν πέμπε-
ται, καὶ δανείσης, καὶ ληλατῆριος. ὅτε
ἀπὸ τῆς πρὸς μνηστῆρος ζητίας ἀσφα-
λείας, καὶ πρὸς προκομῆσθαι διαθή-
κῃ δικαιοδοτεῖ καὶ ὅτε δὲ πρὸς κερα-
τῶν πρὸς πράγμασι τῶν ἀμφοιβητου-
μένων, εἰ μὴ κληρονομῶν. καὶ πρὸς
τῆς ἀποφραφῆσαι παῖδας, καὶ γονεῖς,
καὶ πατέρας, καὶ τῆς ὑποεισελθ-
σῶν πρὸς ὑποπλῆ κληρονομῶν.

Basil. Tom. I.

I. **M**ESSIVM vindemia-
rumque tempore li-
tigare nemo cogitur. Sed si
per ignorantiam, vel socor-
diam iudex ipsos euocarit, si
quidem sententiam dixerit
præsentibus illis & sponte li-
tigantibus, sententia valebit:
si verò absentibus, etiam ci-
tta appellationem infirmabi-
tur. Sed si actio tempore per-
itura sit, venire coguntur,
vsque dum lis contestetur,
non ulterius.

II. Etiam diebus feriaticis
tutores dantur: & officij ad-
monentur, qui negligenter
in administratione se gerunt,
alimenta constituuntur, ex-
cusationes allegantur, ætates
probantur, venter in posses-
sionem mittitur, & creditor,
& legatarius, & damni in-
fecti cauetur: aut de testa-
mentis exhibendis ius dici-
tur: & ut curator derur bo-
norum eius, cui an heres ex-
staturus sit incertum est: &
de alendis liberis, & paren-
tibus, & patronis aut de ad-
eunda suspecta hereditate:

Ii

aut ut ex aspectu atrox iniuria æstimeretur : vel de fidei-commissaria libertate præstanda.

- L. 3. III. Messis, vindemiarumque tempore ius dicitur de rebus, quæ tempore vel morte periturae sunt. morte, veluti actio furti, damni iniuriæ, iniuriarum atrocium : qui de incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata rapuerunt, & si quæ similes sunt. tempore autem, ut si tempore actiones periturae sint : liberalia quoque iudicia omni tempore finiuntur. Item in eum qui quid in nundinis & vacationibus aduersus communem utilitatem acceperit.

- L. 4. IV. Præsides provinciarum ex consuetudine cuiusque loci messis vindemiarumque tempus definiunt.

- L. 5. V. Pridie Kalendas Ianuarias magistratus neque ius dicunt, nec sui potestatem faciunt.

- L. 6. VI. Quæ feriatis diebus contra voluntatem partium iudicata sunt, infirmantur, nec executioni mandantur.

- L. 7. VII. Ad instrumentorum inquisitionem sæpius quoque dilatio datur, maximè si quid inopinatum emergat. si defunctus dilationem acceperit, successori quoque eius causa cognita datur.

- L. 8. VIII. Dies à septima noctis hora vsque ad horam sextam

A ἔσθαι δὲ ἀποτμηθῆναι πῶς τραχεῖαν ὑβριν, ἔσθαι δὲ δοθῆναι φεδοκομισσάμεν ἐλδιδεῖαν.

γ'. Δικαιοδοτεῖται ἐν τῷ θέρει ἔτῃ ζύγῃ πρὸς τὰ μελλόντων ἀπολλυμένων τὰς χροῖας, ἢ τὰς θανάτων. θανάτων μὲν, ὡς ἐπὶ πρὸς τῆς κλοπῆς, ἀκουιλίου ἀγωγῆς, πρὸς ὑβριος τραχείας, καὶ τῶν ἀπαρχύτων ἀπὸ ἐμπροσθοῦ, κατὰ πλώσεως, ναυαγίου, ἔσθαι δὲ ἡ νῆος ἀνατραπείσης, ἔτῃ ὁμοίων. χροῖας δὲ, ὡς ἐπὶ τὰς χροῖας, φθρομύων ἀγωγῶν, καὶ τὰ πρὸς ἐλδιδεῖας ἐν παντὶ χροῖας πρᾶσιόται· καὶ καὶ τῶν ἀπαμυωμένων ἐν πανηγύρεσι καὶ ἀτελείας, ὥρᾳ τὸ κοινῇ χρήσιμον.

C δ'. Πρὸς πῶς σινηθῆσαν ἐκάστου τόπου, (Φ) χροῖας τῶν θέρους; καὶ τῆς ζύγης (Θ) δέχοντες ὀρίζονται. ε'. Τῆς πρὸς μιᾷ τῶν καλῶν ἰδουναρίων, οὐ δικαιοδοτεῖσιν (Θ) δέχοντες, οὔτε δι' ἑτέραν ἐαυτῶν διδόναι.

ς'. Τὰ ὥρᾳ γὰρ τῶν μερῶν ἐν τοῖς ἀπράκτοις ψηφίζομενα, ἀκωρὰ ὄντι, ἔκ ἐκ ἐκβιάζεται.

ζ'. Ἐπὶ ζητήσεσιν δικαιωμάτων, καὶ πολλάκις δίδεται ὑπὲρ θεσιν, μάλιστα ἐὰν ἀπρόοπτον π φανῇ. Εὰν ὅτε λελυθῆσιν ἐλάβε πῶς ὑπὲρ θεσιν, δίδεται τῆς αἰτίας διαγνωθείσης ἔτῃ κληρονόμῳ αὐτῶν.

η'. Ἡ ἡμέρα ἀπὸ ἐβδόμης ὥρας τῆς νυκτὸς ἕως πλημυρῆς τῆς ἑκτῆς ὥρας

ἡ ἐπομένης νυκτὸς ὁρίζεται, καὶ τὸ γινόμενον ἐν οἱαδήποτε ὥρῃ τῇ εἰκοσιπασάρον ὥρῃ, ἐν φωτὶ δοκεῖ γίνεσθαι.

θ'. Ἐν ταῖς ἀπράκτοις τὰ πρῶτα πόμυρα ἐν τοῖς δικαστηρίοις χολεύει. οὐ μὲν τὰ πρῶτα κατὰ τὰς σφαπικῶν φερόμενα, οὔτε ἡ τῇ ἐγκλημάτων διάδοσις.

ι'. Ἐν μὲν ταῖς χρηματικαῖς ὑπόθεσεσιν ἅπασι μόνον ἐκάστῳ δίδεται ὑπέρθεσις. ἐν δὲ ταῖς κεφαλαιαῖς, τῷ μὲν ἐναγομένῳ, τρεῖς. τῷ δὲ κατηγόρῳ, δύο. ἐκαστῷ δὲ τὸ αἰτίας διαγνωσκομένης.

ια'. Ἡ διάταξις καθόλου, ἡ ἐξουσία ἔχον τὴν δικαστὴν ἐνεκεν συμβολαίων, ἢ προσώπων συμβαλλομένων τῇ δίκῃ, ὧς ἔχον τοῖς δικαζομένοις προθεσμίαν εἰς παρασκυλὴν τῶν οἰκείων δικαιολογιῶν, πρὸς τὸ διάστημα τῶν τόπων, ἐν οἷς λέγεται αὐτῇ τυγχάνειν τὰ πρῶτα, ἢ τὰ συμβόλαια. εἰ μὲν γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ ἐσχάτῃ, καθ' ἣν ἡ δίκη λέγεται, φησὶ ταῦτα τυγχάνειν, μὴ πρῶτα τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐσχάτης. εἰ γὰρ ἐν ἐσχάτῃ ἐσχάτῃ λέγεται τυγχάνειν τὰ πρῶτα, ἢ τὰ συμβόλαια, εἰ μὲν πλησιάζει ἐκείνη τῇ ἐσχάτῃ, καθ' ἣν ἡ δίκη λέγεται, ἐξ μηνῶν λόγῳ τῆς προθεσμίας ἀρᾶς ἀρᾶς. εἰ γὰρ διαπόντος ἦν ἡ ἐσχάτα, ἐννέα μηνῶν τὸν χρόνον προθεσμίαν. καὶ τοῖς δικασταῖς ἔχον ἐξουσίαν ὡς ἐπύχετο ἔχον προθεσμίαν, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς σωαίνεῖν, ὡς ἡ σφοδρὰ καὶ ἀδραστεύς χρεία ἀπαιτεῖ, καὶ

Basil. Tom. I.

A noctis sequentis completam finitur, & quod in quacunque viginti quatuor horarum actum est, tempore lucis actum videtur.

IX. Dies fectiati forensibus negotiis vacationem dant: non etiam his, quæ ad disciplinam militarem pertinent, nec criminum cognitioni.

X. In pecuniariis causis semel tantum cuique dilatio datur. in capitalibus autem reo quidem tres, accusatori verò duæ: utrumque autem causa cognita.

XI. Constitutio iubet, ut liceat iudici instrumentorum, vel personarum gratia, quæ causæ necessariae sunt, dilationem dare litigatoribus ad instructionem allegationum suarum pro ratione locorum in quibus instrumenta esse, vel testes degere petitor contendit: nam si in ea prouincia, ubi lis agitur, hæc esse dicat, non amplius quam tres menses indulgeantur. si verò in alia prouincia testes vel instrumenta esse dicat, si quidem petantur ex continenti prouincia; sex mensium dilatio tribuatur: si verò ex transmarina; nouem mensium dilationem accipiat. non vult autem constitutio, ut iudici temerè liceat dilationem indulgere, sed cum vrgens & inuitabilis necessitas postu-

li ij

lat, & tunc non amplius, quàm semel tribuatur: nisi fortè necessitas quædam dilationem iterùm tribui postulet.

L. 2. XII. Ei qui ex rescripto principis aduersarium suum ad alienum forum trahit, dilatio denegetur. Qui in iudicium vocatur ab aliquo, si velit probare precum mendacia, vel pro se instrumenta proferre, vel testes, dilationem accipiat, quoniam ad litigandum instructus esse non potuit, qui præter spem ad forum incompetens trahitur.

L. 3. XIII. Siue integra dilatio data fuerit, id est, trium vel nouem mensium, siue pars, iudex dilationis tempus expectare debet. feriæ autem non excipiantur à tempore dilationis, siue solemnes sint, siue propter repentinam aliquam causam indictæ sint.

L. 4. XIV. A magistratu in publicum procedente dilationem postulari non conuenit, etiamsi vtraque pars consensiat: dilatio enim nonnisi causa cognita datur. cognitio autem causæ pro tribunali suscipitur: omnis autem iudex à quo dilationis petitio fuerit improbata, studeat quæstiones susceptas per sententiam dirimere.

L. 5. XV. Cùm princeps ad appellationem consultationemve iudicium rescribit,

^A ἀναγκαίως ἢ ἔσσης τῆς αἰτίας, μὴ πλέον ἢ ἅπαξ παρεχέσθω ἡ προθεσμία. εἰ μὴ ἄρα ἀνάγκη τις ἀπαιτήσῃ, ἢ εἰς δὲ τὸν παραχρῆμα αὐτῷ.

ιβ'. Ο ἀπὸ θείας ἀπηγορεύσεως εἰς ἄλλον φόρον ἔλκων ὁ ἴδιον ἀντιδικόν, μὴ λαμβανέτω προθεσμίαν. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐναγόμενος, εἰ βούλεται διελέγχειν τὸ τῶν δέησεων ψαύδος, ἢ δικαιώματα ἀγαγεῖν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἢ μάρτυρας, λαμβανέτω προθεσμίαν, ὡς ἀπροσδοκήτως εἰς ἀπερίσπαστον ἐλκόμενος δικαστήριον, ἢ διὰ τοῦτο μὴ ἐμπαράσκευος ὑπαρχόντων πρὸς τὸ δικάσαι.

ιγ'. Εἴτε τελεία προθεσμία ἐδόθη, τοῦτο ὅτι τελειῶν ἢ ἐννέα μηνῶν, εἴτε ἐλάττω χρόνον, ὁφείλει ὁ δικαστὴς διεκτείνῃ τὸν χρόνον τῆς προθεσμίας, μὴ ὑπεξαίρουμένων τῶν ἀπράκτων ἡμερῶν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς προθεσμίας, εἴτε ὅτι ἔδοις εἶσιν ἀπρακτοί, εἴτε διὰ τὴν συμβᾶσαν αἰτίαν αἰφνίδιον ἀπρακτοὶ γίνωνται.

ιδ'. Οὐ καὶ προιόντα ὁ δέχωντα ἐπ' ἀρχαῖς αἰτεῖσθαι προθεσμίαν, οὐδὲ εἰ ἐκαστὸν μέρους συναινέσει μὴ ἢ ἡ αἰτία διαγνωθῇ, οὐδὲ δοταὶ προθεσμία. ἡ δὲ τῆς αἰτίας διάγνωσις ἐν βήματι πράττεται. πᾶς ὁ δικαστὴς ἀπαγορεύων τῇ προθεσμίᾳ, ἀποσφραδίζει τὴν ζήτησιν ἢ τὴν πρὸς αὐτὴν.

ιε'. Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἢ πρὸς ἐκκλησίαν, ἢ πρὸς συνήλυσιν δικαστῶν ἀπηγορεύει,

ἔστιν ἡ ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν τῆς σινοδουλικῆς ἐκκλησίας, δικαστῶν, δικαστήριον, ἐκ ἑξέσιν ἐν τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ προεδροῦν αἰτεῖν, εἴτε αἰτηθῇ ἐν τῷ πρώτῳ δικαστηρίῳ προεδροῦς, εἴτε μὴ αἰτηθῇ βασιλέως ἢ ἀρχιεπισκόπου ἐκ ἑξέσιν αἰτεῖν προεδροῦς. Ἡ δὲ ἐμὴ ἀσκήτως ὀφείλουσιν εἰσέλθαι οἱ ἄλλοι τῶν βασιλέων διακονησόμενοι. B
15. Μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ δημοσίου κινουμένης ὑπερδουλικῆς, ἐκάστηρον μέγιστον δύναται αἰτεῖν προεδροῦς, πρὸς οἰκίαν ὠφελῶν.
16. Οὐδὲ τοῖς, καὶ τῶν καὶ τῶν οἰκίας δικαστῶν ἐξέσιν ὑπερδουλικῆς ἐννέα μῆνας αἰτεῖν προεδροῦς, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταῖς διαπονήταις διακονήταις.
17. Ὅτε διὰ τῆς αἰσῶς συμβαίνει τῇ πολιτείᾳ γίνονται ἔργα καὶ ἀπράκτοι ἡμέραι, οὐ γὰρ ταύτας προεδροῦς τοῖς ἀφωροῦμένοις καὶ τῶν ἐκκλησιῶν χρόνοις. Ἄλλα καὶ τοιούτων ἀπράκτων παρεμπιπτούσων, οὐδὲν ἢ πῶς ὡς οἰκίαν τῇ ἐκκλησίᾳ φυλάττειν χρόνοι.
18. Καὶ οἱ δικασταὶ πάντες, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πόλεων, καὶ οἱ τεχνίται πάντες ἐν τῇ κωδικῇ ἔργῳ γεωργῶν ὁ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ γεωργῶν. Ἡ δὲ συμβαίνει πολλάκις αὐτῇ ἡμετέροις ἀρεθῶν πρὸς ἑορταστικῶν, ἢ πρὸς τῶν ἀμπελῶν γεωργίαν. καὶ ἀποπὸν ἔστιν αὐτῶν κωλύεσθαι τῆς ἐκ τῆς ἀσκήσεως ἀπολαύσεως δικαστικῆς.
Basil. Tom. I.

A hoc est, iusserit appellationis vel consultationis iudicum iudicium agitari, non licet in eo dilationem petere; siue sit primo iudicio petita dilatio, siue petita non sit: cum enim princeps de causa cognoscit, dilationem petere non licet, quia parati ad cognitionem principis venire debent.

XVI. Inter priuatos & si scum si aliqua mota fuerit, vtraque pars ad proprium commodum dilationem petere potest.

XVII. Nec de statu ac patrimonio litigantibus ultra nouem menses dilationem petere licet in transmarinis prouinciis.

C XVIII. Cum propter res feliciter gestas indicuntur feriae, temporibus appellationum ferias computari non oportet: sed hisce feriis contingitibus, nihilominus tempora appellationum obseruentur.

XIX. Omnes iudices, vbi banæque plebes, & cuncti artifices die dominico quiescant. agricolæ autem soli eo die agrorum culturæ inseruiant: quoniam frequenter euenit, ut ipse ad arationem, aut vinearum culturam aprior sit: & absurdum est coelesti opportunitate uti eos prohiberi.

- L. 3. XX. Nullus iudex auctori-
tate sua ferias condat. quo-
modo enim imperiales feriæ
vocari possunt, quæ à magi-
stratibus indicuntur: si verò
eo nomine non appellentur,
nec feriæ sunt. solus igitur
Imperator ferias indicare
potest.
- L. 4. XXI. Publicas ac fiscales
causas etiam feriatis geminis
mensibus dirimere licet, sic-
ut & pistorum causas.
- L. 5. XXII. Diebus quadragin-
ta ante diem Paschæ nulla
omnino criminalis quæstio
apud vllum iudicem exercea-
tur.
- L. 6. XXIII. Omnes dies iuri-
dici sunt. duo tamen men-
ses annis singulis ad requiem
laboris concessi sunt: hoc est,
qui messi vindemiæque sunt
destinati. & in Ianuario men-
se consueti dies feriatii sunt.
Item natalitius dies vtriuf-
que Romæ: nam hisce duo-
bus natalibus iudicia quie-
scere debent, quia & ab his
ipsis nata sunt. Item Paschæ
dies qui septeno numero vel
præcedunt, vel sequuntur.
Dies etiam natalis Saluatoris
nostri, & Epiphaniarum: &
quum Apostolicæ passionis
commemoratio celebratur,
dies feriatii sunt: neque
spectaculum vllum edatur:
& dominicum diem parem
necesse est habere reueren-
tiam: nec in eo apud iudices
- κ'. Μηδείς δικαστὴς κτ' οἰκείαν
ἐξουσίαν ὀρεζέτω ἀπρακτοῖς· πῶς
γὰρ διώκονται βασιλικά καλεῖσθαι
αἱ ᾧ δὲ τῷ δέχοντος ὀρεζόμεναι
ἀπρακτοί. εἰ δὲ μὴ ἔχουσι τὸν τὸ
ὄνομα, οὐδὲ ἀπρακτοὶ εἰσι. ᾧ δὲ
μόνου τίνου βασιλέως ἡγῆται
ἀπρακτοῖς ὀρεζέσθαι.
- κα'. Καὶ τὰς δημοσίας, & τὰς τῆς
τραπεζίου αἰτίας, & ἐν τοῖς δύο μηνὶ
τῷ ἀπρακτῶν ἐξεστὶ περὶ αἰτίας,
ὥσπερ καὶ τὰς τῷ δέχοντι δίκας.
κβ'. Ἐν τῇ πενταετακοστῇ τῶ πα-
ρχα μηδεμίᾳ παντελῶς ἐγκλημα-
τική δίκη γυμναζέσθω ᾧ δὲ μὴδενὶ
δέχοντι.
- κγ'. Πᾶσαι ἡμέραι ἐμπρακτοὶ ἔσονται
ὅτι δύο μῆνες καὶ ἑκάστον ἔτος περὶ
ἀνάπαυσιν τῶ καμάρτου συγκεχώ-
ριωται. Τούτῃστιν ὁ τῷ διερετικῶν, &
ὁ τῷ πρυγνηκῶν. καὶ ἐν τῷ Ιανουα-
ρίῳ δὲ μὲν αἱ σωτήριαι ἡμέραι
ἔσονται ἀπρακτοί· καὶ ἡ χυεθλιακή
ἑκατέρας Ρώμης ἡμέραι· ἡγῆται γὰρ
ἐν τοῖς δύο τοῖς ναυαλίοις δέχοντι
δικαστήρια· ὡς ἐκ τῶ δύο τοῦτων πό-
λεων ὀππρονθέντα. καὶ αἱ ἐπὶ αὐτῶν
πάρχα, καὶ αἱ ἐπὶ αὐτῶν περὶ τῶ πα-
ρχα ἡμέραι, & αἱ τῷ χυεθλίου τῶ σω-
τήρι· καὶ αἱ τῷ ὀπφαι-
νείων. καὶ ὅτε μνήμη τῶ πάδου τῷ
ἀγίων ἀποστόλων γίνεται, ἀπρακτοί
ἔσονται. καὶ μηδεμίᾳ θεῶ ὀππτελεί-
σθω. & πῶς κωριακῶν ὅτι ὁμοίως
πάντας τὰς ἡμέρας περὶ αὐτῶν
μαῶς· καὶ μὴδὲ ᾧ δὲ τοῖς δέχοντι.

ἢ χαμῆαι δικασταῖς, ἢ ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὑποδοῖς γυμναζέσθω. Ἐν ἡμέ-
 ρᾳ δὲ ἢ γυμνασιακῇ βασιλείᾳ, ἢ καθ-
 ὡς ἀντιπροβλήθῃ βασιλεὺς, ἀπρακτος
 ἔστω. ἐν δὲ ταῖς δεκάπεντε παρχαλίαις
 ἡμέραις, μηδὲ πρὸς δημοσίων σωτε-
 λῶν, μηδὲ πρὸς ιδιωτικῶν χρημάτων,
 ὑπομνησις προσαχέσθω ἑνὶ. καὶ
 καὶ. Πᾶσαι ποσὶς καὶ ἐπὶ δημο-
 σίοις, Ἐπὶ ιδιωτικοῖς ἡσυχάζειν ἐν
 ταῖς δεκάπεντε παρχαλίαις ἡμέραις.
 μόνον δὲ ἐλθόντες δουλῶν, Ἐν-
 τεξοισιότητες παίδων γινέσθωσαν.
 καὶ. Ἡ διάταξις βούλεται εὖ
 λησας; Ἐν τῷ Ἰσάυροις οὐ μόνον
 ἐν τῇ πεσσερακῶσῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν οἱ αὐτῇ
 ποτε ἡμέρᾳ πᾶσα ἐξετάζεται;
 καὶ βασινοῖς ὑποβάλλεται. συγνώ-
 σεται γὰρ φησὶ τὸ θεῖον ἡμῖν, πολ-
 λῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἐν τούτῳ
 ἀσφαλιζομένης. Ἐπὶ πολλῶν ἐλεγχ-
 μῶν διατρεφόμενοι ἐξετάσονται.
 καὶ. Τῇ ποσὶ τῇ παρχαλίᾳ
 ἡμέρᾳ, Ἐν βασιλικῇ ἰδικῶς ἐπὶ
 τούτῳ καταλαβούσης ἡμετέρας,
 πάντες ἐν φυλακαῖς ἀπολυέ-
 σθωσαν. εἰ μὴ ἄρα ἱεροσύλος ᾖ, ἢ
 ἢ μοιχῆς, ἢ παρθένων ἄρπαξ, ἢ
 πυλωρὺς, ἢ γόνυ, ἢ φάρμακος,
 ἢ μονίμων πλάσῃν ὅτι καταδέξαμε-
 νος, ἢ φονεὺς, ἢ πατρικόν, ἢ
 καὶ βασιλέως, ἢ πόλεως μηχανη-
 σάμενος.
 καὶ. Ἐν ταῖς ἀφωρεσμέναις ἡμέ-
 ραις εἰς πλεονεξίας, οὐ καὶ
 δεῖται ἐπιτελεῖσθαι, οὐδὲ ἀπαγί-

vel arbitros, vel alios iudices
 vlla lis exerceatur. Præterea
 dies natalitius principis, aut
 quo princeps renuntiatus
 fuit, feriatuſ esto. In quindecim
 verò paschalibus diebus
 nec ob publica tributa, nec
 ob priuata debita admonitio
 cuiquam offeratur.

XXIV. Actus omnis tam
 publicus, quàm priuatus die-
 bus quindecim paschalibus
 conquiescat. Manumissiones
 duntaxat seruorum, & eman-
 cipationes liberorum fiant.

XXV. Constitutio vult, ut
 latrones & Isauri non solum
 in quadragesima, sed etiam
 quocumque die Paschæ quæ-
 stionibus & tormentis subi-
 ciantur: nam ignoscet, in-
 quit, ipsum numen nobis,
 cum inde multorum salus
 procuretur, & per illorum
 quæstionem multi prodan-
 tur.

XXVI. Primo paschali die
 etiam si nulla ea de re Impe-
 rialis iussio adlata sit, omnes
 qui sunt in custodiis liberen-
 tur, nisi sacrilegus sit, vel
 adulter, vel raptor virgi-
 num, vel sepulchri violator,
 vel maleficus, vel homicida,
 vel veneficus, vel falsæ mo-
 netæ reus, vel parricida, vel
 aduersus principem, aut rem-
 pub. aliquid molitus.

XXVII. Diebus honori di-
 uino dedicatis non conuenit
 edi spectacula, nec exactio-

nes fieri. . . quamobrem dies dominicus ita venerabilis esto, nulla ut in eo fiat executio, neque admonitio, neque fideiussionum exactio, sed taceant apparitores & advocati. præcones solemni voce non utantur: nemo litiget. pacta, & transactiones dominico quoque die facere liceat. Circense certamen aut venatio dominico die non exhibeatur, etiamsi contingerit diem natalitium principis, aut quo princeps renuntiatus fuit, in dominicum incidere. Huius constitutionis temerator magistratus, aut apparitor eius amissionem militiæ, proscriptionemque patrimonij, sustinet.

Α σὺς ἐν αὐταῖς ἐπεμβαίνην. ὅθεν καὶ ἡ κυριακὴ οὕτω τιμαῖται, ὥστε μὴ δὲ ἐν αὐτῇ ἐπιβασμόν, ἐν αὐτῇ, μὴδὲ ὑπομνήματα, μὴδὲ ἐπὶ αὐτῇ ἀπαίτησιν. σιωπᾶν δὲ καὶ τοῖς τειχεώταις, καὶ τοῖς δικολόγοις, καὶ μὴδὲ τοῖς κήρυκας κεχρημέναις τῇ σιωπῇ φωνῇ. μὴτε διαζεύδαί πινυ σύμφωνα δὲ καὶ διαλύσεις, ἢ ἐν κυριακῇ ποιεῖν ὀξέσω. μὴτε δὲ ἵππων ἢ κυνῶν ὀπτελείδω ἐν κυριακῇ, καὶ εἰ συμβῇ πλὴν χυθλιακῇ ἡμέραν τῆ βασιλείας, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ ἀπαγορεύσθαι εἰς κυριακῇ ἀπαυτῆσαι. ὁ δὲ πάντα παρεμβαίνων δόχων ἢ τειχεώταις, τῆς ζώνης ἐκπιπείτω, καὶ δημοσιεύειτω.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΗ.

ΠΕΡΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ.

ΤΙΤΛΟΣ ΧVΙΙΙ.

DE EDEENDO.

L. I. D.
de ed.

QUia facturus est aduersus aliquem actionem ipsi edere debet, quo ipse vel de re transigat, vel instructus ad agendum veniat. Edere vero est etiam facultatem describendi facere, & in libello complecti & dare, & dictare, & demonstrare quam actionem ex albo dictaturus

α. **Ο** ἐνάγων τινί, ὁφείλει πλὴν ἀγωγῇ αὐτῷ προεκδοῦναι, ὥστε χάριν αὐτῷ ἔχειν, ἢ διαλύσασθαι, ἢ ἐπιμονὴν ὑποδυσθῆναι. προεκδοῦναι δὲ ἔστι, καὶ τὸ παραγγεῖν αὐτῷ διχέρειαν μεταλλάξασθαι, καὶ τὸ σιωπάζειν ἐν χάριτι καὶ παρέχειν, ἢ τὸ ἀπαγορεύσθαι, καὶ τὸ ὀπιδείξαι ἀπὸ τῆς χαρτίου τῆς ἀγωγῆς.

γινώσκειν ἀποκεκδομένης, χωρὶς ἡμέρας^A καὶ ὑπὸ αὐτοῦ γινόνται, διὰ τὸ πλημμελεῖσθαι ἀποχρονισμόν. ὁ χρόνος δὲ ὁρεαδίστης καὶ βολῆς καὶ τὸ ποσὸν ἐκδίδονται. οὐ μὲν ὁ τῆς ποιήσεως τῆς συμβολαίου. αἱ δὲ λογισταί μὴ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὑπὸ αὐτοῦ ἐκδίδονται. πάντα ὅσα αὐτὸς πρὸς μὴν ὧρα τῶν δικαστῶν ἀποκομίζεν, ἐκδίδωσιν. οὐ μὲν καὶ οἷς οὐ μὴν καὶ χρεῖσται. ὁ μὴν ἐκδίδοναι, μέντοι ἐκδίδει, οὐ δοκεῖ ἐκδίδοναι. ἀφῆλιξ, καὶ γυνή, καὶ ἀγροίκος μὴ ἐκδεδωκότες συγγινώσκονται, καὶ ὁ διόγως μὴ ἐκδίδει.

β'. Ο ἡγεμόν ἀπαγγέλλει, ἐκ ἐκδίδωσι τῶν κληρονόμων τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης.

γ'. Ο ἀπαγγέλλων ὧρα τῆς δημοσίου μόνον τὰ πρὸς τὴν ὑπόδικον φερόμενα δικαιώματα ἀποκεκδοῖ τῶν μισυτῶν.

δ'. Οἱ ἀγροπελάται μὴ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὑπὸ αὐτοῦ, ὅν λογισμοὶ ἐκδίδουσι. δοκοῖσι γὰρ ἐκαστοῦ ἐῖναι, ὡς δὲ αὐτῶν συνταχόμενοι. ὁ ὑπερξούσιος ἀναγκάζεται ἐκδιδῶν οὐ μὲν ὁ πατήρ. εἰ μὴ γυνή αὐτοῦ ἢ ἀγροπελάτης, καὶ αὐτὸς ἀποστέλλει. εἰ δὲ βουλήσιν δεσπότου δοδλός ἐστὶν ἀγροπελάτης, ὁ δεσπότης ἐκδίδωσιν. εἰ δὲ ὧρα γινώσκων αὐτοῦ, ἀρκεῖ τὸ δεσπότην ὁμολοῖν μὴ ἔχειν ὅν λογισμοὶ. εἰ δὲ τῆς πεκουλίου ἢ τὸ ἀγροπελάτην, ἀρκεῖ καὶ τῆς δεσπότου

fit. Editiones sine die & consule fiunt, ne dies præferatur & anticipetur. Dies adiectus solutioni & summa editur, non quo instrumentum conscriptum est. rationes autem cum die & consule eduntur. Edenda sunt omnia, quæ quis apud iudicem editurus est: non tamen ea quibus quis usus non est. B Edere non videtur qui partem edit. Minori, mulieri, rustico, qui non ediderunt, subuenitur, & ei qui ex iusta causa non edidit.

II. Qui legatum petit, heredi verba testamenti non edit. L. 2.

III. Is à quo fiscus quid petit, ea tantum instrumenta, quæ ad eam causam pertinent delatori edit. L. 3.

IV. Argentarij siue argenti distractores rationes edunt adiecto die & consule: videntur enim singulorum esse cum eorum causa confectæ sint. Filius familias edere cogitur: non etiam pater: nisi sciente eo argentariam exercebat, & lucrum patri adquirebat. si verò servus voluntate domini argentariam faciat, dominus edit: sed si præter eius voluntatem, factis est dominum iurare se rationes non habere. si verò servus peculiarem faciat argentariam: dominus de pe-

culio, vel de in rem verso tenetur. si tamen dominus rationes habeat, nec edat, in solidum tenetur. & argentarius edere compellitur vbi argentariam exercuit. Edere autem cogitur licet alibi instrumenta habeat: delinquit enim, quod aliò instrumentum transfert. quod si alibi edi velim, quàm vbi argentaria erat: ego sumptus facio.

L. 5. V. Spatiūmque ad ea perferenda ipsi tribuitur.

L. 6. VI. Si verò in villa rationes habeat, aut in horreo, ad locum me perducet, aut descriptas rationes dabit.

§. 1. Coguntur & heredes argentariorum edere. quod si plures sint heredes, & vnus tantum habeat, solus ad editionem compellitur. Sed si omnes habeant, licet vnus ediderit, coguntur omnes edere, aut vnus editioni subscribere. quid enim si vilis est, & cuius suspecta est fides? Idem erit & si plures fuerint argentarij, vel plures tutores tutelam administrauerint.

§. 2. Aduersarius argentarij iurat, se non calumniæ causa postulare edi sibi, superuacuas fortè rationes, vel quas habet.

§. 3. Rationes sunt, quæ data & accepta negotiationis eius continent. quæcumque verò non sic dedit, vel si pignora

A. ἢ πρὸς τῆς τοῦ πεκουλίου διοικήσεως ἀγωγῇ. Εἰ μὲν τοι τοῦ λόγου ἔχων ἐκ ἐκδίδωσιν, εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεῖ. Ἐὰν δὲ ὁ ἀργυροπράτης ἀναγκάζεται ἐκδιδῶναι, ἐνταῦθα τὸ ἀργυροπρατεῖον ἑὺ ἀναγκάζεται ὅτι ἐκδιδῶναι, καὶ ἄλλοι λαχοὶ ἔχῃ τὸ δικαίωμα. πλημμελεῖ γὰρ ἄλλοι λαχοὶ μεταφέρειν αὐτό. εἰ δὲ ἄλλοι λαχοὶ θέλω γινέσθαι πλεονέκδοσιν, ἢ ἢ ὅπου τὸ ἀργυροπρατεῖον ἑὺ, ἐγὼ ταῖς δαπάναις ποίω. εἰ. Καὶ δίδεται αὐτῷ χρόνος εἰς τὸ ἀγαγεῖν.

5. Εἰ δὲ τοῦ λόγου ἐν χειρὶ, ἢ ὠρεῖω ἔχῃ, ἐκεῖ με ἀπάγῃ, ἢ μεταφέρῃ, Ἐκδίδωσιν.

Καὶ ὁ κληρονόμος τῷ ἀργυροπράτῃ, ἀναγκάζεται ἐκδιδῶναι. καὶ εἰ μὲν πολλῶν ὄντων μόνος ὁ εἰς ἔχῃ, αὐτὸς ἀναγκάζεται. εἰ δὲ πάντες ἔχοισι, καὶ ὁ εἰς ἐκδίδωσιν, ἀναγκάζεται πάντες ἐκδιδῶναι, ἢ τῇ ἐκδόσῃ τὸ ἐνὸς ὑπογράψαι. πῶς γὰρ ὅτι ἀτελής ἐστὶ καὶ ἄπιστος; τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς πολλῶν ἀργυροπράτῃ, Ἐκδίδωσιν ὅπου ἅμα χειρῶν.

Ομνίσαν ὁ ἀντίδικος τῷ ἀργυροπράτῃ, μὴ καὶ συκοφαντῆσαν ὁμνίσαν πλεονέκδοσιν, πρὸς τῷ χρόνῳ ἢ ἔχων.

Λογισμοὶ εἰσιν, οἱ δοσοληψίαν ἔχοντες τῷ αὐτῷ παραμαρτυρίας. ὅσα δὲ μὴ οὕτω δέδωκεν, ἢ ἐνέχουσιν

ἔλαβεν, ἢ μανδάτον ὑποδέξασθαι, ^A accepit, vel mandatum suscepit, non cogitur edere. quod autem solui constituit, tanquam negotiationis argentariae partem, edere debet.

Από τῆς παρόντος νόμου ἡ ἀγωγὴ εἰς τὸ διαφέρειν ἀμύβῃ. ἐκδίδεται δέ μοι εἴτε ἐγὼ σιωπήλαστα αὐτῷ, εἴτε ὁ προκουράτωρ μου. καὶ τῷ προκουράτῳ μου ἐκδίδεται παρέχον· ^B πλὴν ἀσφάλειαν, ὅτε μὴ ἔχῃ μανδάτον.

Εὰν ἐν τῇ δευτέρῃ τῆς πυκτῆς γέγραπται ἡμέρα, καὶ οὕτως· ὁ λόγος Πέτρου. εἴπα, ὁ ἐμός· πάσης τῆς πυκτῆς ὅστιν ἡμέρα.

Εκδιδόναι ὅτι τὸ ὑπογραφεῖν, ἢ ἐν χάριτι δοῦναι, ἢ προκομίσαι πλὴν πυκτῆς.

Τὰ δευροπράτη οὐδεὶς ἀναγκάζεται ἐκδοῦναι· ἔχῃ γὰρ· οὐτε τῷ κληρονόμῳ αὐτοῦ, ἐὰν εἰς αὐτὸν ἦλθον τὰ δευροπράτη καὶ δικαιώματα. ἐὰν ὅτε τῷ δευροπράτῃ τῆς αἰτίας διαγινώσκομένης ἐκδίδεται· ^C καὶ γὰρ ὅτι δεικνύσιν ἀπολέσασθαι τοὺς λόγους ναυαγίῳ, ἢ ἐμπροσθίῳ, ἢ κατὰ πλώσιν, ἢ τοῖς πῶ τῷ πῶ, ἢ ἐπὶ ἀλλοδαπῆς αὐτοῦ ἔχον.

Τὰ αὐτῆς αἰτιῶν ἐκλαβεῖν, εἰ μὴ τῆς αἰτίας διαγινώσκομένης, ἐκδίδεται.

Ζ. Τί γὰρ ὅτι τὸ ἐκδοῦναι ὅτι ξένης ἔχῃ, ἢ ἀτελῶς ἔλαβεν, ἢ καὶ μεγαλύτερον ἀπώλεσε πρὸς τὸ πάλιν δηλοῖ καὶ τὸ δούτῳ, καὶ τὸ πάλιν, ἢ ἡρῶν πολλάκις. ὅθεν· εἰ μὴ ὁ δούτῳ ἐκλαβὼν

Ex hoc edicto in id quod ^{s. 4.} interest actio comperit. Editur autem mihi ratio; siue ipsemet cum eo contraxerim, siue procurator meus: procuratori quoque meo edenda ratio est cauenti de ratio, cum mandatum ei non est.

Si initio tabularum adiectus sit dies hoc modo: Petri ratio. postmodum autem; mea. communis omnis codicis est dies.

Edere est dictare, vel tradere libellum, vel codicem ^{s. 6.} proferre.

Argentario edere nemo ^{s. 7.} cogitur: quod ipse habeat. neque heredi eius; si instrumenta argentariae ad eum peruenerint: Interdum causa cognita argentario editur: quid enim si probeat rationes perdidisse naufragio; vel incendio; vel ruina; vel alio simili casu, aut in longinquo ^D habere.

Iterum edi postulanti nisi ^{s. 8.} causa cognita, non editur.

VII. Quid enim si peregre ^{L. 7.} habeat quod primum editum est, vel minus plenè editum sit, vel casu maiore perdidit? Hæc vox iterum, significat & secundum; & sæpius: unde si bis editum

quis perdiderit, iterum ei c-

A ἀπολέση, πάλιν ἐλαμβάνει.

L. 8. VIII. Cum argentarius dolo facit quominus edat, punitur: sed culpam non praestat nisi dolo proximam. dolo autem facit, qui in totum non edit, & qui malitiosè. Qui mihi non ediderit teneatur in id quod mea interfuit cum de edendo decerneretur, siue postea nihil, siue pluris, siue minoris mea interfuit.

L. 9. IX. Quidam sunt qui edere coguntur, sed non per hoc edictum, veluti procurator, tutor & socius: procurator enim mandati actione, tutor tutelae, socius actione pro socio, edere coguntur.

§. 1. Nihil interest, si pater, vel dominus vel successor argentarij, argentarius non sit, quia in locum eius succedunt. Si argentarius rationes suas mihi legauerit, vel donauerit, edere non cogor: non enim sum iuris successor. Sed nec heres tenebitur cum nec possideat, nec dolo malo fecerit: nisi antequam eas traderet denuntiatum ei sit, ne tradat legatario: si verò denuntiatum ei non sit, legatarius causa cognita edere cogitur.

§. 2. Nummularij quoque rationes edere coguntur, quia & accipiunt pecu-

η'. Οτε δόλον ὁ δρυροπράτης ποιεῖ, εἰς τὸ μὴ ἐκδοῦναι, τιμωρεῖται. οὐ μὲν γὰρ ῥαθυμίας, εἰ μὴ τῆς πλησιάζουσας τῷ δόλῳ. Δόλος δὲ ὅστις καὶ τὸ μὴ ἐκδοῦναι, καὶ τὸ κακοδικῶς ἐκδοῦναι. Ο μὴ ἐκδοῦναι μοι ἐνέχεται εἰς ὃ διέφερέ μοι, ὅτε διελαλήθην ὡς τὸ ἐκδόσεως, εἴτε μηδὲν ὑπερῷ ἢ πλεον, ἢ ἥττον διαφέρει μοι.

θ'. Εἰσὶ τινες ἀνάγκάζοντο ἐκδοῦναι. ἀλλ' οὐ διὰ τῆς ἐξουσίας νόμου, ὡς περικορράτωρ, καὶ ὁ ἐπιτροπος, καὶ ὁ κοινωνός· ὁ μὲν γὰρ διὰ τῆς ὡς τῆς μανδατοῦ ἀγωγῆς· ὁ δὲ διὰ τῆς ὡς κοινωνίας ἀγωγῆς. ὁ δὲ διὰ τῆς ἐπιτροπικῆς ἀγωγῆς ἐκδίδωσιν.

Αδιὰφορόν ὅστις εἰ ὁ πατήρ, ἢ ὁ δεσπότης, ἢ ὁ διάδοχος τῆς δρυροπρατοῦ μὴ ὅστις δρυροπράτης· τὸν ἐκείνου γὰρ ὑποφέρειται τῶν. Εὰν λησταθῇ μοι ἢ δωρηθῇ τῶν λόγους, ἐκ ἀνάγκῃ ἐκδοῦναι· ἐκ εἰμι γὰρ δικαίου διαδόχος. ἀλλ' οὔτε ὁ κληρονόμος ὡς μὴ νεμόμενος, μήτε δόλον ποιήσας· εἰ μὴ διαμάρτυραν ἐδέξατο ὡς παραδόσεως, μὴ παραχεῖν τῶν λησταρῶν. Τύτου δὲ μὴ ὄντος, ὁ λησταρῶν ἀνάγκάζεται τῆς αἰτίας διαγνώσκοντος.

Καὶ οἱ ῥαπεζῖται ἀνάγκάζονται ἐκδοῦναι, καὶ γὰρ αὐτοὶ λαμβάνουσι χρήματα,

ματα, & κτ' μέρῳ χρηροδοσι, κτ' A
 ἢ πῶς τούτων, ταῖς πικταῖς αὐτῶν
 ἐδέχεται.

Γανπὶ γὰρ ὁμνῶντι πρὸς τὸ συκο-
 φανίας, ἐκδίδωσι τὸ πρὸς αὐτῷ
 δῶκον. ἀνέχει δὲ μοι οὐ μόνον εἰ
 ἐγὼ σωήλλαξα, ἢ ἐκείνῳ ὃν διεδε-
 ξάμην, ἀλλὰ κτ' ἐπεξούσιός μου.
 Οὐ μόνον εἰ αὐτὸς ὁ δρυρο-
 πράτης διαζέται μοι, περὶ κομίζε-
 δν, εἰ κτ' πρὸς ἄλλον διαζομαι.
 διὰ τὸ μόνον ὅτι δρυρὸ πρᾶται
 αἰσθάνονται ἐκδιδῶναι, οὐ μὲν οἱ
 τούτοις ἀνόμοιοι, ὅτι τὸ τῷ δρυ-
 ροπράτῃ ὁφείκειν δημοσίαν αἰ-
 πᾶν ἔχει. & ἡ αἰσθητὴ αὐτῶν ὅτι,
 τὸ ὀπμελῶς σιωπῶναι ἐστὶν λό-
 γος.

Οφείλει δὲ διδόναι εἰς μετα- C
 γραφὴν πᾶν τὸ πρὸς τὸ ζητούμε-
 νον δῶκον. οὐ μὲν ὅλον ὅτι κώδι-
 κα, ἢ ἐστὶν λοισμοὶ ὅλοι.

Ενδέχεται με πρὸς χρεοὺς ἐνα-
 χθέντα, ἢ ἐνάγοντα κατὰ δικαί-
 αδιάν, σοὶ μὴ περὶ κομίσαντῳ;
 καὶ μοι μὴ ἐγκλιότῳ ἐπερὶ δυν-
 δεῖσαι. καὶ μὴ πᾶντα πρὸς τὸ D
 διαφέροντῳ ἐκ τῶ παρόντῳ
 δόματῳ ἐναγαγεῖν σοι, καὶ
 ἀποδεῖξαι τὸ χρέος, ἢ πᾶν κα-
 τὰ βολῶν. ὅτι ὅτι αὐτὸς σὺ, μὴ
 τὸ κατὰ δικαίωμαί με, τὰ τῶν δει-
 κνῶντα δικαιώματα ἐκδίδωκαί
 μοι, ἢ ἄλλως αὐτῶν, ἢ μὴ πύθον-
 νῶν ὑπόρρησα, οἷς ἐκ ἰχῶσα τότε

Basil. Tom. I.

niam; & erogant per partes;
 & fides earum codicibus eo-
 rum continetur.

Cuilibet iuranti de calum-
 nia editur quod ad se perti-
 net. ad me autem pertinet
 non tantum si ipse contraxe-
 ro, vel is cui successi: sed et-
 iam si is qui in nostra pote-
 stare est.

X. Non tantum si cum ip-
 so argentario mihi contro-
 versia sit, rationes edic; sed
 & si cum alio. ideo autem ar-
 gentarij tantum, non qui eis
 absimiles sunt edere cogun-
 tur, quia officium argenta-
 riorum publicam causam ha-
 ber. & eorum opera est, ut
 diligenter rationes suas con-
 ficiant.

Debet autem argentarius
 copiam describendi facere
 quidquid ad rem de qua con-
 trouersia est pertinet; non
 etiam totum codicem; totas-
 ve rationes.

Cum conuenirer ab ali-
 quo, aut conuenirem ipse
 aliquem, condemnatus sum,
 aut non obtinui, quia ratio-
 nes non exhibuisti, & quia
 aliunde probare non porui:
 egi postea aduersus te ex hoc
 edicto, in id quod mea in-
 terfuit, & debitum probaui;
 vel solutionem: quid enim si
 tu ipse postquam condemna-
 tus sum instrumenta edidisti
 mihi id probantia, vel alio
 modo instrumenta, aut testes
 nactus sum, quibus tunc uti

Kk

non potui. sic enim & de
condictione furtiva, & legis
Aquilæ actione, dicimus
cautione subrepta, vel cor-
rupta.

L. II. XI. Exemplis instrumento-
rum sine subscriptione edi-
possunt.

L. II. XII. Officium argentarij
non feminæ, sed viri exer-
cent.

L. I. XIII. Hæc actio neque post
annum, neque in heredem
nisi ex suo facto datur. here-
di autem datur.

L. I. C. XIV. Cum quidam mulie-
ri pecuniam custodiendam
dedisse diceret, nec depofi-
tum aliunde probare posset,
à muliere breuia siue rationes
suas petebat, quod diceret
in eis perscriptum esse, quod
depositum mulier accepisset.
ad hoc igitur Imperator in
hunc modum rescribit.

§. I. Ipse dispice quemadmo-
dum pecuniam, quam te de-
posuisse dicis, deberi tibi
probes: nam quod desideras
vt rationes suas aduersaria
tua exhibeat, id causa cogni-
ta ad iudicis officium perti-
nere solet. hoc est, ipse iudex
de hoc cognoscer, & si iu-
stam causam inuenerit pro-
pter quam exhiberi aduersa-
riæ tuæ breuiarias rationes
postulas, id effici curabit.

L. I. XV. Mora ciuili vel crimi-
nali actione, vnus ex litiga-

αὐτῶν. ὅτι ἐπὶ τῆς
ὡς κλοπιμαίου ἀγωγῆς, ὅτι
Ἀκουιλίου λέγεται, ὁμολογίας
ἢ λαπείσης, ἢ χρεθείσης.

ἰα. Ταῖς ἰσχυραῖς δικαιοματίων
χρεῖσιν ὑπογράφαι ἐκδίδωσι

ιβ. Τὸ δὲ γυροπρεπτικὸν ὁφεί-
κιον, οὐ γυναικί, ἀλλ' ἀνδρὲς μετέ-
χονται.

ιγ. Ἡ παροδοσα ἀγωγή, μετ' ἐνιαυ-
τὸν οὐ δίδεται, οὔτε καὶ κληρονό-
μων, εἰ μὴ ἔξ οἰκείου Φακτοῦ. κλη-
ρονόμῳ δὲ δίδεται.

ιδ. Χρήματα λέγων ἡ παραδὲ-
δωκέναι γυναικὶ λόγῳ παραθήκης,
ὅτι μὴ ὑποσχὼν ἐπ' ὧδε ἀποδείξαι
τὴν παραθήκην, ἀπὸ τῆς τῶν γυναι-
κῶν τὰ ἴδια βρέβια, λέγων ἐν αὐ-
τοῖς ἐγγεγράφαι, ὅτι τὴν παρα-
θήκην ἔλαβεν ἡ γυνή. πρὸς τὴν
βίβλιν οὐ βασιλεὺς ἀντιγράφει ἔτι.

Αὐτὸς διασκοπήσον καὶ ποῖον ὄ-
πον τὰ χρήματα ἀπαραδεχέναι
λέγεις ἀποδείξας χρεωστῶτά σοι. ὅτι
ὅπου ἐπιζητεῖς ἵνα εὖ λόγους
εὖ ἰδίους ἢ ἀντίδικος παραγῇ
σοι, τὸ καὶ διαγνώσιν πρὸς τὸ
ὁφείκιον τῆς δικαστῆς ἀνέκειν εἰ-
δέν. Τυτέσιν αὐτὸς ὁ δέχων δια-
γνώσεται. ὅτι εἰ ὅρη δικαίαν ἀπαι-
τῆς δι' αὐτῆς πρὸς ἐνέχουσιν τὰ
ἀντίδικου σου βρέβια, τὸ καὶ γνέ-
σθαι παρασκευάσθαι.

ιε. Χρηματικῆς, ἢ ἐγκληματικῆς
δίκης κινουμένης, εἰς τὴν δίκην

μυῶν ἐζητεῖ τὰ δημόσια ὑπομνήματα παρενεχθῆναι πρὸς τὴν ἀληθείας κατέληψεν. ἀλλ' ὁ δικαστὴς τῆς ὑποδείσεως οὐ προσέδεχτο πρὶν βιασθῆναι αὐτὸν δικαιοδοτοῦ ὅτιν παρεστῆλθε βασιλεῖ. καὶ ἀντέγραψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως. Εκκεῖνος πρὸς τὸ πρᾶγμα παρίσταται, τὰ δημόσια ὑπομνήματα, καὶ εἰς τὰ χρηματικά, καὶ εἰς τὰ ἐγγληματικά πα-
 ραχθῆναι ἐπὶ τῷ ἐποπιδιπλῶναι εἰς ἀνυπατάαν τὴν ἀληθείας πρὶν κελύσειν. Εκδεδωκὼς πρὸς τῷ οἰκίῳ δικαίῳ, ὡς ἐνόμισεν ἔχον κατ' αὐτὸν ἀγωγὴν, διεσκέψατο μὴ ταῦτα τὸ ἴδιον πρᾶγμα. καὶ ἤνεν ὅτι οὐ πρὶν κελύσειν ἀνυπατάαν αὐτὸν ἐκδεδωκεν ἀγωγὴν. ἢ ὅτι πρὶν μὲν ἀγωγὴν κελύσειν ἐκδεδωκε, πρὶν πλείονος ἢ ἢ πρὶν ἐλάττωσιν ποσότητος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐκδεδωκεν αὐτῷ. καὶ ἠβούλετο ἀναλαβεῖν μὲν ὡς ἐκδεδωκεν ἀγωγὴν, διορθώσασθαι ἢ αὐτῷ, ἢ ἢ ἐναλλάξαι ἢ ἢ ἢ ἐκδιδῶναι. ἀνπλέροντ' δὲ πρὸς ταῦτα τὰ ἐναγομένη, παρεστῆλθε βασιλεῖ, ἢ ἀντέγραψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως.

Ἡ ἐκδιδόμενη ἀγωγὴ, τὸ εἶδος τῆς μελλούσης δίκης σαφηνίζει, ὡς ἵνα ἀγωγὴν διορθώσασθαι, ἢ ἐναλλάξαι ἢ ἢ ἐκδιδῶναι, ὡς ἢ τὰ διωκεῖς διατάγματος ὑπομνηστικῶς αὐθεντία, ἢ ἢ τὰ δικαιοδοτοῦτ' διακρίνει δικαιοσύνη.

15. Οἱ κατηγορεῖν ἐκλόμοι, τὰς ἀπο-
 Basil. Tom. I.

A toribus petebat acta publica exhiberi ad veritatem comprobandam. sed iudex causae non admitterebat eiusmodi allegationem: itaque Imperatorem consuluit; qui ei in hunc modum rescripsit. Is apud quem res agitur, acta publica tam civilia, quam criminalia exhiberi inspicienda ad investigandam veritatis fidem iubebit.

XVI. Ediderat quidam adversario suo quam adversus eum actionem habere putabat: post deinde re perpenſa comperit, se proprie competentem actionem ipsi non edidisse: aut competentem quidem actionem edidisse, sed maiorem aut minorem summam, quam re vera deberetur, in ea complexum. & actionem editam reuocare volebat, ac ipsam emendare, aut etiam mutare, & aliam edere: reo autem contradicente, Imperatorem adiuit, qui ei in hunc modum rescripsit.

D Edita actio speciem futurae litis demonstrat; quam emendari, vel mutari licet, prout edicti perpetui monet auctoritas; vel ius reddentis decernit aequitas.

XVII. Qui accusare volunt, probationes habe-

K k ij

re debent, cum neque iuris, neque æquitatis ratio permittat, ut alienorum instrumentorum inspiciendorum potestas alicui fieri debeat: nam ex generali iuris regula, actore non probante, reus etsi nihil ipse præstet, hoc est, nihil probet, omnino obtinet.

L. 5. XVIII. Sæpè accidit, ut quis cum aliquo quasi cum debitore suo experiatur, & proferat chirographum eius. reus verò asserat se iam olim debitum exsoluisse. cum autè solutionis probatio ab eo exigitur, respondeat, se vel nullam à creditore securitatem accepisse, vel certè acceptam perdidisse. desideret autem sibi rationes creditoris exhiberi, dicens in eis perscriptum esse, se à debitore suo quod sibi debebatur recepisse. cum igitur creditor id recusaret, & fortè præcedentis constitutionis regula vteretur, secundùm quam nemo alienis instrumentis frutus iudicio contendere debet, Imperator, re cognita, ita rescripsit: Non est nouum, eum à quo petitur pecunia, desiderare rationes creditoris sibi exhiberi, ut fides constare possit.

L. 6. XIX. Cum superior constitutio de priuatis creditoribus loqui videatur, & rationes edi reis desiderantibus decreuerit, sæpiùs autem ac-

A δειξάς ἔχῃν ὀφείλουσιν, ὁπότε ἐδὲ ὁ νομίμου, οὐδὲ ὁ δίκαιοσύνης λογισμὸς ἐπιτρέπει, ἵνα τῶν ἀλλοτείων δικαιομάτων ἐποπιβύην ἕξασία γίνεσθαι ὀφείλει τινί. λοιπὸν ὁ χυρικότατος κανὼν ἔχῃ ἕτως· τοῦ γὰρ ἐναρμόντος μὴ ἀποδιδυνύοντος, ὁ ἐναρμόντος εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς παρέσθῃ, τοῦτ' ἐστὶ, B μηδὲν ἀποδείξει, πάντως νικᾷ.

ἢ. Πολλὰ μὲν πρὸς ἐνῆγε κατὰ τινος ὡς χρεωστούμενος ὡς αὐτῷ, καὶ προσέφερεν αὐτῷ γραμματεῖον. ὁ δὲ ἐναρμόντος ἔλεγε, πάλαι καταβληκέναι τὸ χρεὸς. καὶ ἀπαιτούμενος δειξάτω ὅτι κατέβαλεν, ἔλεγε, ἢ μὴ εἰληφέναι ἀποδείξει, ἢ ἀποβληκέναι τὸ δοδεῖσθαι αὐτῷ ὡς τὰ δανείσου ἀκυροσίαν. ἐλθέτω δὲ προσενέγκωσιν τὰ βρεβεία τῶν δανείσου λέγων, ὅτι ἐν αὐτοῖς εἰς γέγραπται ὅτι ἀπέλαβε ὡς ἐμοῦ τὸ χρεὸς ὁ δανείσης. ἀνυπόστατος τίνυντα δανείσου πρὸς τὸν, καὶ ἴσως κεχρημένου τῷ κανόνι τῆς παραλαβούσης διατάξεως, ὅτι οὐδεὶς ὀφείλει ἕξ ἀλλοτείων δικαιομάτων ἀγωνίζεσθαι· μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο τὸ χρεώσου πρὸς αἵτησιν, καὶ αἰτέγραψεν οὕτως. ἔκ' ἐστὶ κανὼν ἐκεῖνον ἀφ' οὗ ἀπαιτεῖται τὰ χρήματα, ἐπιζητήσας τὸν λόγον τῶν δανείσου προσενεχθῆναι, ἵνα ἡ πίστις διωηθεῖται συστῇται.

ἢ. Τῆς πρὸ ταύτης διατάξεως δοκούσης πρὸς ἰδίωτ' δανείσων διαλέγεσθαι, καὶ νομοθετοῦσας προσφέρεισθαι τὸν λόγον, ἡνίκα ἔσθ' ἐπιζητήσιν οἱ ἐναρμό-

μυροὶ· συνέβαινε πολλάκις πολι-
κόν, ἢ δημοσίον χρέος ἀπαμειβῆναι ἡ-
να, καὶ ἐπιζητεῖν πωρνεύειναι τοῖς
ἐκ πόλεως λόγοις, ἢ ἐκ τῆς δημοσίου
λόγοις. Ἐκείνην μὲν τῇ πωρα-
βούσῃ διατάξας, ὁ τῆς ἐπιζητή-
σαντος ἀναγόμενος. ἀντέλεγον ὅ οἱ τὰ δη-
μόσια, ἢ τὰ πολιτικά μεθοδεύοντες,
φάσκοντες ἐπὶ μόνον ἰδιωτικῶν λό-
γων χρεῶν εἶναι τῇ πωραβούσῃ δια-
τάξας. εἰκότως οὐκ καὶ τὰ τὰς ἡ-
παροδοῖα διατάξεις νομοθετεῖ, δι-
καίαν εἶναι πᾶσι αἰτήσιν, καὶ τῆς ἀπα-
μειβούσης τὰ δημοσία, ἵνα τῆς λό-
γων τῆς δημοσίων παρανομῶν
ἀποδοχῇ πῶσον ὀνόματι αὐτῆς τῆς
ἐκ τῆς ἀνανομῆτος καταβέβληται. ἐκ τῆς
δύο οὐκ ὅτι τῶν διατάξεων, τῆς
συνάγειται· ὅτι καὶ ἰδιώτης, καὶ
πόλις, καὶ ὁ δημοσίος λόγος ἐναγ-
γί, διώταται ὁ ἀναγόμενος καλῶς
ἐπιζητεῖν, καὶ τῆς ἰδιώτου δανεισ-
τῶν λόγους πωρνεύειναι, καὶ ἐκ
πολιτικοῦ ἢ δημοσίου λόγου, ἵνα
ἐκ τῶν ἀποδοχῇ πῶσον κατα-
βέβληται.

κ'. Κατὰ πολλοὺς συμβαίνει διμα-
σμοὺς ἐπὶ κοινὰ δύο, ἢ καὶ πλείονων προ-
σώπων δικαιώματα διρεθῆναι ἢ γὰρ
ἐκκληρονομήσαντες τὸ αὐτὸν ἀνδρο-
πον δύο ἑνὲς ἢ πλείονες, καὶ πάντα τὰ
ἀνήκοντα αὐτῷ μόνῳ δικαιώματα γέ-
γονεν ἡμῖν κοινὰ· ἢ ἑστὶν ἐπικoinῶς
ἡγορησάντες, ἢ τελείως ἐπικoinῶς
ἐμμενῶσαντες· ἢ καὶ τὸ συνεχέστερον
προβαῖνον, κοινῶς δεγμροπράται

Basil. Tom. I.

cidat, ut ciuitatis vel fiscale
debitū ab aliquo petatur, is-
que rationes ciuitatis aut fi-
scales exhiberi sibi desideret.
& reus quidem qui hoc po-
stulabat, utebatur auctorita-
te præcedentis constitutionis:
contradicebant autem ij qui
fiscales aut publicas rationes
tractabant, dicentes supradi-
ctam constitutionem locum
habere duntaxat in priuatis
rationibus. Rectè igitur at-
que ordine præsens constitu-
tio sancit, iustum quoque es-
se desiderium eius à quo pe-
cunia publico nomine peti-
tur, ut rationibus publicis
exhibitis constet, quantum
nōmine suo solutum sit. Ex
duabus igitur istis constitu-
tionibus hoc colligitur, siue
priuatus, siue ciuitas, siue
fiscus aliquem conueniat,
posse reum iure desiderare,
ut tam priuati creditoris,
quàm ciuitatis & fisci ratio-
nes exhibeantur, ut ex his
constet, quantum solutum
sit.

XX. Multis casibus contin-
git; ut instrumenta duobus
aut pluribus personis com-
munia sint: vel enim duo
pluresve eidem heredes exti-
timus, & omnia ad eum perti-
nentia instrumenta commu-
nia nobis esse cœperunt: vel
bona simul emimus, aut de-
nique simul conduximus: aut
quod frequentius contingit;
argentariam mensam simul

Kk iij

exercuimus. Si quis igitur nostrum, quibus instrumenta communia sunt, velit ab eo qui ea possidet exemplum consequi, sine dubio describendi facultatem facere debet. qui autem exemplar tradit, & authenticum possidet, cauere debet, ei qui descripsit, se si quando authentica instrumenta necessaria ei fuerint, postulanti exhibiturum, daturumque: in iudicio enim fides non adhibetur exemplo, sed ipsis authenticis indigemus. veniamus igitur ad propositam quaestionem.

Ego & Paulus, ex quacumque causa volueris, communia instrumenta habebamus. ea autem Paulus superstes possidebat. accidit ut Paulus proscriberetur, aut ut intestatus decederet. denique fiscus Pauli vicem sustinet. adiui igitur Imperatorem postulans ut fiscus exemplar instrumentorum communium, quæ erant apud eum, mihi præberet, & si fortè authenticum quandocumque necessarium esset, caueret se ipsum exhibiturum. & cum desiderium meum principi oblatum esset, rescripsit hoc modo: Procurator priuatæ rationis, instrumentorum quæ communia tibi esse cum fisco dicis, describendorum

Ἀ γερώναρχον. ἐὰν τίνι εἰς ἡμῶν τῶν ἐχόντων κοινὰ δικαιώματα, βουληθεῖν τὰ τούτων ἀντίγραφα λαβεῖν, ὅρα ὅτι ταῦτα διακατέχοντος, χρεώσῃ ἀναμφιβόλως ἐκεῖνος παραχρῆν εἰς ἀντίγραφον τὰ ἐπὶ κοινὰ δικαιώματα. παραχρῶν ὅτι τὸ ἀντίγραφον, ἔστι διακρατῆρ αὐτοῦ τὸ ἀνθενικόν, χρεώσῃ ἀσφάλειαν δίδουαι τῷ ἀντίγραφον κομιζομένῳ, ὡς ἐὰν ποτε γῆνηται χρεία αὐτοῦ τῶν ἀνθενικῶν δικαιωμάτων, ὅτι παρέχει καὶ δίδωσι τῷ δεομένῳ. ἐν ᾧ δικαστέοις οὐκ ἐπιτρέπεται τὸ ἀντίγραφον, ἀλλ' αὐτῶν τῶν ἀνθενικῶν δικαιωμάτων δεόμεθα. ἐλθόντων οὖν ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Εγὼ ἔ. Παῦλος ἔξ οἷας θέλεις αἰτίας, κοινὰ δικαιώματα ἐκεκτήμεθα. διακατέχει δὲ αὐτὰ Παῦλος περὶ ἐρών. συνέβη ὅτι Παῦλον δημβυθῆναι, ἢ ἔ. ἀδιάδοχον αὐτοῦ τελευτῆσαι. ἔ. ἀπλῶς ὁ δημόσιος ὑποστήλσει τὸ ὅτι Παύλου πρὸς ὥπον. προσήλθον οὖν ἐγὼ βασιλεῖ, βουλόμενος ὅρα ὅτι δημοσίου ὅτι διακατέχοντος τὰ ἐπὶ κοινὰ δικαιώματα, ἔ. ἀντίγραφα λαβεῖν τῶν δικαιωμάτων. καὶ ὅτι ἀσφάλειαν ὅτι παρέξει εἰς γῆνηται καιρὸς, καὶ αὐτὰ τὰ ἀνθενικὰ προσενεχθῆναι παρὰ τῶν δημοσίων. ἔ. δεξιόμενος μου ὅτι αἰτήσιν ὁ βασιλεὺς ἀντιγράψεν οὕτως. Ο προκουράτωρ τῶν ἰδικῶν μου λόγου, τῶν δικαιωμάτων ἀνακοινὰ σοι εἶη μὲν τῶν δημοσίου λέγας, μετὰ τρεπίον δὲ χεῖρας καὶ τὸ

ἔσος γυῖσθαι κελύσθαι. Ἐάν ποτε ἄ
 πατήσῃ, ὡς πῖν τῆς
 σῆς ἐναγωγῆς πῶ οφείλουσαν ὡς
 ἄλλω δικαστῇ παραχρησθῆναι, ἢ πο-
 τε τύπῳ τῇ δικαιοματῶν παρα-
 χρησθῆναι ἐπιζητούμενος τῶν ἑ
 ναγωγῶν ὡς αὐτοῦ, ἢ μὴ πειθύν-
 ται τοῖς ἀντιγράφοις, ἵνα τοῦτο γέ-
 νηται προσάξει.

κα'. Εν τῇ ἐρώτη ἑ πῖλου διατά-
 ξει, Πῖ οὐκ ἂν Ἀντωνίνου ἐνομο-
 θέτησεν, ἀποπὼν ἑ. (V) ἐναγόντα
 ἐπιζητεῖν τὰ ἑ ἐναγωγῶν προε-
 νεχθῆναι συμβόλαια. ἡ δὲ πέμπτη
 ἑ πῖλου διάταξις Ἀλέξανδρου ἔσα
 εἶπεν, ἔξῃναι τῶ ἐναγωγῶ ἐπι-
 ζητεῖν προενεχθῆναι τοῦ τῶ ἐνα-
 γοντος λόγους ὡς συστασιν ἑ ἀλη-
 θείας. Εἰδοκῶς τοίνυν ἐνδύσαι ἀλ-
 λήλαις ἑ αἱ διατάξεις, ἢ μᾶλλον
 ἑ ἐπικρατέστερα ἢ Ἀλεξάνδρου,
 τυτέστιν ἡ πέμπτη, ὡς μεταχρεστέ-
 ρα τῶ χρόνῳ. ζητήσεως τοίνυν ὡς
 τοῦτου γυομῶν, αὐτὸς Ἀλέξαν-
 δρος ὁ βασιλεὺς ἀντιγράφῃ ἔπας.

Καὶ ἄπαντα ὡς αὐτῆς Ἀντωνίνου ἑ
 πατρὸς, καὶ ἄπαντα ὡς ἐμοῦ ἀντιγρά-
 φῃ, τοῖς ἑ δικαίαις καὶ τοῖς ἑ νομίμοις λο-
 γισμοῖς συσάδδουσιν· οὐδὲ γὰρ ἐνδύ-
 παι εἰσὶν, ἢ ἀπαδδουσαι ἀλλήλων.
 ὅποτε πολλή ἐστιν ἡ διαφορὰ ἐκ ἑ μέ-
 ρους ὅς ἐστι ποτε ἀπατεῖ, καὶ ὅς τῇ ἑ δόλου
 ὡς ἀντιγράφῃ ἀπωθείσθαι δυνάμεται ἑ
 ἰδίας ἀπατησεως, λόγοι προενεχθῆναι
 ἐπιζητῶν, δι' ὧν ὁ ἐναγωγὸς φιλο-
 νηκεῖ δύνανται ἐπιστῆναι τῇ ἀληθείᾳ. ὁ πρ

A facultatem secundum mo-
 rem fieri iubebit: & si quan-
 do res exegerit ad fidem pe-
 titionis tuæ apud alium iu-
 dicem præbendam aliquid
 eorum instrumentorum pro-
 ferri, desiderante eo qui à te
 conuenitur, nec fidem ex-
 emplis adhibentē, ut id fiat
 præcipiet.

B XXI. In prima tituli con-L. s.
 stitutione Pius, qui & Anto-
 ninus sancit, absurdum es-
 se, ut actor exhiberi sibi in-
 strumenta rei desideret. quin-
 ta verò quæ est Alexandri;
 ait, licere reo desiderare, ut
 sibi exhibeantur actoris ra-
 tiones, ut fides constare pos-
 sit. videbantur igitur hæ con-
 stitutiones inuicem pugnare;
 C magisque obtinere debere le-
 gem Alexandri, hoc est,
 quintam, velut tempore po-
 steriorem. Cum ergo hac de
 re quæreretur, ipse Alexan-
 der Imperator ita rescripsit.

Et quæ à diuo Antonino
 patre meo, & quæ à me re-
 scripta sunt, cum iuris &
 D æquitatis rationibus con-
 gruunt: nec enim diuersa
 sunt, vel discrepantia, cum
 multum interfit ex parte eius;
 qui aliquid petit, quique do-
 li exceptione subiuuari à
 petitione sua potest, rationes
 promi desideretur; ex quibus
 reus veritatem constare pos-
 se contendit: quod utique

Kk iiij

fieri debere ipsa rei æquitas
suadet: an verò ab eo à quo
aliquid petitur, hoc est, à
reo, rationes exhiberi petan-
tur: quando hoc casu non
oportet originem petitionis
ex instrumentis eius, qui
conuenitur, confirmari, at-
que fundari.

Α δηλαδή ἐ γίνεται αὐτῇ ἡ ἀνά-
γκη δικαιοσύνη συμβουλῆς· εἰ
μὴν ὡς ἐκείνου ἢ ἀπαυτομύου ἐ-
ποτε λόγῳ προενηνύται ἐπιζη-
τούται, τότε ὡς ἢ ἀναγκάτου.
ὅποτε ἐν τούτῳ τῷ θέματι οὐ γὰρ ἢ
δραχμογονίαν ἢ ἀπατήσεως ἐκ τῆς
δικαιωμάτων ἐκείνου ἢ ἀναγκάτου
ἰσχυροποιεῖται ἢ θεμελιόεται.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΘ΄.

Περὶ τῶν οἰπνῶν πρὸς ὅσον ἐν ταῖς δίκαις νόμιμον ἔχουσιν, ἢ οὐ. Ἐπεὶ
τῶν ὅπως μὴδεὶς ἀκὼν κινεῖν, ἢ κατηγορεῖν ἀναγκάζεσθαι.

TITVLVS XIX.

*Qui legitimam personam in iudiciis habeant, vel non. Et ut nemo
inuitus agere, vel accusare cogatur.*

L. I. C. I. **S**I pupillus sine tutoris
qui
leg.
per. auctoritate cum aliquo
litigarit, sententia non va-
let.

L. 2. II. In priuatis iudiciis &
pupillus tutore auctore rectè
agit, & conuenitur. & adul-
tus curatore consentiente re-
ctè conuenitur.

L. 5. III. Momentariæ posses-
sionis actionem per quamcum-
que personam exerceri con-
cedimus. Cùm autem quis
possessionis adipiscendæ ani-
mo eius petitionem instituit,
non læditur altera pars ex
illius obreptitia petitione:
quoniam sine legitima perso-

α'. **E**AN ἀνὴρ αὐτὸς ἐπιζή-
του αὐθεντίας μετὰ τινος
δικάσεται, ἐκ ἑρρώται, ἢ ἀπό-
φασις.

β'. Εἰ τῶν ιδιωτικοῦ δικαστηρίῳ,
καὶ ὁ ἀνὴρ μὴ ἐπιζήτου αὐ-
θεντίας καλῶς ἐνάγῃ καὶ ἐνάγεται.
καὶ ὁ νέος καὶ συναίνεσιν ἢ κουρά-
τωρ καλῶς ἐνάγεται.

γ'. Εἰ τῷ αὐτῷ προσκαίρου νο-
μῆς δικαστηρίῳ, οἷον δὴποτε πρὸς
ὅσον δικαζόμενον δεχόμεθα.
ὅτε δὲ ὡς δέλων πρὸς ἐπιλαβέσθαι
νομῆς, ποιεῖται πρὸς αὐτῆς
αἵτησιν, οὐδὲν ἀδικεῖται ἢ ἑτε-
ρῷ μέρος ἐκ τῶν τῶν συνάρτα-
ται. ἢ γὰρ χωρὶς ἐνόμου προσώ-

που δέχεται ἡ δίκη γυμνάζεσθαι·
οὐδὲν δὲ βοηθεῖ τὸ ὑπομνησιῶναι
ἐν οἰαδήποτε ὑποδείξι μόνῳ καθ'
ἑαυτὸν ὧς ἐλάττω· μάλλον γὰρ
ὧς κουράτῳρα, ἢ μὴ ὧς κουρά-
τωρδύμῳρον ἐχέτω ὑπομνησιῶναι.
δ'. Οὐδεὶς οὐδὲ χρηματικῶς δι-
κῶς κινεῖν, οὐδὲ ἐγκλημα γυμνά-
ζειν κατὰ τὸ ἀνάγκάζεται, μὴ
βουλόμῳ.

Ana cœpit lis exerceri. Nihil
autem opitulatur conuentio
circa minorem solùm habita-
curatorem enim potius con-
ueniri oportuit, quàm eum
qui sub curatoribus degebat.

IV. Nemo ciuilem actio-
nem mouere, vel accusa-
tionem aduersus aliquem ex-
ercere inuitus compellitur.

L. vii.
C. vt
nemo
inuit.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΚΤΩΘΝ

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

Περὶ σωηγόρων, ἥτοι δὲ πρὸς τουλάωδον.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

LIBER OCTAVVS.

TITVLVS I.

De Advocatis, siue de postulando.

L. I. D. I.
de po-
stul.

ΠΡΕΣ sunt ordi-
nes eorum qui
postulare non
possunt. quidam enim in to-
tum prohibentur^a. quidam
autem pro se tantum postu-
lant. quidam & pro se, & pro
certis quibusdam personis.

§. 1. Postulare est^b voluntatem
suam vel amici sui in iure
apud eum, qui iurisdictioni
præest, exponere, vel alte-
rius voluntati contradicere.

§. 2. In totum postulare prohi-
betur, qui decem & septem
annos non in totum comple-
uit, & qui prorsus non au-
dit.

§. 3. Non solum autem his, qui
non habebunt^c aduocatum,

ΠΡΕΙΣ εἰσι τῶν μὴ
δυναμῶν σωηγ-
ρεῖν. ὁ μὲν εἰς τὸ παν-
τελὲς κωλύονται. ὁ δὲ ὑπὲρ μῆ-
νων ἑαυτῷ σωηγροῦσιν. ὁ δὲ ὑπὲρ
ἑαυτῷ, ἢ ῥητῶν ἄλλων.

Σωηγρορεῖν ὅστις τὸ πρὸς δύναι
πρὸς οἰκείαν ἐν δικαστηρίῳ δέλῃσιν,
ἢ πρὸς τῶν φίλου ὡς αὐτῷ ἔχοντι δι-
καιοδοσίαν, ἢ τῇ ἐτέρῳ δελήσῃ αὐ-
τειπεῖν.

Εἰς τὸ παντελὲς κωλύεται σωηγ-
ρορεῖν, ὁ μὴ πληρόσας τὸ ἑπτα-
καιδέκατον ἐνιαυτὸν, καὶ ὁ παντελὲς
μὴ ἀκούων.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτοις, ἀλλὰ καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς δὲ ἐτέροις αἰτίας μὴ

ἔχουσι σωηγέροις, ἢ κτλ. ἀειδρα-
μῶν, ἢ φόβον τῶ ἀντιδίκου, δι-
δωσιν ὁ πρῶτος.

ὑπὲρ μόνων ἑαυτῶν, σωηγορο-
σι γυνὴ καὶ τυφλός· ἡ γυνὴ γὰρ οὐ
μετέρχεται ἀνδρείον· ὁ Φφίκιον· ὁ
τυφλός δὲ δικάζον διδάσκει, καὶ ἐκ
δοκίμειται τῆς συγκλήτου. Σοφίᾳ
δὲ νέαν ἐκ ἐγχειρίζεται· ὡς μὲντοι
πρὸς τῶ πένδοις εἶχε, μὲντοι ἔχων.

Καλύεταί, ὑπὲρ ἄλλων σωηγο-
ρεῖν, καὶ ὁ ἡταιρικῶς εἰ μὴ κτλ. βίαν
ληστῶν ἢ πολεμίων πέπονθε. καὶ ὁ
καταδικασθεὶς κεφαλικῶς ἐκλή-
ματι. ὧρὰ, χαμαδικασθῇ, καλύε-
ται σωηγορεῖν. ὁ δὲ τῇ συκοφαντίᾳ
δημόσιου καταδικασθεὶς ἐκλήμα-
τος, καὶ ὁ ἑαυτὸν μιᾶσας εἰς τὸ θη-
ριομαχῆσαι. εἰ μὴ τὸ θηρίον, τυχόν
λέων, ἡμερῶς γέρονεν. ὁ μιᾶσας
ἑαυτὸν ἀπμοδῶται. καὶ μὴ θηριο-
μαχῆσαι. οὐ μὲν ὁ θηριομαχῆσας
ἀνὰ μιᾶς· εἰ μὴ λαβεῖν ἐν τῷ
κυνηγίῳ φιλοπρίδου ὡς ἐχέει. ὁ
δὲ ποιοῦσι σωηγοροῖσι τοῖς ὑπὲρ
αὐτῶν κηδεμονοῦσιν. ἐκ ἀπ-
μοδῶται ὁ μιᾶς λαμβάνων τῇ
τῷ κατὰ πολεμῆσαι θηρίῳ ἔξω-
θεν κυνηγίου βλάβην πῶς ἐπὶ
ῥῆσιν. ὁ κεκωλυμένος, ἐπεὶ σωη-
γορήσας, ἐκβάλλεται, καὶ πρὸς τὸ
δοκοῦν τῷ δικαστῇ, ποινῶς δίδωσι
λεηλατικῶς.

Ἐκ τῶς τρίτου κεφαλαίου
ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ῥητῶν πρὸς

A. prætor advocatum dat, sed
& aliis qui ex alia causa pa-
tronum non habent, vel am-
bitione aduersarij, vel metu.

Pro se tantum postulant, §. 4.
mulier & luminibus captus:
mulier enim virili officio
non fungitur. cæcus verò
iudicandi officio fungitur;
& senatu non mouetur. no-
uum autem magistratum non
gerit, cœptum tamen ante
casum siue vitium retinet.

Postulare pro alio prohi- §. 5.
betur & qui corpore suo
muliebria passus est: nisi vi
prædonum, vel hostium stu-
pratus est. & qui capitali cri-
mine damnatus est. apud iu-
dicem pedaneum postulare
prohibetur calumniæ publici
iudicij damnatus: & qui o-
peras suas locauerit, vt cum
bestiis depugnaret: nisi fera,
(puta leo) mansueta facta
sit. Qui locauit operas suas no-
tatur, quamuis non depugna-
uerit: non tamen qui depu-
gnauit sine mercede: nisi in
harena passus sit se honorari.
eiusmodi personæ postulant
pro his quorum curam ge-
runt. Non notatur qui mer-
cedem accepit, vt depugna-
ret feram extra harenam,
quæ prouinciæ nocet. Qui
pro alio postulauit licet pro-
hiberetur, repellitur, &
pro æstimatione iudicis pe-
cuniaria pœna multatur.

Ex tertio capite edicti, pro §. 8.
se ipsis, & pro certis perso-

nis & postulant, qui alia ex causa notantur, nec in integrum restituti sunt. qui autem secundo edicti capite continentur infames difficile in integrum restituuntur. Restitutionem autem accipe, quam princeps, vel senatus indulget: sed minoribus tantum circumscriptis subuenir, & cæteris qui titulo de restitutionibus continentur. Si quis famoso iudicio condemnatus restitutus sit, infamia eximitur.

§. 9. Quidam sunt pro quibus qui tertio edicto continentur postulare possunt: parentes & patroni, & liberi & parentes patronorum. postulant quoque pro liberis suis, & fratribus, uxore, focero, genero, nuru, vitrico, nouerca, priuigno, pupillis, furiosis,

L. 2. II. GAI. Fatuis: cum istis quoque personis tutor, aut curator datur.

L. 3. III. VLP. Siue à parentibus, siue à maiore parte tutorum, vel ab eo cuius de ea re iurisdictio fuit, ea tutela curatione data erit. Adfinitates accipe non eas quæ quondam fuerunt, sed præsentis. Nurus & generi & foceri & focrus appellatione, etiam vltiores continentur. Postulant & pro aliis, quorum curatio eis data est, veluti pro surdis, prodigis & adolescentibus.

πάντων σιωηγοροδοσιν. ④ ἄλλως ἀπαιωθέντες; καὶ μὴ ἀποκαταστάτες. ⑤ δὲ τῷ δυνάτεω κεφαλαιῷ περὶ ἐλεγχόμενοι, ἀπμοι, δυσχερὲς ἀποκαθίστανται. ἀποκατάστασιν δὲ νόει, πῶς ἀπὸ βασιλέως ἢ συγκλήτου ἀνιχνύεσθαι γὰρ ἔχων τοιαύτῳ ἀποκατάστασιν δίδωσιν: ἀλλὰ μόνῳ πῶς καὶ τῆς χειραφῆς τῆς ἀφῆλικος, καὶ τῆς λοιπῶν τῆς περὶ ἐλεγχόμενων τῷ πᾶσι τῆς ἀποκαταστάσεων. ὁ καταδικασθεὶς δὲ ἀπμοποιοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀποκαταστάς, ἐλθόντες ῥοδοται τῆς ἀπμίας.

Εἰσὶ δὲ ὑπὲρ ὧν ④ τῆς τοιαύτης σιωηγοροδοσι τὰς ἑξῆς: γονεῖς καὶ πατρῶνες, καὶ παῖδες, καὶ γονεῖς τῆς πατρῶνων. σιωηγοροδοσι δὲ καὶ ὑπὲρ ἰδίων παίδων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ γυναικῶν, ⑤ πενδερόν, καὶ γαμβρόν; καὶ νύμφης, ⑥ πατρῶου, καὶ μητρίδας; ⑦ πατρῶνου, ⑧ ἀνιχνύων, καὶ μαγνητόμων,

β'. Γαι. Καὶ ἀφρόνων. καὶ οὗτοι γὰρ κηδεμονίζονται.

γ'. Οὐλπ. Εἴτε ἀπὸ γονέων ἐδόθησαν, εἴτε τῆς πλείονος μέρους τῆς ὁπιογῶν, ἢ τῆς ἔχοντος δικαιοδοσίαν. ἀρχισείας νόει τὰς οὐσας; οὐ μὲν τὰς γγνωσμένας. νύμφη, καὶ γαμβρός, ⑤ πενδερός, καὶ πενδερά λέγονται ④ πορρώτερον. Σιωηγοροδοσι ⑤ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὧν ἀπὸν κουρατωρδομῶν: οἷς κωφοῖς, ⑥ ἀσωτοῖς, καὶ ἀφῆλιξι.

δ'. Καὶ

δ'. Καὶ ἀδενέσιν,
 ε'. Καὶ τοῖς διὰ τὴν διωκεῖν νό-
 σον μὴ δυναμένοις διοικεῖν τὰ ἴδια.
 ς'. Οἱ γὰρ μὴ ἐκποισίως, ἀλλ' ἐξ
 ἀνάγκης διοικοῦντες, καὶν ὥσι τῶν
 ὑπὲρ ἐαυτῶν μόνων σωηγορουῶ-
 των, ἀκινδυνῶς καὶ τοῖς ὧν αὐ-
 τῶν κηδεμονοιουμένοις σωηγοροῦ-
 σιν. Ο καλυδαίς. ἀπὸ δέχοντος
 ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δέχης αὐ-
 τῆς σωηγορήσαι, ὧν τὴν διαδο-
 χὴ σωηγορεῖ.

ζ'. Ο καλυδαίς σωηγορεῖν,
 οὐδὲ τῆς ἀντιδικου αὐτῆς συγχωροῦ-
 ται σωηγορεῖ.

η'. Ο πρὸς καιρὸν καλυδαίς,
 μὴ τῶν χρόνων παῖσι σωηγορεῖ,
 καὶ ἀπὸ ἐξουσίας ὑποστρέψας. καὶ
 ἀδιάφορον διὰ ποῖον ἔκκλημα
 ἐκωλύθη, ἢ ἐξωλείσθη.

θ'. Ο μὴ ἐξ ἀπμοποιοῦ αἰτίας
 καλυδαίς ἐπὶ σωηγορεῖν, οὐ κα-
 λυέται σωηγορεῖν ἐν ἐπὶ ἐπαρ-
 χίᾳ, ἥς ὁ κωλύσας αὐτῶν ἐκ
 δέχεται.

ι'. Παῦλ. Ο τῆς δημοσίου σωη-
 γοροῦ ὑπὲρ ἐαυτῆς, καὶ χρόνων, ἐ-
 παύων ἰδίων, ἐπὶ τῶν αὐτῶν
 ἐπιτροπικομένων σωηγορεῖ καὶ τῆς
 δημοσίου.

ια'. Τριφονιν. Ο ἐπιτρόπος ἐπιτε-
 τραπῆται τῶν ἀνέμων σωηγορεῖν, εἰ καὶ
 τῶν πατρὶ τῆς ἀνέμου ἐν αὐτῇ τῇ δι-
 Basil. Tom. I.

A IV. Et debilibus, L. 4.
 V. Et his qui propter mor- L. 5.
 bum perpetuum negotia sua
 gerere non possunt.
 VI. Nam qui non sponte L. 6.
 sed necessario administrant,
 etiamsi ex his sint, qui non
 nisi pro se postulare possunt,
 pro his quorum tutelam vel
 curationem gerunt, citra pe-
 riculum postulare possunt. Si
 quis à prætorè tempore ma-
 gistratus sui aduocationem
 præstare prohibitus sit, apud
 successorem eius postulare
 potest.

VII. Qui patrociniū præ- L. 7.
 bere prohibitus fuerit, nec
 aduersario consentiente po-
 stulare potest.

VIII. Cui aduocationibus ad L. 8.
 tempus interdictum est, post
 tempus pro omnibus postu-
 lat: & de relegatione reuer-
 sus*. nec distinguitur pro-
 pter quod crimen silentium
 irrogatum sit, aut relegatio.

IX. Ex ea causa prohibitus L. 9.
 postulare, quæ infamiam non
 irrogat, in alia prouincia po-
 stulare non prohibetur, cui
 qui prohibuit non præest.

D X. PAUL. Qui fisci causas L. 10.
 agit, suam, vel parentum,
 vel filiorum suorum, vel pu-
 pillorum, quorum tutelam
 gerunt, causam & aduersus
 fiscum agere potest¹.

XI. TRIPHONIN. Tu- L. 11.
 tori pro pupillo suo postula-
 re permittitur etiam in ne-
 gotio, in quo aduocatus con-

tra patrem fuisset, licet fisci causa sit.

L. 2. C. XII. Liberti privatorum, vel principis, si literis eruditi sint, postulare non prohibeantur.

L. 3. XIII. Qui sibi ad futuro honorarium quod deberi potuisset, quasi ex mutui causa se debere cavit, utatur exceptione non numeratae pecuniae, nisi tempus elapsum sit, & cautionem interpositam condicat.

L. 4. XIV. Licet absente patrono causae quis victus sit, lata aduersus eum sententia reuocari non potest.

L. 5. XV. Qui per auaritiam inexplabilem si cliens eius iudicio vicerit, certam partem litis depectus fuerit, & perseuerauerit, postulatione arceatur.

L. 6. XVI. Constitutio ait, eundem in eodem negotio aduocatum & iudicem esse non posse: & non licere aduocato, clam vel palam aduersarium suum contumelia adficere: alioquin ipsum infamia notari. vel cum cliente suo contractum de lite, vel pactionem de mercede aduocatorum inire. Aduocatos autem quibus honorarium accipere conceditur, aspernari non debere quasi rem vilem, quod libero arbitrio litigatores eis offerunt, nec ex industria lites protrahere, licere

αὐτοὺς ἀποσηγορεύσει, καὶ ἢ τῆς δημοσίου ἢ δίκης.

16. Οἱ ἀπελευθεροί, εἴτε τυχόντες εἰσιν, εἴτε τῆς βασιλείας, εἰ δὲ παύδ' αὐτοὶ εἰσι, σιωπηγορεῖν μὴ κωλύεσθαι.

17. Οὗ τῷ μέλλοντι σιωπηγορεῖν, τὰ ἀπὸ σιωπηγορίας χρεωστούμενα, ὡς ἀπὸ δανείου χρεωσεῖν ὁμολογήσας, κεχρησθῶ τῇ τῆς ἀνάργυρας παραγραφῇ, εἰ μὴ παρήλθῃ ὁ χρόνος, ἢ τὴν οἰκείαν κομίζεσθαι ἀσφάλειαν.

18. Καὶ ἐν ἀποσίᾳ ἕως τῆς ἰδίου σιωπηγορίου ἡγήσῃ, οὐ δύναται ἀνὰ ῥέψαι τὴν κατ' αὐτὸν ἐξερχεῖσθαι ψήφον.

19. Οὗ δὲ ἀπλήστῳ τῷ οἰκείῳ σιωπόμενος πρὸςφυγῇ, φανεραν τῆς δίκης μοῖραν μὴ τὴν νίκην λαμβάνειν, & ὑπηρετίας, τῆς σιωπηγορεῖν ἐκβαλλέσθαι.

20. Ἡ διάταξις φησι, μηδέποτε τὸ αὐτὸν ἢ δικολογεῖν, ἢ δικάζειν. μηδὲ ἐξεῖναι τῷ δικολόγῳ ἢ λαθραίως, ἢ φανερῶς ὑβρίζειν τὸ αὐτὸν διάδικον. ἐὰν δὲ ὑβρίσῃ, ἀπμοδίως αὐτόν. Ἄλλ' αὖτε ἐν σύμφωνον, ἢ συνάλλαγμα πρὸς τῆς δίκης ποιῶν, ἢ πρὸς τῶν μετῶν τῆς δικολότητος μὴ τῆς οἰκείου πρὸςφυγος. ὅταν δὲ δικολόγοις ὅταν δυναμένοις λαμβάνωμεν μισθόν, μὴ μὴ κατὰ φρονήσεως δὲ τῆς ἐκείνου δέχεσθαι τοῖς ἐκκοσίως αὐτῷ πρὸςφερομένοις μισθοῖς. μηδέποτε δὲ τὸ δικολόγῳ ὑπηρετίας παρέλκειν τὰς δίκας. ἐξεῖναι

δὲ καὶ τοῖς ἀξιωματικοῖς ἐν Ρώμῃ
 εἰβουληθείησαν συνηγορεῖν, ἕως ὅτε
 εἰ αὐτοὶ βούλωνται. ἐστῶσι μὲν καὶ μὴ
 ὡς ἀξιωματικοῖς καθέζεσθαι· μη-
 δὲν μὲντοι λαμβάνειν λόγῳ μισθῶν,
 ἀλλ' ὅτι ἐπαυξήσῃ τῶν οἰκείων ἐπαύ-
 ρων, τῇ συνηγορίᾳ κεχρησάμεναι. εἰ δὲ
 μισθὸν λαμβάνοντες φθινέειν, ὀπο-
 βλήτοις καὶ ἀγλυνεῖς καὶ βυτελεῖς αὐτοῦ
 νομίζεσθαι. ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπαρχίᾳ δεῖναι
 τοῖς ἐρχομένοις ἀξίαν δίχα δέχῃς, τοῦτε-
 ριν ὀνομαστέοις καὶ διὰ πολλοῖς συνηγο-
 ρεῖν καὶ συνηγορεῖντας αὐτοῖς, μὴ ἀπαμ-
 πεῖν διὰ τὸ τῷ ἀξίᾳ προνόμιον κεχρη-
 σάμεναι, καὶ καθέζεσθαι, ἀλλ' ἐστρώτας τῇ συνη-
 γορίᾳ πληροῦν, ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ
 καθεστῶτι τῇ συνηγορίᾳ ὀποταξα-
 μένοις τῇ καθέζεσθαι δεῖσιν.

ἰζ'. Ο δέχων, δεῖσιν τοῖς δικολό-
 γοις τοῖς μέρεσι διδόντω. ὡς αὐτὸ μὴ δι-
 ρεθῶσιν εἰς ἕνα μέρος· οἱ δὲ παῖδες καὶ
 πείραν ἔχοντες, εἰς τὸ ἑστῶν οἱ ἀπαμ-
 δόποι, ἢ ἀπειθεῖς ἐπὶ. ὁ δὲ δεῖν τῷ
 δέχοντι ἐπομνηθεῖς εἰπεῖν, ἢ δίχα
 παρὰ φάσεως βυλόγου φρασιτοῦμε-
 νῶν, ἐμβαλλέσθω τῷ φόρου, μηδὲ
 ἐπαυξάνου ἔχων ἐλπίδα. εἰ δέ τις τῷ δι-
 καζομένῳ ὁφθαλμὸν κεχωρισμένως πα-
 ρὰ πολλοῖς τῷ παρῶν φρασιτοῖς,
 καὶ πανουργία τοιαύτη τῇ συνηγορίᾳ
 παρὰ φάσεως δεῖσιν, ὡς ἐναργῆς
 συγκοφάντης ἐλεγχθήσεται, καὶ πᾶσι δέ-
 χοντι κινῶ δεῖσιν· οὐ διαφύξεσθαι.

ἱη'. Μήτε εἰς τὸ ἐπαρχῶν, μήτε ἐν
 ἑστῶ οἰωδῆποτε δικασθῆναι μὴ τῷ

Basil. Tom. I.

A autem etiam honoratis in
 vrbe Roma quandiu volue-
 rint postulare. stare verò
 eos, non autem quasi hono-
 ratos sedere : ita tamen ut
 mercedem non accipiant, sed
 in augmentum laudum sua-
 rum aduocationis munere
 fungantur. Si verò mercedem
 accepisse arguantur, abiectos,
 & degeneres ac viles haberi.
 B Sed & in prouinciis licere
 his, qui sine administratione
 dignitatum codicillos hono-
 rarios mernerunt, aduocatio-
 nem præbere. nec quatenus
 eo munere funguntur digni-
 tatis prærogatiua uti, vel se-
 dere, sed stantes postulare,
 quasi quo tempore aduoca-
 tionem suscipiunt, sedendi
 iuri renuntiauerint.

XVII. Magistratus ex æquo L. 7.
 aduocatos partibus det: ut nō
 in vna parte eruditi, & triturae
 forensis periti, ex alia verò im-
 periti, & vsus forensis ignari
 consistent. Si quis verò moni-
 tus à iudice sine iusta causa pa-
 trocinium suscipere recusaue-
 rit, careat foro citra spem resti-
 tutionis. Si quis autem ex liti-
 gatoribus detectus fuerit se-
 paratim cum plurimis tracta-
 se, & tali fraude parem aduo-
 catorum defensionem subtra-
 xisse, pro manifesto calumnia-
 tose habebitur, & auctorita-
 tem iudiciariam non effugiet.

XVIII. Nemo vel in foro L. 8.
 præfecti prætorio, vel in alio
 quocumque iudicio ad toga-

L 1. ij

torum consortium accedat, nisi Christianus sit. si quis vero aduersus ea togatorum consortium societur, apparitores præfecti prætorio decem auri libras pendent. qui autem patrociniū præbere ausus fuerit, aduocationis officio remorus, & proscriptus exilij poenā sustinebit, rectore prouinciæ, qui hæc tolerauerit, bonorum dimidiæ proscriptionem, & poenam exilij per quinquennium passuro.

L. I. C. XIX. Qui aduocatum suum præuaricationis accusauerit, & impleuerit accusationem, competentibus poenis eum subiiciet, & denuò de causa tractabitur. quod si non docuerit præuaricatum, velut calumniator infamiā notabitur, & rebus iudicatis, à quibus prouocatum non est, stabitur.

L. 4. XX. Aduocati prætoriani, & aliorum iudiciorum, quidquid occasione professionis quæsierint, veluti peculium suum post patris obitum vindicare valeant.

L. 5. XXI. Quidquid togatis prætorianis indultum est, id etiam patroni causarum vrbicariæ præfecturæ sibi præstitum esse cognoscant.

L. 6. XXII. Nulla togatis præfecturæ prætorianæ à quoquam iudice, vel ab ipso præfecto prætorio sollicitudo iungatur: nec aduocatis fori prouincialis, nec specta-

A συνηγόρον παπιδω χειριστὸς ἐκ ὧν. εἰ δὲ πρὸς ὧν ταῦτα παχθείη, ὁ μὲν ἐπαρχικοὶ ταξείωνται, δέκα χροσὸς καταθέσονται λίτρας. αὐτὸς δὲ ὁ συνηγορήσας πολήσας, ἐκβλήθεις τῆς πόρου, καὶ δημωδὲς ἐξοριθήσεται. τῶ ἐν ἐπαρχίᾳ ἔρχονται ἀναγορεύου πλὴν εἰς τὸ ἡμῶν δὴ μῶσιν, ὅτι πενταετία ἐν ἐξορίᾳ διαζονται.

ιβ'. Ὁ ἀποδοσίας τῆς οἰκίας καὶ τηγορήσας συνηγόρου, μὴ ἀποδείξιν, τὰς προσφόροις αὐτῶν ὑμῶν εἰας ἐπάγῃ, ἢ ἐξ ἔρχῃς ἢ ὑποθέσας κινήσεται. μὴ ἀποδείξας, ἢ ὡς συγκοφάντης ἀπμωθήσεται, καὶ σέρξει μὴ ἐγκαλεσάμεν πλὴν ἀποφασιν.

κ'. Οἱ τῶ ἐπαρχῶν καὶ τῶν ἄλλων δικαστηρίων συνηγόροι, ὅσα προσφάσῃ τῶ ἐπιτιμωμάτων ἐκλήσαντο, ταῦτα ὡς ιδιοκτητον πεκοῦλι μὴ πλὴν τῶ πατρὸς τελευτῶν ἐκδικαίωσαν.

κα'. Ὅσα τοῖς τῶ ἐπαρχῶν τῶ πραιτωρίων συνηγόροις πεφιλομήνηται, τούτων ἢ οἱ τῶ ἐπαρχῶν τῆς πόλεως ἀπολαυέτωσαν.

κβ'. Μηδεμία τοῖς τῶ ἐπαρχῶν τῶ πραιτωρίων δικολόγοις ἐπιβαλλέτω φροντὴς ὧν πρὸς τῶ δικαστῶν, ἢ ἐξ αὐτῶ τῶ ἐπαρχῶν, ἢ τοῖς τῶ ἐπαρχῶν, ἢ τῶ ἀεβλέτων ἔρ-

ζόντων συνηγόροις. μήτε οὐδ' ἐπο-
ψία, μήτε ἑξίσωσις, μήτε ἔργου
οἰκοδομή, μήτε δικάων ἀναψηλά-
φησις, μήτε λογοδείσι^ω, μήτε
ἄλλο τι τοῖς συνηγόροις ἴπτα θέ-
σθαι, εἰ μὴ μόν^ω τὸ ἐν ἐκείνῳ δι-
κάζειν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ συνηγο-
ροῦσι πεντήκοντα λιτρῶν χειρίου
ἴπτα^{μι} ὑφορομένης τ' ἑξέως, B
εἰ τι τούτων παραβαδίσῃ.

κγ'. Τῶν αὐτῶν ἀπολαύειτω ὁ
πρὸς τῷ ἐπαρχῷ τ' Ἰλλυρικῷ
συωισάμεν^ω, & ὁ πρὸς τῷ ἐπαρ-
χῷ τῆς πραιτωρίων.

κδ'. Οἱ πρὸς τῷ ἐπαρχῷ τῆς
πραιτωρίων, ἢ τῷ ἐπαρχῷ τῆς πό-
λεως, τὸ τ' δημοσίου συνηγορεῖτον
πληρόσαντες, πάσης ταξέωπκῆς, καὶ
τῆς χείρον^ω μὲν τῆς παίδων ἐλδ-
υροῦσθωσαν τύχης καὶ κόμητες ἐ-
ξωσαν κωνοισσοειδμοί, μηδὲν ὧν
ἐκλήσαντο ἔξ οἰουδήποτε ἥπλου, τοῖς
ὧν εἰσὶν ὑπεξούσιοι προσωρε-
ζόντες.

κε'. Οἱ οὐδὲν ποτε συνηγοροῦ^ω, δέ-
χων ἐπὶρχίας προσωβληθεῖς, & κα-
θαρῶς τ' ἀρχὴν παρελθὼν, ἀφ' ὅ-
νως εἰς τὸ οἰκεῖ^ω πάλιν συνηγο-
ρεῖτω τόπον.

κς'. Δύο δὲ π' ἐνός πρὸς τοῖς ἐπαρ-
χῶσι γινέσθωσαν κατ' ἐνιαυτὸν τ' δη-
μοσίου συνηγόροι, τὰ αὐτὰ προ-
νόμια προσωφέροντες, ἀ & προσωτε-
ρ^ω ὁ εἰς.

κζ'. Μηδεὶς τῶν ὑπεραριθμίων, ὡς
Basil. Tom. I.

bilium iudicum. Nulla igitur
inspectio, nulla peræquatio,
nulla operis constructio, nul-
la discussio, nullum ratioci-
nium, nullum denique aliud
eis mandetur, præter arbi-
trium in eodem duntaxat lo-
co, ubi aduocationis exer-
cent officium: quinquaginta
librarum auri poena officio
feriendo, si quid horum tem-
nerauerit.

XXIII. Iisdem privilegiis L. 7.
potiantur rogati Illyricianæ
præfecturæ, quibus fruuntur
rogati prætorianæ sedis.

XXIV. Aduocatio prætoriana L. 8.
na, & vrbicariæ præfecturæ
post completum fisci patro-
natum omni cohortali, &
viliore conditione liberetur,
vnà cum liberis: & comites
sint consistoriani, nihil eorum
quæ quolibet titulo quæsie-
runt, his quorum in pote-
state sunt, adquisituri.

XXV. Si quilibet aduoca- L. 9.
tus rector prouinciæ factus
fuerit, post peractam integrè
administrationem, absque
inuidia causas orandi denuò
facultatem recipiat.

XXVI. Bini pro vno in fo- L. 10.
ro præfecti prætorio fisci pa-
troni creentur, iisdemque
privilegiis vtantur, quibus
antehac utebatur is qui solus
creabatur.

XXVII. Nullus supernume- L. 11.
rariorum, tanquam scilicet

ad adfessuram p̄motus, A
centum; quinquaginta præ-
fecturæ prætorianæ aduoca-
tis connumeretur: neque
quisquam consortio aduoca-
torum prætorianæ sedis so-
ciatur, nisi prius apud recto-
rem provinciæ ex qua oriun-
dus est, aut si abfuerit apud
defensorem ciuitatis suæ ge-
storum cōfectione patefa-
ctum fuerit cohortali vitæ ac
fortunæ eum minimè subia-
cere. Iurèt etiam doctor eius
sub gestorum testificatione
peritiâ iuris adprimè instru-
ctum esse. filij autem ordina-
riorum aduocatorum super-
numerariis præferantur. li-
ceat & ipsis apud proconsulē,
& præfectum augustalem, C
vel comitem Orientis, vel vi-
carios, & apud rectores pro-
uinciarum negotia perorare.

L. 15. XXVIII. Post duos fisci
patronos, sexaginta quatuor
rogati præfecturæ prætoria-
næ, qui in præsentī sunt, his-
dem priuilegiis perfruantur,
quibus fisci patroni, liberī-
que eorum fruuntur. si verò
quis post cœptum fisci pa-
tronatus annum fatalem
diem obierit, vniuersa totius
anni solatia ad successores
suos, siue liberi, siue extra-
nei fuerint, tam ex testamen-
to, quàm ab intestato trans-
mittat.

L. 16. XXIX. Quindecim vrbica-
riæ præfecturæ rogati, qui in
præsentī primos gradus post

αρχαίς δίδεν εἰς συνεδρίαν, τῆς
ἐπαρχίας συναριθμείτω τοῖς
ἐκάτον πενήκοντα. μηδὲ γινέτω πε-
ντήκοντα τοῖς ἐπαρχοῖς συνήγοροι, εἰ
μὴ ἑτέρω ἐν ὑπομνήμασι ἢ αὐ-
τῷ δέχοντι τῆς πόλεως αὐτῆς, ἢ εἰ
μὴ παρῇ, ἢ αὐτῷ ἐνδικῶ, αὐ-
αχθείη, πύχης αὐτῆς μὴ εἶναι ταξίω-
πῆς. ἔξομότηται δὲ ὁ διδάσκα-
λος αὐτῆς ἐφ' ἑαυτῷ ἐν ὑπομνήμα-
σιν ἀκριβῶς αὐτῷ ἡσκήσασθαι τῶν
νόμων. ὁ δὲ τῶν ἐναριθμίων συν-
ηγόρον παῖδες ἀριθμείωσαν ἢ
ὑπεραριθμίων. ἔξεσθαι δὲ τοῖς
ἢ αὐτῷ ἀνθυπάτω, καὶ τῷ ἀν-
γυσαλίῳ, ὁ τῷ κόμητι τῆς αἰα-
πολῆς, καὶ τοῖς βικαρίοις, καὶ
τοῖς τῶν ἐπαρχιῶν δέχοις συν-
γορεῖν.

κή. Οἱ καὶ τὸ παρόντα καιρὸν, μὴ
τῶν δύο τῶν δημοσίου συνηγόροις, ἐξή-
κοντα τέσσαρες ἢ αὐτῷ ἐπαρχῷ τῶν
πραιποσίτων συνήγοροι, τῶν αὐτῶν
ἀπολαύεωσαν αὐτονομίῳ, ὧν καὶ οἱ
τῶν δημοσίου συνήγοροι μὴ τῶν οἰκείων
ἀπολαύοις παύσων. εἰ δὲ περὶ τῶν δη-
μοσίου συνηγόρων ἀφ' αὐτῶν τῶν
ἐνιαυτῶν πελδύσῃ, καὶ πάντες ἐνιαυτῶν
κέρδους ἢ τῶν αὐτῶν διαδοχῶν ἐρ-
χέτω, καὶ παῖδες ὧν, καὶ ἔξω-
πκοὶ, καὶ ἐκ διαθήκης, ἢ ἔξ ἀδια-
δέτων.

κή. Ταὐτὰ τοῖς δύο τῶν δημοσίου συν-
ηγόροις, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν νῦν ὄντες δε-

καπέντε, ὅρα τῷ ἐπαρχῷ τῆς πό-
λεως σωήτοροι ἐχέτωσαν. ὡς
νόμος.

λ. Οὐδεὶς ὑπὲρ τῶν ἐν τάξει
οὐσι δικολόγοις, εἰ μὴ μόνον ὁ τῷ
πραιτωρίῳ ἐπαρχος.

λα. Δίκη οὐχ ὑπὲρ πέντε, καὶ
μὴ ὑπερβῶσιν ἐν αὐτῇ τρεῖς σωή-
τοροι· δύο γὰρ ὁρίζουσιν.

λβ. Οἱ τῶν ἀνδραγαθῶν, καὶ τῶν κό-
μητος τῆς ἰδίας οὐσίας σωήτοροι,
μὴ τὸ ἀποδέσσειν τὸ ὀφείλον, ἀλλὰ
κομῆτων. ὡς τοῦ βασιλέως κομῆ-
ται.

λγ. Διὲς τὰς ἀπονεμηθείσας
αὐτοῖς παραμυθίας, ὅτι τῶν κόμη-
ται τῆς ἀνατολῆς. τῶν δημοσίου
σωήτοροι λαμβανέτωσαν, καὶ τῶν
σωήτοροι ἀποδέσσειν. ἔστω-
σαν δὲ ὅτι πάντες πεσσεύοντες
ἐναρίθμιοι, μηδὲ τῷ ὑπὲρ τοῦ πε-
σσεύοντες τότε ὄντων κωλυομέ-
νων σωήτορεῖν, καὶ μηδεὶς μὴ
ταῦτα. σιωπᾷ, ἕως ὅτε εἰς μό-
νοις πεσσεύοντες ὡς ἔσονται. ἀλλὰ
καὶ μὴ τῷ τῶν δημοσίου σωή-
τορῶν οὐσίας ὑπὲρ ἑαυτῶν, καὶ
γαμετῶν, καὶ πενδεροῦ, καὶ
πενδεράς, καὶ γαμβροῦ, καὶ
νύμφης, καὶ καπόντων, ὅτι γεωρ-
γῶν ἰδίων, καὶ οἰκετῶν σωή-
τορεῖν. ἕκαστος δὲ αὐτῶν οἴκου
ἑνὸς ἑξουσιαστικῶνα μεταπὼν ἐχέτω.
μόνης γὰρ ἕκαστος
αἰπᾶς ἀπαγορεύει σωήτορα ὑπὲρ
ἑαυτῶν, καὶ γεωργῶν καὶ δο-

A binos fisci patronos obtinent,
eisdem cum ipsis priuilegiis
perfruantur.

XXX. Nullus multæ dictio- L. 17.
nem habeat in statutos aduo-
catos præter præfectum præ-
torio.

XXXI. Lis ideo non pro- L. 18.
trahitur, quod non sint præ-
sto aduocati tres: duo enim
sufficiunt.

XXXII. Aduocati fori, Pro- L. 19.
consulis, & comitis rei pri-
uatæ, postquam aduocationis
deposuerint officium, digni-
tate comitum primi ordinis
perfruantur.

XXXIII. Patroni fisci fori L. 21.
comitis Orientis per bien-
nium solatia sibi assignata
consequantur, & eo trans-
acto professionem aduocatio-
nis deponant. omnes autem
numerum quadraginta non
excedant: & si qui superflui
sunt, aduocationis officio
fungi non prohibeantur: ne-
mine alio eis adiiciendo, do-
nec intra numerum virorum
quadraginta consistant. li-
ceat autem eis etiam post de-
positum fisci patronatum
pro se, pro vxore, socero,
& socru, & genero, & nuru,
liberisque, colonis, & seruis
ad se pertinentibus aduoca-
tionis officio fungi. singuli
autem vnam tantummodò
domum à metatorum onere
immunem habeant. Sportu-
læ non exigantur tam pro ip-
sis, quàm pro colonis & ser-

uis eorum ultra modum, quem notitia nobis porrecta declarat.

Nullus antequam per statuta tempora legum eruditioni inhæserit, huic consortio societur. Filij autem aduocatorum, si & ipsi statutum tempus impleuerint, extraneis ad idem officium accedentibus anteponantur. Qui vero fisci patronatum adeptus est, solatia & annonas ad heredes suos transmittat. ipse autem publicorum negotiorum sollicitudinem nolens subire, minimè compellatur, nec exhibeatur aut deducatur sine speciali iussione sacra: sed forum comitis competens eius forum sit, & eius tantum sententiis subiaceat.

L. 22. XXXIV. Fisci pro tempore patroni præfecturæ prætorianæ Kalendis Ianuariis ipsius tantummodò anni una cum comitibus consistorianis pactum consequantur: & filij eorum ingenui tribunorum notariorum gratis & sine omni sumptu fiant. & acta eorum, qui per sententiam præfecti prætorio moniti debitum agnoscunt, apud eos, vel alterutrum eorum fiant. Sed & si quis cum ea cum qua consuetudinem habuerit iustas nuptias contrahere velit, id apud fisci patronos profiteatur. & qui apud consules seruos suos manumitte-

λων, ὅσα ἢ ἐπιδοδεῖσαι σημαίνει γνώσις.

Μηδείς ἐν τούτῳ καταλέγειται τῷ φόρῳ, μὴ ὡς ἐπιμένον ἐπὶ τῇ μαθήσει τῶν νόμων χροῖν πληροῦν. ὅ ἢ τῶν συνηγορῶν παῖδες πληροῦσάντες πρὸ τοῦ συστῆναι, τῶν ἐξωπικῶν προσημαδωσαν. Ἐπὶ δὲ δέ τις τῆ δημοσίου συνηγόρου, καὶ τελευτήσας, τὰς ἐντεῖθεν παραμυθίας παραπέμπει. πρὸς δὲ δημοσίων πραγμάτων ἀκῶν μὴ βαρύνει φροντίδι, ἢ παραστάσιμος, ἢ διάξιμος γινέσθω, διότι θείας ἰδικῆς κελεύσεως. ἀλλ' ἀρμόδιον ἔχει τῶν τῆ κομῆτος φόρων, μόναις ταῖς ἐκείθεν ὑποφάσεσιν ὑποκαίει.

λδ'. Οἱ καὶ καὶ τὸν δημοσίᾳ συνηγοροὶ τῶν ἐπαρχῶν, ταῖς καλούσας αὐτῶν μόνου τῆς ἐποῆς μὴ τῶν κοινοπραξιών κομῆτων τὸ πᾶν λαμβάνουσιν. ὅ ἢ παῖδες αὐτῶν διγχεῖς ὄντες, τριβουνοὶ νοταρίων προῖκα γινέσθωσαν. ὅ ἢ αὐτοῖς, ἢ ὅ ἢ ἐνὶ αὐτῶν, αἱ πράξεις τῶν ἐξ ὑποφάσεως τῶν ἐπαρχῶν ὑποσημαδυνῶν, καὶ γνωσιμαχισανῶν γινέσθωσαν. εἰ δὲ καὶ πῶς πῶς ἐν συνηθείᾳ οὖσαν αὐτῶν γυναικα διότι πρὸς νόμους ἀγαγεῖται βούλεται, πρὸς τοῖς τῆ δημοσίου συνηγόροις πῶς πρὸς αὐτῶν προπῆτω πράξεσιν. καὶ ὅ ἢ πρὸς τοῖς ὑποφάσις ἐλθ-

ρούμφοι, διὰ τούτων ἐλευθερού-
σασαν, βεβαίαν αὐτοῖς; & τίς
μετ' αὐτῶν τῇ ὅπως δῆποτε προει-
δέντων αὐτοῖς προνομίων καὶ ἐν-
τάλθεν μόνοντων.

λέ. Μηδεὶς ὥρ' αὖ τῶν ἐπαρχῶν
τῆς πόλεως συωισάτω, μέλει
εἰς ὀγδοήκοντα πεισῶσιν & ὥρ'
αὐτῶν δικολόγοι. εἰ μὴ μόνοι παῖ-
δες τῇ προσηύων τετρακόντα συω-
ησέον ὑπὸ ἀδελφοῖς ὄντες, καὶ
ἑξωτικοί, δύο κατ' ἐνιαυτὸν μὲν
νοὶ ὑπὸ ἀδελφοῖς καὶ αὐτοῖς. ἄλλ' αὖ
μηδὲ εἰς τῶν ὀγδοήκοντα πει-
σαις ὁ ἀριθμὸς ἐναλλαπείδω, τῶν
ὑπερέχοντων ὠνούμενον & ὥρ'
αὐτῶν: μηδὲ ἀποδημείτω τις ὑπὲρ
τῶν πρεῖς ἐνιαυτῶν, καὶ αὐτῶν τῶν
ὥρ' αὖ τῶν ἐπαρχῶν, ἢ τῶν ὀνόματ'
καὶ τῇ προνομίων ἐμπιπείτω τῇ
συωησέον. μέροις δὲ τούτων ἐλα-
ττοῦ φθαρέντων, οἱ εἴκοσι προσηύτοι
τῆς πόλεως, καὶ ὁ Ab actis, καὶ &
βοηθοί, ἀνὰ δέκα χρυσῶν κατὰ δὴ-
σοισι λίτρων. τῶν αὐτῆς κειμήλιος καὶ
τῶν ἐπαρχῶν ποινῆς: τὰ δ' ἐν τῇ πό-
λεως ἑξακόσια νομίσματα κατ'
ἐνιαυτὸν τῶν δημοσίου συωησέον
διδόμενα, καλὰ δὲ οὐκ ὀκτώβριος
διδόσασαν, πάντων ὧν ἐτύχον ἀπὸ
διαπόλεως, ἢ τύπου τῶν ἐπαρχῶν
προνομίων βεβαίως μόνων. καὶ μηδεὶς
αὐτοῖς χρηματικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς
χρεὶν αἰτίας, ἐνταῦθα, ἢ ἐν ἐπαρ-

re voluerint, apud eosdem
fisci patronos libertate do-
nare valeant: priuilegiis quæ
ipsis qui fisci patronatu fun-
cti sunt, vel etiaminū fun-
guntur, indulta sunt, ex hac
etiam sanctione nostra in sua
stabilitate duraturis.

XXXV. Nullus apud præ-
fectum vrbi in aduocatorum
collegium assumatur ultra
numerum LXXX. nisi soli
filij triginta priorum bene
eruditi: & exteri non ultra
duos per annos singulos, et-
iam bene docti. Sed neque
numerus LXXX. permute-
tur iuniore vetustioris gra-
dum cōemēte: nec quis-
quam ultra triennium pere-
grè absit, tametsi id a præfe-
cto vrbi impetrauerit, vel
nuncupatione togati & pri-
uilegiis ei ordini concessis ca-
reat: quorum omnium si vel
minimum fuerit violatum;
viginti primates ordinis, &
qui Ab actis est, & adiutores
eorum denis singuli auri li-
bris ferientur: eamdem poe-
nam ipso quoque præfecto
vrbi subituro: Sexcenti au-
tem aurei quotannis fisci pa-
tronō præstari soliti, Calen-
dis Octōbribus præstentur:
omnibus priuilegiis, quæ prin-
cipum constitutionibus, vel
formis siue edictis præfecti
P. eis concessa sunt, in sua
stabilitate mansuris. & nullus
ciuilis causæ vel criminalis
obtentu heic, vel cū in pro-

uinciis per concessum tempus degunt, damnum eis infligat, vel in sportularum commonitorio persequendo, vel in eo quod pro inducenda cognitione datur exigendo.

L. vii. XXXVI. Aduocatus, qui cum com meatu ab vrbe regia peregrè abest, gradum suum retinet, licet per quinquennium abfuerit: nam qui sine com meatu abfuerit, per biennium tantum abesse potest.

L. i. c. de adu. fisci. XXXVII. Quamuis cum fisci causam ageres, salarium non perceperis, noli tamen existimare te aliis aduersus fiscum patrocinium præstare posse.

L. 2. XXXVIII. Potes auctori- bus nobis aduersus fiscum patrocinium exhibere priuatis, dum eas causas quas cum esses aduocatus fisci tractasti, iterum non tractes.

L. 3. XXXIX. Fisci, aduocatus qui iura fiscalia occultat, vel fisci nomine priuatis calumnias commouet, coercetur.

L. 4. XL. Catholici, siue procuratores Cæsaris causas, tam rei priuatæ, quam ærarij præsentē fisci aduocato disceptent.

L. i. c. de err. adu. XLI. Ea quæ aduocati dicunt pro his, quorum causæ aguntur, perinde habeantur, ac si ab ipsis litigatoribus proferrentur.

A χία. Ὁ ὠρεσμένον χρόνον διαγούσιν, ἐπαγέτω ζήμιαν, ἢ σιωπηθείας μεθοδύων τὸ σύμβολον, ἢ ἰνδουκέντον εἰσπραττόμενον.

λς'. Ο μὲν ἀπολύσεως τῆς βασιλίδος πολέως ἐκδημῶν δικο- λόγῃ, ἐκ ἀπόλλιοι ἰδίῳ βαθμὸν, καὶ ἐπὶ πενταετία ἀπο- λειφθεῖ· ὁ γὰρ δίχα ἀπολύσεως ἀπο- λειφθεῖς, δύο ἔτη μόνον δυνάται μέναι ἔξωθεν.

λζ'. Καὶ μὴ μισθὸν εἰληφας ὑπὲρ τῆς δημοσίου σιωηγορῶν, μὴ νόμιζε ὅμως δυνάσασθαι κατ' αὐτὸν ὑπὲρ ἑτέρων εἰπεῖν.

λη'. Ἐν αἷς μὴ ὑπὲρ τετρακταῖσιν αἰτίαις τῆς δημοσίου, δυνή κτ' ἡνώ- μιλῳ ἡμετέραν ὑπὲρ ιδιώτου κτ' ἢ δημοσίου δικολογεῖν.

λθ'. Κατὰ τῆς δημοσίου δίκαια ἀποκρύπτων ὁ τῆς δημοσίου σιωη- γορῇ, ἢ τῶν ιδιώτας ὀνόμα- π τῆς δημοσίου συκοφαντῶν, τι- μαρεῖσθω.

μ'. Οἱ καθολικοὶ, καὶ ἐπὶ ταῖς ἰδι- καῖς τῆς βασιλέως πραγμάτων αἰ- τίαις, καὶ ἐπὶ ταῖς τῆς λαμείου, συμ- ψρόντος αὐτοῖς τῆς δημοσίου σιωη- γόρου, δικάζεσθαι.

μα'. Οσα ἐξελ- τῶν σιωηγορου- μένων ὁ σιωηγοροὶ λέγοισιν, αὐτοὶ νομιζέσθωσαν ὁ δικάζομε- νοὶ λέγειν.

μβ'. Η τῶν ὑπαγορευόντων τὰς
 δέσφης πλὴν, μὴ ἀδικεῖτω πλὴν
 χλήθαι. μὴ ἡγορεύης οὐ κατὰ
 δίκης, εἰς ὡς. ἡγορεύης ἐδέη-
 σης, οὐδὲν ὡς πλὴν δίκης βλα-
 βήσῃ.

μγ'. Τὴν ἀποφάσιν τμηθεῖ-
 σαν δίκην, μηδὲ βασιλέως ἀνα-
 καλείτω ἀντιγραφῇ. μὴ μάλιστα
 οὐ πλὴν πλάνῳ αἰτῶν τῶν σω-
 ηζέρον, ὡροδοκα καὶ μὴ παρα-
 χημὰ ἀντιποδοκα, & ἐκκαλεσα-
 μένῃ πλὴν ἀποφασίν.

μδ'. Οσα ὡς τῶν δικαζομέ-
 νων, ἢ τῶν σωηζέρον παραλιμ-
 πνέται, ταῦτα ὡς τῶν δικαζομέ-
 νων ἀναπληροῦσθαι.

XLII. Error eorum^p; qui L. i.
 preces dictant, veritati præ-
 iudicium ne adferat. Si igitur
 quasi condemnatio secuta
 esset supplicasti, cum ta-
 men nulla intercessisset, nul-
 lum circa litem damnum pa-
 tieris

XLIII. Sententiâ decisa lis, L. 3.
 rescripto principis ne reuo-
 cetur. errorem igitur aduo-
 catorum frustra ne incuses;
 cum præsens fueris; nec ex
 continentī⁹ contradixeris;
 nec à sententia prouocaueris.

XLIV. Quæ à litigatoribus, L. i. C.
 vel aduocatis prætermissa^{ut quæ}
 sunt, hæc à iudicibus sup-^{def.}
 pleantur^{adu.}
^{part.}

ΣΧΟΛΙΑ.

C

SCHOLIA.

Ανάγνωσι βιβ. γ'. τῶν κώδικος, τίτ. β'. κεφ.
 ιγ'. ἐπὶ σφδῆς τῶν κλήρων ἐπὶ σκοπῶς, ἢ παρθεύ-
 τερος, ἢ μοναχὸς σιωπηρῶς. Εν τούτῳ δὲ τὰ
 ἐδικτὰ κελεύει ὁ παρὰ τῶν, μὴ χύδην, μὴ-
 δὲ πρὸς τὴν ὅτι τὸ βῆμα τὸ δέχοντι-
 κὴν παρθεύσαι τε καὶ σιωπηρῶς. καὶ ἀφ'
 τούτου περὶ ὁ παρὰ τῶν ἐποίησαν ἑξῆς. ὡς
 ἐν μὲ τῇ παρὰ τῇ καλῶς ἵνα καὶ ὅλου σιω-
 ηρῶν, μήτε ὑπὲρ ἑαυτῶν, μήτε ὑπὲρ
 ἑτέρου ἑνός. ἐν δὲ τῇ β'. λέγει ἵνα καὶ ὑπὲρ
 μὲν ἑαυτῶν διωκαμένων δικολογεῖν, σὺ δὲ
 δὲ ὑπὲρ ἑτέρων. ἐν δὲ γ'. λέγει ἵνα καὶ ὑπὲρ
 ἑαυτῶν καὶ ἄλλων, πλὴν οὐ πάντων, ἀλλὰ
 φάμερῶν παρθεύων δικολογεῖν.

Βιβλ. γ'. τῶν διγ. τίτλ. α'. κεφαλ. α':
 σιωπηρῶν ὅτι καὶ τὸ οἰαδῆποτε χηρῶν
 σιωπῆ παρθεύς τὸ λέγειν τὰ δεόντα, ὡς βιβ.
 ι'. τίτλ. ιγ'. διγ. α'. ἐν ᾧ φησιν, ὅτι σιω-
 ηρῶν ὅτι τῇ δίκῃ παρθεύων, οὐ
 μὲν ὁ παρθεύων. ἐν δὲ τῇ δ'. διγ. τῇ
 β'. τίτλ. βιβ. λθ'. φησιν, ὅτι καλῶς παρθεύ-
 λει ὅτι τὸ ὅτι βῆμα ἀπὸ τῶν.

^a In totum prohibentur.] Lege lib. 3.
 Cod. t. l. c. 13. vbi dicitur, Episcopo aut
 presbytero; aut monacho aduocatio-
 nem præstare non licere. In hoc au-
 tem edicto prætor cauet; ne passim
 & sine delectu omnes ad magistra-
 tus tribunal procedant, & aduoca-
 tionem præbeant. capropter prætor
 tres fecit ordines, & primo quidem
 quosdam in totum postulare prohi-
 bet; vt neque pro se, neque pro aliis
 quoquam postulare possint. In se-
 cundo autem ait, quosdam pro se
 quidem postulare posse; pro aliis au-
 tem non posse. In tertio; quosdam
 pro se & pro aliis; non tamen pro
 omnibus; sed pro certis duntaxat
 personis postulare.

^b Postulare est.] Libro. 3. Digesto-
 rum tit. 1. cap. 1. Postulare etiam
 est; causis agendis quoquo studio
 operari, vt lib. 50. tit. 13. dig. 1. vbi
 dicitur, aduocatum esse eum, qui
 causa agendæ adest, non etiam qui
 tractat. in digesto autem quarto tit.
 2. lib. 39. dicitur postulare proprie
 esse pro tribunali petere.

ἄρα καὶ πάλιν ἢ εἴπον· φησὶ γὰρ ἡ τελευτή δὲ
παλαιῶν πρὸντος ἡτλου, ὡς ἡ τῶν συνηγῶν
πλατὴν οὐ βλάβη πᾶσι αὐτῶν συνηγῶ-
ρουμένων. καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ διατάξει τῆς ζ'.
π.τ. βιβ. ε'. τὸ κώδικος, ὡς ἔστι καὶ περὶ
δοσίων λεγόμενα ὑπὸ τῶν συνηγῶν βλάβ-
πείσαι τοὺς περὶ σφύρας αὐτῶν, ἀλλὰ δύ-
νασθαι αὐτῶν πῶς δίκην ἀγωνίζεσθαι. Ση-
μείωσαι δὲ καὶ τὸ ὅτι παρ' ἀπόντων οὐ γίνε-
ται περὶ κρίμα ἕξ ὧν ὁ δικολόγος αὐτῶν δι-
καζομένηται.

Σημείωσαι ἐκ τῆς προούσης διατάξεως,
ὅτι οὐδαμῶς ἡ πλατὴν βλάβη πῶς ἀλήθεια.
Ἀνάγνωθι καὶ βιβ. γ'. π.τ. α'. κεφ. λζ'. θεμ.
ε'. ὁ φησὶν· ὁ δὲ ὄντων σκοπεῖ πῶς ἀλήθεια
ὅ γὰρ ἀληθὲς ἐκ τῶν καὶ πάλιν γινόμενων
οὐ βλάπτειται. καὶ βιβ. ε'. π.τ. δ'. κεφ. ε'. καὶ
ιδ'. ὁ φησὶν· ἑτέρων πᾶσι πῶς ἀλήθεια ἐκ
πλατῆς εἰπὼν οὐ βλάπτει. καὶ βιβ. μζ'. τ.
α'. κεφ. η'. λέγειν· ὁ κακῶς συντεθέντα πᾶσι
συμβόλαια οὐ βλάπτει πῶς τῶν παίδων κα-
πῆσαι. καὶ βιβ. μη'. π.τ. κ'. κεφ. γ'. ὁ φη-
σιν· ὁ εἰπεῖν· ἵνα ἐλθὺντες ὄντα ὅτι δούλως
ἔστιν ὅσα ἀδικεῖ αὐτῶν πῶς πῶς, καὶ ὁ
καὶ αὐτῶν πρόμισον. ζ'. π.τ. βιβ. κβ'. π.τ. α'. καὶ
μζ'. καὶ βιβ. ζ'. τὸ κώδικος π.τ. θ'. καὶ βιβ.
ε'. π.τ. γ'.

Σημείωσαι τὸν Θαλέλαιον λέγοντα, τὸν
περὶ τοῦτον δυνάσθαι πῶς τῶν συνηγῶν
πλατὴν ἐν τῶν περὶ ἡμερῶν ἀνακαλεσθαι
μᾶλλον ἐν νόμῳ ἐν ὅλῳ περὶ ἀποφάσεως λό-
γῳ. ζ'. π.τ. βιβ. ι'. π.τ. ε'. κεφ. ια'. θεμ. ε'.
καὶ ἴσθι· ὅτι ὁ δικαστὴν πρῶτησάμενος εἰσω
περὶ ἡμερῶν μζ' πῶς πρῶτησιν ὀφείλει αἰ-
ρετὸν ἐπιλέξασθαι, ὡς βιβ. ζ'. π.τ. γ'. κεφ.
ις'. Ἡ ἑσώτων περὶ ἡμερῶν νοεῖται ὅτι ἐκ
continenti, ἢ πρὸ ὅλων τῶν γένων τῆς
δίκης.

Τὰ περὶ ἀλελειμένα τοῖς μέρεσι, νόμιμα
δηλοῦσι, καὶ οὐ φάσκει ἀναπληροῦ ὁ δικα-
στής. Θαλέλαιος· Πολλάκις συνηγεῖται
τοὺς ἑνὲς ὑπὸ τῶν, ὁ μὲν ἀληθὲς νόμιμον
ἀγορεύει. εἰ εἰδότες ἀποκρύπτονται, ἀλ-
λα δὲ ἵνα ἔξω τῆς ἀληθείας διαμολο-
γεῖται. Ἐπὶ τῶν τοιούτων τοῖσι γε-
μέται ἢ πρὸς τὰ διατάξεις ἐπιτρέπει
παρ' ἀπόντων πᾶσι ἀλλεῖπῶς εἰρημῶς τοῖς
Basil. Tom. I.

A. τε quid per errorem dicat. Nam con-
stitutio tertia huius tituli ait, erro-
rem aduocatorum non nocere cis,
quibus patrocinium præstant: & pri-
ma constitutio tit. 7. libri 2. Codic-
is, quæ dicuntur ab aduocatis, qui
causam prodiderint suscepis eorum
non nocere, sed de causa denuò qua-
ri. Nota etiam, quæ ab aduocatis
in agenda causa dicuntur absenti præ-
iudicium non adferre.

B. P. Error eorum.] Nota ex hac con-
stitutione, errorem veritati non offi-
cere. Lege & librum sextum tit. 1.
cap. 37. th. 2. ubi dicitur, præsidem
veritatem spectare: veritas enim er-
roris gestorum non læditur, & lib. 2.
tit. 4. cap. 5. & 14. eum qui per er-
rorem falso aliquid adseuerauerit,
nullum ex eo damnum subire. & lib.
46. tit. 1. cap. 8. non lædi statum li-
berorum ob tenorem instrumenti
male concepti. & lib. 48. tit. 20.
cap. 6. eum qui seruum se esse dixe-
rit, cum liber esset, statum suum non
lædere, eique ab simile non est cap.
20. Quæte lib. 22. tit. 1. & 47. &
lib. 7. Codicis tit. 9. & lib. 2. tit. 3.

q. Nec ex continenti.] Nota quod ait
Thalelæus; litis dominum errorem
aduocati intra triduum reuocare: imò
verò quodcumque ante senten-
tiam. Quare etiam lib. 10. tit. 2.
cap. 11. them. 2. Præterea scias, cum
qui iudicem recusauerit, intra tri-
duum à recusatione arbitrum elige-
re debere, ut lib. 7. tit. 6. cap. 16.
Quod dicitur, ex continenti, vel
intra triduum intelligendum est, vel
donec lis terminata sit.

r. Suppleantur.] Iudex ea supplet quæ
partes omiserunt, nempe si iuris ra-
tiones omiserint, non etiam si ea
quæ in facto consistunt. THALELÆVS:
Plerumque enim aduocati quidam
facti quidem speciem notunt, veram
autem iuris rationem ignorant, aut
certè reticent, alia verò quædam le-
gum capita falso adferunt. His igitur
casibus constitutio hæc permittit
iudici, ea quæ prætermissa sunt ab

Mm

aduocatis supplere, & sententiam iuri ac legibus cognitam ferre. Quarto autem an sententia iudicis qui non suppleuit quod deest litigatoribus, per se irrita sit tanquam iuri contraria, an verò appellatione indigeat ut reuocetur? SOLVITIO. Lege de hoc Scholion quod extat in 1. & 2. them. cap. 40. tit. 5. lib. 7.

Α σιωπήσεως ἀναπληρωῶ, καὶ ἐκείνῳ οὐκ ἐκφέρῃ πλὴν ἀπόφασιν, ὡς οἶδε νόμος, καὶ τὰς δικάζω γνωρίζω. Ερωτῶ δὲ ἄρα· ἢ ἀποφασίς τῆς δικαστοῦ μὴ πληρώσεως ὁ ὑπόμνημα τῆς δικάζουσας, εἰ δηλοῖται ἐκ κλήτου πρὸς ἀνάδυσιν, ἢ αὐτὸθεν ὡς παρὰ νόμος ἄλλως ἐστὶν; Λύσις. Ἀνάγνωθι πρὸς τοῦτου ὁ γόλιον, ὃ κεῖται ἐν τῇ α'. καὶ β'. θεματι κεφ. μ'. τίτ. ε'. βιβλ. ζ'.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ προκουρατωρῶν, καὶ διενδινητῶν.

TITVLVS II.

De procuratoribus, & defensoribus.

L. 1. I. VLP. **P**ROCVRATOR est, qui aliena negotia mandatu domini administrat. constituitur autem vel coram, vel per epistolam, vel per nuntium: & vel omnium rerum, vel vnius. procurator enim est, & qui rem perferendam suscepit, vel epistolam, vel nuntium perferendum. procurator etiam absens fit^b.

L. 2. II. PAVL. Dummodo certus sit, qui datus est, & ratum habeat. furiosus autem heic non habetur pro absente: quia in eo mens deest, ut ratum habere possit.

L. 3. III. Et ad litem futuram, & in diem, & sub conditione, & ad tempus procurator dari potest.

L. 4. IV. Et in perpetuum.

L. 5. V. Præsens est, & qui in hortis est^d,

Β' α'. Οὐλπ. **Π**ΡΟΚΟΥΡΑΤΩΡ ὅστις ὁ διοικῶν ἄλλοτετα πράγματα κατ' ἐντολὴν τῆς δεσπότου. γίνεται δὲ ἢ κατ' ἐπιστολὴν, ἢ δι' ἐπιστολῆς, ἢ δι' ἀγγέλου καὶ ἢ πάντων τῶν πραγμάτων, ἢ ἐνός· προκουρατωρ γὰρ ὅστις ὁ ἐνταλθεὶς ἀπαγαγεῖν πρᾶγμα, ἢ ἐπιστολῶν; ἢ ἀγγελίαν. γίνεται δὲ καὶ ὁ ἀπών.

Β'. Παῦλ. Εὰν μὲντοι δηλὸς ὅστις ὁ δοθεὶς, καὶ καταδέχηται. ὁ δὲ μαγνόμενος ἐνταῦθα, οὐ νοεῖται αὐτὴν ἀπὸντ· οὐ γὰρ ἔχει λογισμὸν εἰς τὸ καταδέχεσθαι.

Γ'. Καὶ πρὸς μέλλουσαν δίκην, καὶ ὑπὸ ἡμέραν, καὶ ὑπὸ αἵρεσιν, καὶ ἕως χρόνου δυνάται δοῦναι.

Δ'. Καὶ διωκεῖς.

Ε'. Παρών ὅστις καὶ ὢν ἐν τοῖς κήποις,

- pratermissum est. potest autem in rem suam procurator dari, vel in causam totius sui numeri, tam ut agat, quam ut conueniatur.
- L. 3. Procurator ad litem suscipiendam datus, pro quo consentiente dominus interposuerit cautionem iudicatum solui, iudicium accipere cogitur: nisi iustam excusationem habeat. ut puta si inimicitiae capitales interuenerint inter ipsum & dominum: uel si dignitas accesserit procuratori, uel reipublicae causa abfuturus sit.
- L. 9. IX. GAI. Aut si valetudo aduersa, aut necessaria peregrinatio impedimento sit.
- L. 10. X. VLP. Vel si hereditas superueniens eum occupet, uel quae alia iusta causa. sed & si praesens sit dominus litis.
- L. 11. XI. PAVL. Et cogi possit, procurator non compellitur.
- L. 12. XII. Interdum etiam ex his causis. procurator cogitur: quid enim si dominus absit, & re tractu temporis peritura sit?
- L. 13. XIII. VLP. Sed hoc totum praetor causa cognita statuet.
- L. 14. XIV. PAVL. Si post datum procuratorem capitales inimicitiae intercesserunt, non cogitur iudicium accipere, nec committitur stipulatio iudicatum solui.
- L. 15. XV. Si sciente & non contradicente procuratore dominus interposuerit cautio-
- προφθ. γίνεται δὲ ἐν πρᾶγμα πιδίω, καὶ ὑπὲρ ὅλου τῆς ἀριθμοῦ αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τῷ ἐναρξῆν, καὶ ἐπὶ τῷ ἐναρξῆν αὐτοῦ. Οὐδὲν ἐπὶ τῷ ἐναρξῆν δοθεὶς ἐμοισίως, ὑπὲρ οὗ δέδωκεν ὁ δεσπότης τῷ ἐπὶ τῷ πληροῦσαι τὰ κρινέντα ἀσφάλειαν, ἀναγκάζειται τῷ δικίῳ ὑποδέχασθαι, εἰ μὴ δικαίαν ἔχῃ ἀραίτησιν. ὅτι ἐὰν ἔχῃ κεφαλικὴ μετὰ αὐτῷ καὶ τῷ δεσπότης γέρονεν, ἢ ἐπεχρῆτο ὡς ἰατῶν διοικητῇ, ἢ μέλλει εἰς πρᾶγμα δημόσιον ἀποδιδόναι.
- θ'. Γαι. Ἡ ἀδυνεί, ἢ ἀνάγκῃς ἀποδιδόναι.
- δ'. Οὐλπ. Ἡ ἀρξῆται πρὸς κληρονομίαν ἐλθοῦσαν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐπὶ εἰς βύρρον αἰπῶν. εἰ δὲ καὶ ᾤρεται ὁ κύριος τῆς δίκης, ια'. Παῦλ. Καὶ δύνάται ἀναγκάζειν, ἐκ ἀνάγκῃς ὁ διοικητής. ιβ'. Εἰδὲ ὅτι καὶ ἐν τύπων ὑποσώων τ' αἰπῶν, ὁ διοικητής ἀναγκάζεται. γ'. ὅτι ὁ δεσπότης ἀπεσι, ἢ τὸ πρᾶγμα μέλλει εἶναι ὑπερδέσεως φείρεσθαι.
- γ'. Οὐλπ. Ὅλον τὸ πρὸς τὸν τύπου τὸ διαγνώσεως ἤρτηται. δ'. Παῦλ. Εἰδὲ μὲν τὸ δοθέναι τὸν διοικητὴν γέρονεν ἢ κεφαλικὴ ἔχουσα, ἐκ ἀνάγκῃς τὸ δίκην ὑποδέχασθαι. οὔτε βεβαιόεται ἢ ἀπὸ κρίσεως δοθεῖσα ἀσφάλεια. ιε'. Εἰδὲ εἰδὲ καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τὸν διοικητῆ, δῶ ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ δεσπότης

ἀπὸ τῆς κρίσεως ἀσφάλειαν; καὶ ἀπο-
 δαίνῃ πρὸς τὴν προκατάρξεως; ἀνα-
 κάζεται ὁ διοικητής. ὑποδέξαται τὴν
 δίκην: εἰ δὲ ἡγόησεν ὁ διοικητής,
 αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς ἀνακάστατος, βε-
 βαίοντα δὲ ἢ ἐξ ὁδοῦσα ἀσφάλεια.
 Ο ὁδοῦς εἰς τὴν διαιρεθῆναι τὰ κοι-
 νὰ, δοκεῖ διδόναι. Ἐν τῇ τῶ ἐνα-
 γν. Ἐν ἀνακάστατος, Ἐκαστέρω διδο-
 ται ἀσφάλεια. B
 15. Πρὸ τῆς προκατάρξεως ἀ-
 δίδω. ἔχει ὁ δεσπότης, καὶ δι' ἐαυτὸς
 τὴν δίκην εἰπεῖν, Ἐν ἀλλάξει τὴν
 διοικητὴν, ἢ τὴν συνήγορον.
 16. Μετὰ προκατάρξιν, ὁ μὲν
 ἐναγόμενος, καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ;
 δίδωται τὴν δίκην εἰς ἐαυτὸν με-
 ταγαγεῖν, ἢ ἄλλον διοικητὴν τῆς
 αἰτίας μὲντοι διαγνώσεως. Ἐν οὐ
 μόνον αἱ προειρημύαι αἰτίαι σκο-
 ποιῶται, ἀλλὰ Ἐν ηλικίᾳ.
 17. Μοδεστίν. Καὶ ἱεροσυνή.
 18. Ἡ ὑποπτός ἐστιν ὁ διοικητής,
 ἢ δέσμιος, ἢ αἰχμαλωτός, ἢ ὑπο-
 ληστὰς γέγονεν.
 19. Ἡ δημοσίῳ, ἢ ἰδιωτικῷ δικα-
 στείῳ, ἢ μείζονι, ἢ ἰδίῳ ἐναγο-
 λείται πρὸς ἡμᾶς.
 20. Ἡ ἔξοριος, ἢ λαοδαίτης, ἢ
 ἐχθρὸς μὲν τῶν πάντων γέγονεν.
 21. Ἡ ἀγχιτείδω ἔχεν πρὸς
 τὸν ἀντίδικον, ἢ κληρονόμον αὐτοῦ
 γέγονεν.
 22. Μακρὰ ἀποδημία, ἢ ἐπέρας
 ὁμοία αἰτία ἐμποδίζει.
 23. Ἐναλλάσσεται δὲ καὶ τὸ

Basil. Tom. I.

nem iudicatum solui; & de-
 functus sit ante litē conte-
 statam, procurator iudicium
 accipere compellitur; si vero
 id procurator ignorauit; ipse
 quidem non compellitur;
 committitur autem stipula-
 tio. Qui ad communē iudi-
 cando iudicium datus est;
 ad agendum & defendendum
 videtur datus; & duplex cau-
 tio interponitur. L. 16.
 X V. I. Ante litē contesta-
 tam libera potestas est; vel
 ipsi domino iudicium acci-
 piendi; vel mutandi procu-
 ratoris; aut aduocati. L. 17.
 X V I I. Post litē autē con-
 testatā reus & herēs eius;
 vel in fecilem transferre, vel
 procuratorem mutare potest.
 causa tamen cognita & non
 solum supradictæ causæ spe-
 ctantur, sed & ætas. L. 18.
 X V I I I. M O D E S T I N. Et
 sacerdotium: L. 19.
 X I X. Vel si suspectus sit
 procurator, aut in vinculis,
 aut in hostium, prædonum-
 ve potestate: L. 20.
 X X. Vel iudicio publico;
 priuatoque, vel maiore, vel
 re sua distringatur: L. 21.
 X X I. Vel exilio, vel si lati-
 tet, vel inimicus postea fiat:
 X X I I. Aut ad finitatem ali-
 qua aduersario iungatur, vel
 heres ei existat: L. 23.
 X X I I I. Longa peregrinatio,
 vel aliæ similes causæ impedi-
 mento sint.
 X X I V. Mutatur autem & L. 24.

M in iij

κη. Ἡ δὲ τῇ ἀπαλήσεως τῇ κρι-
θέντων, ὅς διοικητὴς δικαστηρίου, πῶ
δεσποτὴ ἀρμόζει. εἰ δὲ ὁ ἀκόντος
αὐτὸς κινήσῃ ὁ διοικητὴς ἀπὸ τῆς δοθεί-
σης ἀσφαλείας, πῶς δὲ τῇ ἀπα-
λήσεως ἀγωγῇ, οὐδὲν ἥτιον ὁ δε-
σποτὴς κινεῖ. ὁ δὲν ὁ διοικητὴς κινῶν
ἐκβάλλεται παρὰ γραφῇ· εἰ μὴ ἐν
πράγματι ἰδῶ ὅτιν. εἴτε δὲ ὁ διοι-
κητὴς, εἴτε ὁ διεκδικητὴς δῶ πῶ
ἐπὶ ἐμπληρώσει ἀσφαλῆσαι, οὐ
βεβαιούται κατ' ἐμὸς. ἐπὶ τῇ
διοικητῇ οὐτε τῇ καταδίκῃ ἐνέχο-
μαι.

κη. Εξέει ταῦ ἐνάγων, ἢ ταῦ
δεσποτὴ ἐνάγων, ἢ ταῦ ἐντολῇ.

λ. Ὁ μὴ ἐν πρᾶγματι ἰδῶ δι-
οικητὴς, ἐπὶ ζητεῖν δυνάται τὰς τῆς δι-
κῆς δαπάνας ἀπολαβεῖν διὰ τῆς ψή-
φου, ἐν ᾧ ἀπορός ὅτιν ὁ δεσποτὴς.

λα. Εὰν τις ὡς διοικητὴς κατα-
δικασθεὶς ἐξ ὁλοκλήρου κληρονομή-
σῃ τῆς περιουσίας, ἐνάγεται τῇ κα-
ταδίκῃ. εἰ μὲντοι εἰς μέρος ἐκκλη-
ρονόμησε, καὶ τὸ πᾶν κατέλαβεν,
ἔχει πῶς δὲ ἐντολῆς ἀγωγῇ, εἴ-
περ ἐνετείλατο καταβάλλειν· ἢ πῶς
δὲ τῇ διοικήσεως τῇ πρᾶγμα-
των ἀγωγῇ. καὶ δὲ μὴ γέρονε
κληρονόμος, τὰς αὐτὰς ἀγωγὰς ἔχει
καταβαλὼν.

Μιας δίκης οὐσης πολλῶν περ-
σῶπων, δυνάται πολλοὶ δίδοσθαι
διοικητὰς.

XXVIII. Actio ex stipula- L. 28.
tu iudicatum solui cum pro-
curator iudicium suscepit,
domino competit. sed & si
eo invito procurator ex ea
stipulatione egerit, nihilō-
minus domino actio est: un-
de procurator ex stipulatu
agens exceptione repelli-
tur: nisi in rem suam da-
tus sit. siue autem procura-
tor, siue defensor iudicatum
solui satisfecerit, stipulatio
aduersus me non committi-
tur. cum autem defensor sa-
tisfecerit, nec iudicati me-
cum agi potest.

XXIX. Actori licet vel do- L. 29.
minum conuenire, vel pro-
curatorem in rem suam.

XXX. Procurator non in L. 30.
rem suam datus potest desi-
derare impensas quas in litem
fecit ex iudicatione; si do-
minus soluendo non sit.

XXXI. Si quis cum procu- L. 31.
ratorio nomine condemna-
tus esset, heres ex asse prin-
cipali siue domino litis exti-
terit, iudicati actione tene-
tur. sin autem ex parte he-
res extiterit, & totum solue-
rit, si quidem ei mandatum
est, ut soluat, mandati actio-
nem habet, si non sit man-
datum, actionem negotio-
rum gestorum. licet autem
heres ei non extiterit, easdem
actiones habet si soluerit.

Vnius litis plurium perso- s. 1.
narum plures dari procura-
tores possunt.

M m iij

§. 2. Qui dedit diuersis temporibus procuratores duos, posteriorem dando priorem prohibuisse videtur.

L. 32. XXXII. PAVL. Pluribus procuratoribus in solidum simul datis, is qui occupauit potior est: & alij procuratores esse non possunt in eo quod prior petiit.

L. 33. XXXIII. VLP. FILIUS. Familias quoque & seruus procuratorem habere possunt, sed seruus in administratione tantum peculij, non etiam in lite.

§. 1. Is vero qui de statu suo litigat siue in possessione seruitutis, siue libertatis sit, procuratorem constituere potest, tam in administratione rerum, quam in actionibus, quæ ei, & aduersus eum competunt. ipse autem procurator esse potest.

§. 2. Et in capitalibus iudiciis, & ubicumque quis absens damnari potest, quemuis verba pro eo facientem, & innocentiam excusantem admittimus.

§. 3. Qui alicuius nomine experitur, & satisfat de rato, & eundem defendit licet in rem suam procurator datus sit, nisi fortè ex necessitate fuerit factus.

L. 34. XXXIV. Emptor hereditatis, si in rem suam procuratorio nomine agat, venditorem defendere non cogitur: nisi in fraudem eorum,

A. Ο δύο διδοὺς ἐν διαφόροις καιροῖς διοικητὰς, διὰ τῆς δευτέρου δοκεῖ καλύπειν τὸν πρῶτον.

λβ'. Παῦλ. Πολλῶν εἰς ὁλόκληρον ἅμα δοθέντων, ὁ πρῶτος λαμβάνων κρείττων ἐστὶ καὶ οὐ δυνάμειται ἄλλοι διοικηταὶ εἶναι αὐτῷ; ὅπερ ὁ πρῶτος ἀπήτησεν.

λγ'. Οὐλπιαν. Καὶ ὁ ὑπεξούσιος, καὶ ὁ δοδλὸς ἔχον δυνάμει διοικητὰς. ἀλλ' ὁ δοδλὸς ἴππ' μόνη τῇ διοικήσει τῆς πεκουλίου, οὐ μὲν ἴππ' δικῇ.

Ο δὲ πρῶτος καταστάσεως δικαζόμενος, εἴτε ἐν νομῇ δουλείας, εἴτε ἐλευθερίας ἐστὶ, δυνάμει δοδναι διοικητῷ, καὶ ἴππ' διοικήσει πραγμάτων, καὶ ἀγωγῇς ἀφροζούσαις αὐτῷ, καὶ κατ' αὐτὸν καὶ αὐτὸς δὲ γίνεται διοικητής.

Καὶ ἴππ' τῇ κεφαλικῶν δικαστείᾳ, καὶ ἐνθά πρὸς ἀπὼν δυνάμει καταδικάζεσθαι, πρὸς δεχόμεθα τὸ πρῶτον ἐστὶ λόγους ὑπὲρ τῆς ἀπόντος ποιούμενον, ὃ δὲ κινῶντα αὐτὸν ἀνέθιπον.

D. Ο κινῶν ὀνόματι τινος, καὶ τῷ ἀσφαλῆαι δίδωσι, διεκδικεῖ αὐτὸν, εἰ καὶ ἐν πράγματι ἰδίῳ ἐστὶ διοικητής, εἰ μὴ ἄρα δὲ ἀνάγκης γέγονεν.

λδ'. Ο ἀγοράσας κληρονομίαν, καὶ ὡς ἐν πράγματι ἰδίῳ κινῶν, ἐκ ἀνάγκης διεκδικεῖν τὸ πρῶτον, εἰ μὴ πρὸς πειρασφῶν τῇ

σελόντων αὐτῶν ἀντενάγκην, ἢ ὁρᾶ-
σεν.

λε. Οὐλπ. Καὶ ὁ χρεὶς ἐν πολλῇς
δυναμίδος ἐνάγκην, διεκδικοῦσιν· οἱ
παῖδες, καὶ ἄν ὥσιν ὑπεξουσιοῖς καὶ
γονεῖς, ἢ ἀδελφοί, ἢ ἀγχιστεῖς, ἢ
ἀπελθόντες.

Ο πατρων ἢ διαδοικητῶν δύ-
ναται τὸ ἀπελθόντος κατηγορεῖν, B
ὡς ἀχαρίστου, ἢ ὁ ἀπελθόντῃ
ἀπολογεῖσθαι διαδοικητῶν. εἴτε ἀ-
γωγῶν, εἴτε παραισδοκίον, ἢ ἀπα-
γρῶν, ἢ τοι παρὰ πᾶσι, εἴτε
πραιτωρίαν ἐπρώτησιν κινεῖ, ἢ (ἢ
τῷ λαβεῖν ὁ διοικητῆς, ὁ φέρει τὸν
ἀποπτα διεκδικεῖν ἐν τῷ παρὰ πό-
ρῳ δικαστηρίῳ, καὶ τῇ αὐτῇ ἐπαρ-
χίᾳ· οὐ γὰρ εἰς ἑτέραν ἀπέναι ἀνάγκη
καίεται.

Διεκδικεῖν δὲ ὅστις τὸ, τὰ αὐτὰ
ποιεῖν, ἀπὸ ἢ ὁ παρὰ τῷ τύπῳ ἐποίει
παρῶν, ἢ δίδωσι πῶν ἀσφάλειαν.
ἢ ἐκ δὲ κινεῖ τὸ βεβαιωθῆναι πῶν
ἐπὶ τῇ ἐκπληροσφῇ τῷ κρινέντων ἀ-
σφάλειαν, ἀλλ' ἀνάγκη καίεται πῶν
δίκῃ ὑποδέξασθαι, εἰ μὴ διλό-
γως ἀπεκινήσῃ, ἢ ἀποτάσσεται τῇ
ἐναγωγῇ. Διεκδικεῖ ὁ διοικητῆς ἐνε-
ργήματος εἰς νομὴν πεμφθεῖναι (V)
κινουῦντα πῶν πρὸς μελλούσης ζή-
μιας, ἢ πῶν πρὸς ληγάτου ἀσφα-
λείας ἀγωγῶν.

λε. Ἡ πρὸς κακοποιίας· καὶ
ὁ δόλῳ ἐκδοθῆναι περὶ
παισματος αὐτῶν κινουμένης
ἀγωγῆς, διδοῖς μὲντοι ἐπὶ

qui inuicem agere vellent, i-
emerit.

XXXV. VLP. Et hi qui-
bus sine mandatu, s. agere li-
cet, defendere debent: ut pu-
ta liberi licet sint in potesta-
te. Item parentes, & fratres,
& adfines, & liberti. Patronus
libertum, & per procuratorem
ut ingratum accusare potest, &
libertus per procuratorem se de-
fendere. In actionibus, præiudi-
ciis, interdictis, & prætoriiis
stipulationibus, siue agat, si-
ue ipse cautionem desideret,
procurator absentem defendere
debet in competenti iudi-
cio, & eadem prouincia:
non enim in aliam prouin-
ciam abire cogitur.

Defendere autem est eas
facere, quæ principalis siue
dominus litis faceret, & fa-
tisdat. & non sufficit com-
mitti stipulationem iudica-
tum solui, sed & iudicium
accipere procurator compel-
litur: nisi ex iusta causa re-
motus fuerit, aut agenda rei
renuntiauerit. Procurator de-
fendit, cum in possessionem
mitti patitur eum, qui cau-
tionem damni infecti, vel
legatorum ab eo desiderabat.

XXXVI. Vel ex causa no-
uæ operis nuntiationis: vel
seruum dedi in noxam, ex
noxâ atque maleficio eius in-
stituta actione: ita tamen ut

in his omnibus de rato cauet. πάντων τῶν ἀσφάλειαν.

L. 37. XXXVII. Omnium autem actionum nomine debet defendere; etiam earum; quae in heredem non competunt. Si plures sint actiones mutuae; siue reconventiones; possunt plures; singuli in singulas, defendere.

L. 38. XXXVIII. Non tamen ut in unam actionem pro parte defendant.

L. 39. XXXIX. Non solum in actionibus; & interdictis; & stipulationibus debet dominum defendere; verum & in interrogatoriis omnibus; & si interrogatus in iure; responderit; heredem absentem esse; vel tacuerit; tenetur.

§. 1. Non solum qui alieno nomine agit cauet de rato; sed interdum quoque licet suo nomine procurator experiat. quid enim si iusiurandum procuratoris in iudicio relatum sit; & iuravit. vel si ei constitutum sit? actio enim ex iure iurando; & constitutoria ipsi non domino competit; & si ex eis causis agat; cauet de rato.

§. 2. Procurator satisfacit dominum ratam rem habiturum; de creditoribus autem eius non cauetur.

§. 3. Si pater dotem repetat, filiam defendere debet, & cauet filiam ratam rem habituram.

§. 4. Pater qui filij nomine iniu-

λζ'. Διεκδικεῖν ὃ ὀφείλει ἐπὶ πάσαις τῆς ἀγωγῆς, καὶ τῆς μη ἀρμόζουσας καὶ κληρονομίων. πολλῶν δὲ οὐσῶν ἀντεναγωγῶν, διωκόμενοι πολλοί, ἕκαστος εἰς ἑκάστῳ ἀντεναγωγῶν διεκδικεῖν. ὃ καὶ παρὰ τὴν

λθ'. Οὐ μόνον τῶν μίαν ἀγωγῆς εἰς ἀνὰ μέρους διεκδικεῖν. λθ'. Οὐ μόνον ἐν ἀγωγῆς καὶ ἀπαγορεύσεσιν; ἢ τοῖς περὶ ἀφελείας, ἔκ τῶν πρῶτον ὀφείλει διεκδικεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσαις τῆς ἐντερολογίας καὶ ἐν ἐξοτηθείς ἐν δικαστηρίῳ; εἴπερ κληρονομίον εἴη τὸ δυνάμενον, ἢ σιωπῆσθαι, ἐνέχεται.

Οὐ μόνον ὁ ἀλλοτεῖον ὄνομα κινῶν δίδωσι τῶν ἀσφάλειαν, ἀλλ' ἐὰν ὅτε ἐκ παλαιᾶν ἰδίῳ. ἢ γὰρ ὅπ' ὅρκου ἐπὶ τῇ δικαστηρίῳ, καὶ ὡμοσεν; ἢ ἀντεφωνήσῃ; ἢ γὰρ ἀπὸ τῆς ὁρκου ἀγωγῆς, καὶ τῆς ἀντεφωνήσεως αὐτῇ; καὶ οὐ τῇ δευτέρᾳ ἀρμόζῃ; καὶ κινῶν αὐτῆς δίδωσι τῶν ἱκανοδοσίαν.

Ἡ ἱκανοδοσία δὲ τῆς δευτέρου δίδεται, οὐ μὲν δὲ τῆς δευτέρων αὐτῶν.

Ὁ πατήρ ἀπαίτησιν τῶν παλαιᾶν διεκδικεῖ τὴν θυγατέρα, καὶ δίδωσι τὴν ἱκανοδοσίαν, ὅπ' ἢ θυγατὴρ δέσμεται.

Ὁ νόμας τῆς ἰσὸς κινῶν. ὁ πα-

τῆς πλὴν τοῦ ὑβρεως ἀγωγῆς, οὐ
 δίδωσι πλὴν ἱκανοδοσίαν.

Οτε διὰ ἐντολέως ἡτοι-διοικη-
 τῆς κινεῖται ἡ καταστατικὴ δίκαση-
 εἰς, εἴτε ἐνάγῃ, εἴτε ἐνάγεται, δι-
 δωσι πλὴν ἱκανοδοσίαν.

Εὰν ὅτε ὁ αὐτὸς τοῦ αὐτῆς
 ἀγωγῆς καὶ πλὴν ἱκανοδοσίαν δίδω-
 σι, καὶ πλὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληροσῇ τῶν
 κριθέντων ἀσφάλειαν ἐντα τυχόν
 ἀφῆλίζῃ πωλήσας, ἀποκρίσεται,
 καὶ διεκδικεῖ πρὸς τὸν ἀρρεσθέν.

Καὶ ὁ διεκδικῶν ἐπὶ τῇ τροπῇ
 κατηγορεύμενον ὡς ὑποπτον, δίδω-
 σι τὴν ἱκανοδοσίαν. Ἐπὶ δὲ ἀπρὸς τοῖς
 ὅτιν ἡ αἰτία, ἐκ ὑπερβολῆς τὸ ὑπο-
 πτον κινεῖται διὰ διοικητῆς, ἀλλὰ
 μόνον ὅτε ἐντολῇ ἔχῃ, ἢ ὅτε μέλ-
 λῃ, ὡς αὐτὸς μὴ διεκδικουμένου, C
 διαγινώσκῃ ὁ πραιτωρ.

Τὸ τοῦ αὐτῆς τῶν παίδων ἀγω-
 γῆς δίκαση εἰς, οὐ κινεῖται διὰ
 διοικητῆς, εἰ μὴ ἔχῃ πρῶταγμα ἰδι-
 κὸν, καὶ ἡ νοσῇ ὁ πατήρ, ἢ ἄλλως
 διόλως ἐμποδίζεταί.

Εὰν ἐπὶ τῇ διοικητῆς πλὴν τοῦ
 μελλούσης ἐν οἴκῳ ζημίας, ἢ πλὴν
 τοῦ ληγάτου ἀσφάλειαν, δίδωσι D
 πλὴν ἱκανοδοσίαν.

Καὶ ὁ ἐκδικῶν ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῇ τῇ
 πρῶταγμα ἀγωγῇ, δίδωσι τὴν ἐπὶ ἐκ-
 πληροσῇ ἀσφάλειαν τῶν κριθέντων, C
 τὴν ἱκανοδοσίαν εἰς, καὶ ἡ πωλὺς αὐτῆς
 καὶ δίδοντος τὸ πρῶταγμα, τὴν διεκδικηθέν-
 τα ἵδῃν, C δικάζοντος τοῦ αὐτῆς τῇ νι-
 κήσιν, εἰ δὲ αὐτὸς ὁ ἀληθὴς διοικητῆς

riarum agere, non cauet de
 rato. Cum procurator status
 controuersiam cui facit, siue
 agat, siue conueniatur, ca-
 uet de rato.

Interdum quis eiusdem ac-
 tionis nomine & de rato ca-
 uet, & iudicatum solui. ut
 puta cum minor aduersus
 venditionem restituitur, &
 quis emptorem defendit.

Item si suspectus tutor po-
 stuletur, defensor eius de ra-
 to cauet. Quoniam, autem
 accusatio suspecti notat, ideo
 non facile per procuratorem
 quis suspectus accusatur, sed
 tantum cum ei mandatum
 est: aut si quasi non defende-
 retur praetor erat cogniturus.

XL. Interdictum de liberis
 ducendis non mouetur per
 procuratorem, nisi nomina-
 tim ei mandatum sit: & vel
 pater valetudine, vel alia iu-
 sta causa impediatur.

Si stipuletur procurator
 damni infecti, vel legatorum,
 cauet de rato.

Is etiam qui quasi defen-
 sor in rem actione conue-
 nitur, & de rato cauet,
 & iudicatum solui. forte
 enim victo eo, reque ab
 eo abducta, is cuius defen-
 sor extitit, veniet aduersus
 eum qui vicit, litigaturus.
 si vero ipse verus procurator

extitisset, victor aduersus A
agentem exceptione rei iu-
dicatæ vteretur: nam cum
iudicatur rem victoris esse,
simul iudicatum videtur,
rem eius non esse qui victus
est.

§. 3. Post litem contestatam à
procuratore satisfactio non
exigitur.

§. 4. Hi quibus sine mandato B
agere permittitur, ex volun-
tate eorum qui litis domini
sunt, agere præsumuntur. si
verò euident sit, eos contra
voluntatem eorum experiri,
non admittuntur, quamuis
de rato caueant.

L. 4. XL I. Filix pro parentibus
agere possunt, cum morbus,
aut senium eos impedit, nec
quemquam, qui agat, ha- C
bent.

L. 4. XL II. In popularibus actio-
nibus procurator non datur.
præterquam in actione sepul-
chri violati, & quum de via
publica, quis agit, priuato
damno ex prohibitione adfe-
ctus.

§. 1. Actio quoque iniuriarum
ex lege Cornelia per procu-
ratorem agitur: nam etsi pro
publica vtilitate exercetur,
priuata tamen est.

§. 2. Inter dominum & procu-
ratorem actio mandati est,
sed non semper: sicut euenit
cum in rem suam procurator
datus est: nam si hereditatem
vendiderim, & cum credito-
res hereditarij aduersus me

ἐδικάσατο, ἤρμυζε τὰ νικήσαντι
κατ' αὐτὸ κινουῶτος· ἢ ἐκ τῆς ψή-
φου· παραγραφή· ἅμα ὅς κρινε-
ται· τὸ νενίκηκός ἐστι· τὸ πρῶτον
ἔ. κεκρίσθαι δοκεῖ μὴ· ἐπὶ αὐτὸ τὸ
ἡγηθέντος.

Μετὰ προκάταρξιν, ἐκ ἀπα-
τεῖται· τὴν ἱκανοδοσίαν οὐ διοικητῆς.

Οἱ ἀνδρ. ἐντολῆς κινουῶτες,
προλήψα γὰρ τῇ κωλύσει τῆς
δικῆς κινῶσιν· εἰ δὲ δεχθῇ μὴ δε-
λεῖν· κείνοις κινεῖν αὐτῶν, οὐ
πρὸςδέχονται καὶ διδάσαι τὴν
ἱκανοδοσίαν.

μα'. Αἱ θυγατέρες ὑπὲρ τῶν πα-
τρῶν κινῶσιν, ὅτε διὰ νόσον, ἢ γῆ-
ρας ἐμποδίζονται, ἔ. ἐκ ἐλασι (W)
ὑπὲρ αὐτῶν κινουῶται.

μβ'. Ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀγωνῶν,
οὐ διδόνται διοικητῆς, εἰ μὴ ἐπὶ τῆς
τυμβωρυχίας, ἔ. ὅτε πρὸς κινεῖν
βίας δημοσίας ζημιούμενος ιδιω-
τικῶς.

Καὶ ἡ δὲ νόμου Κορνελίου
τὸ πρὸς ὕβρεως ἀγωγή κινεῖται διὰ
διοικητῆ· καὶ ὅς διὰ τὴν κοινὴν
χρησιμότητα εἰσῆκται, ὅμως ιδιω-
τικὴ ἐστὶ.

Μετὰξὺ τῆς διαπότου καὶ τῆς
διοικητοῦ, ἢ πρὸς ἐντολῆς ἀγω-
γὴν πέτεται, ἀλλ' οὐ πάντοτε. ὡς
ἐπὶ τῷ δοθέντι ἐν πρῶτον
πὶ ιδίῳ· ἐὰν ὅς πωλήσας κληρονο-
μίαν, ἔ. ἐκ προφθασέως αὐτῆς
ἐνα-

ἐναλθῆεις, δώσω (V) ἀγορασθῆν δι-
κητῶν, ὁμολογήσας ὑπὲρ αὐτῶν πῶς
ἐπὶ τῇ ἐμπληρώσει τῶν κρινέντων
ἀσφάλειαν, καὶ παραχρῆν; οὐκ
ἔτι πῶς δεῖ ἐν πολλῇ ἀγωγῇ, ἀλ-
λὰ πῶς δεῖ τῆς ἀνάστασις. εἰ δὲ
ὁ ἐπίσητος παραχρῆν (V) ἐνόχον δι-
κητῶν, πῶς δεῖ ἐν πολλῇ ἀγωγῇ
δεῖ τῆς ἐν πολλῇ κινεῖ.

Ο καὶ ὁμάδα λησάμενος, κα-
λῶς δίδωσι διοικητῶν (V) ἀποκατα-
στήσαντα αὐτῶν, καὶ ὁ δανειστής (V)
διδωκότα τὸ ἐνέχυρον (V).

Καὶ ὁ εἰς τῶν δύο ἐναγομένων ἐπε-
ρωτώντων ἀντιφωνηθεῖς, κινεῖ διὰ
τῆς ἐπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ εἰς τῶν δύο ἐναγομέ-
νων ἐπρωτωμύμων δίδωσι (V) ἄλ-
λῃ (V) διεκδικητῶν.

Εἰς πολλοὶ ἔχουσιν τὸ δεῖ τῆς
διαίρεσεως τῶν τῆς Φαμιλίας, καὶ τὸ
δεῖ τῆς διαίρεσεως τῶν ἐπικοίνων,
οὐ δύνανται (V) πολλοὶ (V) αὐτὸν
διδόναι διοικητῶν, καὶ διὰ τὰς ἀν-
τιφωνήσεις, καὶ τὰς καταδικάς. Εἰ
δὲ ὁ εἰς τῶν κληρονόμων ἐπὶ πολ-
λοῖς ἀποδάνῃ, δύνανται παραχρῆν
ἐνα.

Τοῦ ἐναγομένου μὲν δευτε-
ρεύον λαμβάνοντες (V), (V) ἐπίσητοι
δοκοῦσι διεκδικεῖν, εἴτε πάντες διεκ-
δικοῦσιν, εἴτε ὁ εἰς εἰς ὁλόκληρον (V),
εἴτε διδῶσιν ἐπ' αὐτῶν (V).

μγ. Καὶ ὁ κωφός, καὶ ὁ ἀλαλός, καὶ
(V) ἐνδεχόμενον ἕπον δίδωσι δι-
οικητῶν. καὶ αὐτοὶ δίδονται, ἐκ

Basil. Tom. I.

A agere occupassent; empto-
rem procuratorem fecerim;
eoque nomine iudicatum sol-
ui promiserim; & aliquid
praestiterim; non ago man-
dati, sed actione ex vendito;
si verò fideiussor debitorem
dedit procuratorem ad de-
fendendum, ex pristina cau-
sa mandati agit.

B Is cui hereditas restituta
est, iure dat procuratorem
eum, qui ipsi restituit herē-
ditatem. & creditor eum;
qui ei rem pignori obligavit.

Si vni ex duobus reis cre-
dendi constitutum sit, per
alterum agere potest. & vnus
ex duobus reis promittendi;
alterum ad defendendum
procuratorem dare potest.

C Si inter plures heredes aga-
tur familiae erciscundae; aut
communi diuidundo, plures
eundem procuratorem dare
non possunt, cum propter
adiudicationes, tum propter
condemnationes. si verò vnus
ex coheredibus plures here-
des reliquerit, vnum procu-
ratorem dare possunt.

Reo latitante post litem
D contestatam, fideiussores de-
fendere videntur, siue om-
nes defendant, siue vnus ex
his pro solido defendat: siue
ex suo numero vnum dede-
rint.

XLIII. Et surdus & mutus l. 43
per eum modum, qui proce-
dere potest procuratorem
dant: & ipsi dantur non qui-

Nn

dem ad agendum, sed ad ad-
ministrandum.

§. 1. Non quærimus quis pro-
curatorem dare possit: licet
enim cuilibet, nisi prohibea-
tur.

§. 2. In popularibus actionibus,
ubi quis quasi unus ex popu-
lo agit, non defendit ut pro-
curator.

§. 3. Si quidem præsentī cura-
torem quis petat, consensu
eius indiget. si verò absenti,
cavet de rato.

§. 4. Procurator qui non defen-
dit, agere non potest.

§. 5. Si procurator agat, &
præsens sit absentis servus,
ipse non procurator, debet
satis accipere.

§. 6. Et qui non cogitur defen-
dere absentem, si satisfecit,
postea cogitur iudicium ac-
cipere, actore fortè propter
temporistractum læso. Quòd
si adfinitas quæ ei cum ab-
sente fuit, dirempta sit, aut
si inter eum & absentem ini-
micitia intercesserint, aut
bona absentis possideri cœ-
perint,

L. 44. XLIV. Vel si longinquo sit
absuturus, vel alia iusta cau-
sa interuenerit,

L. 45. XLV. PAUL. Non cogi-
tur.

§. 1. Etiam cum iusta causa
non est, non cogitur iudi-
cium accipere, sed stipula-
tio iudicatum solui committi-
tur. cum verò iure excusatur,
non committitur. Idem est

A ὅτι δίκη, ἀλλ' ὅτι διοίκησις.

Οὐ ζητῶμεν τίς δυνάται διοι-
κητικῶν δοῦναι παντὶ ὃ ἔξῃσιν, εἰ
μὴ κεκώλυται.

Ενθα τις κινεῖ δημοσίαν, ὡς εἰς
ὧν τῆς δῆμου κινῶν, οὐ διεκδικεῖ
ὡς διοικητής.

B

Εἰ μὲν ὥρῳντι τις αἰτεῖ κουρά-
τωρα, δεῖται τῆς αὐτοῦ σιμωανέσεως.
εἰ δὲ ἀπόντι δίδωσι τὴν ἱκανοδοσίαν.

Ο διοικητής μὴ διεκδικῶν, ἐν-
άγην οὐ δυνάται.

Εὰν ὁ διοικητής ἐνάγῃ, καὶ παρέσι
δοῦλος τῷ ἀπόντος, αὐτὸς καὶ οὐχ ὁ δι-
οικητής ὀφείλει λαβεῖν τὴν ἀσφάλειαν.

C Καὶ ὁ μὴ ἀναγκάζομενος διεκδι-
κῆσαι, ἐὰν παρέσῃ τινὶ ἀσφα-
λειαν, ἀναγκάζεται λοιπὸν ὑποδέ-
ξασθαι τινὶ δίκῃ τῆς ἐνάγοντος·
ἴσως ἐκ τῆς χρόνου ὥρῳλῃς βλα-
πτομένου. εἰ δὲ ἡ ἀγχιτεία αὐτῷ εἴχῃ
πρὸς τὸν ἀπόντα διελεύσῃ, ἢ ἐχθρὸς
αὐτοῦ γένηται, ἢ τὰ πράγματα τῷ
ἀπόντι ἤρξατο νέμεσθαι,

D

μὲν. Ἡ μέλλει μακρῶν ἀποδη-
μεῖν, ἢ ἑτέρων ὅλων αἰτίαν ἔχῃ
μέ. Παῦλ. Οὐκ ἀναγκάζεται.

Καὶ ἐνθα ὅ μὴ ὅστις ὅλων αἰτία,
ἐκ ἀναγκάζει τὴν δίκην ὑποδέξασθαι,
ἀλλὰ βεβαιεῖται ἢ ἐπὶ τῇ ἐκπληροφῇ
τῶν κρινέντων ἀσφάλεια. ἐνθα ὅ ὅλων
ὥρῳ αἰτεῖται, ἐβεβαιεῖται. τὸ αὐτό